

SISÄLLYS | INNEHÅLL

Markus Laine

Kaupunkia valaisemassa
Ett ljus för staden

3

Tuula Haatainen

Kaupunkitutkimus – Helsingin tuntosarvet
Stadsforskningen – Helsingfors känslspröt

5

Marjut Pietiläinen

Helsinkiäisperheiden ainoat lapset perhetilastojen valossa
Enda barnet eller minsting – statistik om familjerna i Helsingfors

---

11

Anu Muuri

Helsinkiiläiset tyytyväisempiä sosiaalipalveluihinsa kuin muut pääkaupunkiseutulaiset
Invånarna nöjdare med socialservicen i Helsingfors än i Huvudstadsregionen

---

16

Johanna Lilius

Tukholman kaupunginosahallinto
Deltagardemokrati i Stockholm

25

Tuomo Martikainen & Hanna Wass

Äänestysaktiivisuuden ja puolueiden kannatuksen
muutos vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Helsingissä
Röstningsfrekvens och partiandelar vid riksdagsvalet 2007 i Helsingfors

---

34

Alexander Otgaar & Leo van den Berg & Jan van der Meer

Helsingin seudun vahvistaminen uusilla yhteistyömuodoilla
Mera styrka åt Helsingforsregionen genom nya former av samarbete

---

46

SUMMARY IN ENGLISH	56
KIRJOITTAJAT SKRIBENTER	58
TILASTOKATSAUS STATISTISK ÖVERSIKT	59

Perimätiedon mukaan Helsingin kaupungin nimi juontaa juurensa noin 1100-luvulle, kun Helsinglandin maakunnasta muuttaneet ruotsalaiset tulivat seudulle ja nimesivät alueen kotipaikkansa mukaan. Kustaa Waasa huomasi runsas 400 vuotta myöhemmin, että Tallinna oli menestyvä kauppakaupunki. Hän päätti, että Suomenlahden pohjoispuolelle tarvitaan samanlainen. Helsingin kaupunki perustettiin kuninkaan päätöksellä kilpailijaksi Tallinnalle vuoden 1550 tienoilla. Kaupungin palvelut olivat tuohon aikaan selkeät: keskellä sijaitsi kirkko ja sen vieressä pienehkö sairaala.

Helsingin kaupungin perustamista seurasi, tosin pitkällä viiveellä, Tilastokonttorin perustaminen vuonna 1911. Tilastokonttori laajeni myöhemmin Helsingin kaupungin tietokeskukseksi. Alkuvaiheen tehtäviin kuului mm. kunnalliskertomuksen laatiminen, kertomus kaupungin kunnallishallinnosta, tilastollisen vuosikirjan julkaiseminen sekä tutkimusten tekeminen Helsingin kaupungin taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämän valaisemiseksi.

Tämän Kvartin artikkelit kertovat palveluista, äänestysaktiivisuudesta, perheiden tilanteesta, erilaisista toimintamalleista yhteisten asioiden hoitamiseksi ja helsinkiläisestä kaupunkitutkimuksesta. Tietokeskus pyrkii edelleen alkuperäisen tehtävänsä mukaisesti ”valaisemaan kaupungin yhteiskunnallista elämää” tekemällä tutkimuksia, jotka pitävät Helsingin toimintaympäristöstään tietoisena kaupunkina. Apulaiskaupunginjohtaja Tuula Haataisen artikkeli pureutuu tähän ongelmakenttään. Se valaisee uusimman Helsingin kaupungin tutkimusohjelman (2007–2009) sisäl-

Enligt hävd skall namnet Helsingha ha sitt ursprung i att folk från Hälsingland någon gång på 1100-talet flyttat till trakten och döpt den efter sin gamla hembygd. Vidpass 400 år senare märkte i varje fall Gustaf Wasa att Reval (Tallinn) var en framgångsrik handelsstad. Han beslöt att en likadan behövdes på norra sidan av Finska viken. Helsingfors grundlades med kungligt dekret kring 1550 för att bli en konkurrent med Reval. På den tiden var stadens service klar och koncis: mitt i byn låg kyrkan, och intill den sjukstugan.

En sentida följd av Helsingfors grundläggning blev sedan omsider inrättandet av Helsingfors stads statistikkontor år 1911. Det kom med åren att utvecklas och utvidgas till Helsingfors stads faktacentral. Till en början skulle man göra upp kommunalberättelsen – en årlig redogörelse för stadens förvaltnings verksamhet, ge ut en statistisk årsbok för Helsingfors stad, samt göra utredningar för belysande av samhälle och ekonomi i Helsingfors.

Artiklarna i föreliggande Kvartti berättar om service, valdeltagande, familjernas situation, olika verksamhetsmodeller för skötsel av gemensamma ärenden och om stadsforskningen i Helsingfors. Faktacentralens strävan är fortfarande att enligt sitt ursprungliga åliggande belysa samhällslivet i staden genom att bedriva sådan forskning som håller Helsingfors stad medveten om sina egna verksamhetsbetingelser. Biträdande stadsdirektör Tuula Haatainens artikel är en betraktelse över dessa frågeställningar, och belyser innehållet i det senaste Forskningsprogrammet för Helsingfors stad (2007–2009).

töä, helsinkiläistä kaupunkitutkimusympäristöä ja tutkimukseen liittyviä ajankohtaisia haasteita.

Helsingin kaupungin tutkimusohjelma tehdään kolmen vuoden välein. Tietokeskus laatii sen vuorovaikutuksessa kaupungin hallintokuntien, seudun yliopistojen ja muiden sidosryhmien kanssa. Tutkimusohjelmaprosessin tuloksena valitaan tutkimushaasteet ja tutkimushankkeet seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Monet uusimman tutkimusohjelman hankkeista tehdään yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa. Esimerkiksi tutkimushanke Helsinki ja Tallinna innovaatioympäristöinä sekä niiden kilpailukyky Itämeren markkinoilla tehdään yhteistyössä Helsingin kaupungin, Helsingin yliopiston ja Helsingin kauppakorkeakoulun kanssa. Helsinki ja Tallinna eivät tässä hankkeessa näyttäydy kilpailijoina, kuten Kustaa Waasan aikana, vaan saman, eri puolilla Suomenlahtea sijaitsevan metropolialueen osina. Kilpailua ei nykytilanteessa käydä niinkään lähellä toisiaan sijaisevien kaupunkien välillä, vaan eri puolilla maailmaa sijaitsevien kaupunkiseutujen välillä. Metropolialueiden asema erilaisten taloudellisten, liikenteellisten, kulttuuristen ja tiedollisten virtojen keskipisteenä on viimeaikoina voimistunut, siksi Helsingin seudun yhteistyön vahvistaminen, jota tämän Kvartin yhdessä artikkelissa pohditaan, koituu lopulta kaikkien hyödyksi.

Markus Laine
vs. tutkimusprofessori

Forskningsprogrammet uppgörs med tre års mellanrum av Faktacentralen i växelverkan med stadens övriga förvaltningar, regionens högskolor och övriga samarbetspartners. En beredningsprocess utmynnar i val av forskningsutmaningar och forskningsprojekt för följande treårsperiod. Många av projekten i det senaste forskningsprogrammet genomförs i samarbete med övriga forskningsanstalter. Ett exempel är ett projekt om Helsingfors och Tallinn (Reval) som innovationsmiljö och deras konkurrenskraft som utförs i samarbete med Helsingfors stad, Helsingfors universitet och Finska handelshögskolan i Helsingfors. I detta projekt framstår de två huvudstäderna inte som konkurrenter som på Gustaf Wasas tid, utan som delar av ett metropolområde som spänner över Finska viken. I dagens läge tävlar man inte så mycket närbelägna städer emellan som med stadsregioner på olika håll i världen. Metropolområdenas ställning som medelpunkter för olika ekonomiska, trafikmässiga, kulturella och kunskapsmässiga strömningar har på senare tid stärkts. Därför gagnar ett ökat samarbete inom Helsingforsregionen, vilket en av artiklarna i detta nummer handlar om, i slutändan oss alla.

Markus Laine
tf. forskningsprofessor

Kaupunkitutkimus – Helsingin tuntosarvet

Stadsforskningen – Helsingfors kändspröt

Tuula Haatainen

Kaupunki voi pitkällä tähtäimellä tuottaa hyvinvointia kaupunkilaisilleen ja menestyä vain jos se on tietoinen toimintaympäristönsä muutoksista. Tähän tarvitaan tuntosarvia, kuten kaupunkitutkimusta. Helsingin kaupungin vuosien 2007–2009 tutkimusohjelmassa tutkimushankkeet on ryhmitelty neljän Helsinkiä koskevan haasteen alle: 1. Metropolialueen hallinta ja toimiva suurkaupunki, 2. Kaupungin talouden ja elinkeinojen menestys, 3. Asukkaille hyvä Helsinki ja 4. Kaupunkihistorian ymmärtäminen. Haasteet kulkevat koko kaupunkia tai metropolialuetta koskevista kysymyksistä kaupungin talouden ja elinkeinojen kautta kohti kaupunkilaisten kokemuksiä.

Tutkimusohjelma, johon on ensi kertaa sisällytetty myös yhdeksän hallintokunnan ja yhdeksän yliopistoissa toimivan kaupunkitutkimusprofessorin tutkimustoiminnan kuvaus, tukee Helsingin kaupungin strategiatyötä ja yhteisstrategioihin liittyviä tietotarpeita. Lisäksi Helsingin kaupungin hallintokunnilla on omaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Strategioiden ja tutkimuksen suhde ei kuitenkaan ole suoraviivainen. Tutkimus tuottaa tietoa erilaisista kaupunkielämän ilmiöistä. Tätä tietoa voidaan käyttää, soveltuvin osin,

På lång sikt kan staden ge välfärdsservice åt sina invånare och vara framgångsrik endast om den är a jour med förändringarna i verksamhetsmiljön. För detta behövs det kändspröt av typ stadsforskning. I forskningsprogrammet för Helsingfors stad 2007-2009 har forskningsprojektet grupperats enligt fyra utmaningar som Helsingfors står inför: 1. Styrning av metropolområdet och en funktionell storstad, 2. Framgång för stadens ekonomi och näringar, 3) Ett bra Helsingfors att bo i, och 4) Att förstå stadens historia. Utmaningarna gäller allt från regionnivå via stadens ekonomi och näringar till invånarnas eget gräsrotsperspektiv och erfarenheter.

Forskningsprogrammet, som för första gången innehåller beskrivningar av den forskning som bedrivs av nio förvaltningar och nio stadsforskningsprofessorer vid högskolorna, stöder Helsingfors stads strategiarbete och de informationsbehov som anknyter till samstrategier. Dessutom finns det egen forsknings- och utvecklingsverksamhet vid Helsingfors stads olika förvaltningar. Men förhållandet mellan strategier och forskning är inte rätlinjigt. Forskningen ger kännedom om olika fenomen i stadslivet. Dessa rön kan i görlig

toteutettavien strategioiden arvioinnissa ja uusien strategioiden luomisessa. Liian tiukka kytkentä tutkimusten ja strategioiden välillä saattaa johtaa siihen, että tutkimuksen tuntosarvet jäähmettyvät tiettyyn asentoon ja kaupunkikehitykseen tai kaupunkilaisten hyvinvointiin vaikuttavia keskeisiä ilmiöitä ei havaita ajoissa.

Kaupungista metropoliksi

Kaupungit ovat historian kuluessa syntyneet kauppareittien solmukohtiin, energialähteiden kuten koskivoiman äärelle tai jokisuistoihin. Myöhemmin teollisuus vahvisti kaupunkien asemaa. Teollinen vaihe oli suurien, suhteellisten hitaasti muotoaan muuttavien järjestelmien aikaa. Siihen ei ole enää paluuta: kolmisen vuosikymmentä sitten alkanut talouden rakennemuutos pisti myös kaupunkien roolin liikkeeseen. Teollisen massatuotannon ja toistojen sijaan osaaminen ja kekseliäisyys ovat nykypäivän valtteja. Viime vuosikymmeninä kaupunkien asema erilaisten taloudellisten, liikenteellisten, kulttuuristen ja tiedollisten virtojen keskipisteenä on voimistunut. Samalla metropolialueista, kuten Helsingin seudusta, tuli taloudellisen toiminnan ja hyvinvoinnin vetureita.

Helsinki kasvoi 1900-luvulla vajaan sadantuhannen asukkaan kaupunkikeskittymästä yli miljoonan asukkaan kaupunkiseuduksi. Helsingin ja sen naapurikuntien muodostaman pääkaupunkiseudun väkiluku ylitti huhtikuussa 2007 miljoonan asukkaan rajan ja laajemmalla, neljäntoista kunnan muodostamalla Helsingin seudulla asuu nykyisin noin 1,3 miljoonaa asukasta.

Metropolialue on toiminnallinen kokonaisuus, jonka alueella asukkaat liikkuvat kaupunkien hallinnollisista rajoista riippumatta. Sekä asunto- että työmarkkinat ovat seudullisia ja enenevästi myös palvelut voidaan hankkia kuntarajoista riippumatta.

Elävä kulttuuri, muoti ja taiteet, luova talous ja suurtahtumat ovat suurkaupunkeihin liitettyjä ominaisuuksia. Tässä suhteessa Helsingillä on varsin vah-

män användas för att bedöma hur strategierna utfallit och att skapa nya sådana. En alltför stram koppling mellan forskning och strategi kan leda till att stadens känslspröt stelnar i ett visst läge och att man inte i tid märker sådant som vitalt kan påverka stadens utveckling eller invånarnas välmåga.

Från stad till metropol

Städer har under historien uppstått vid handelsknutpunkter, vid energikällor såsom forsar eller vid åmynningar. Sedermera kom industrin att stärka städernas ställning. Det industriella skedet var en tid av stora system med rätt långsam förnyelsecykel. Dit finns ingen återvändo: den ekonomiska strukturomvandling som började för ca. 30 år sedan kom att ändra också på städernas roll. I stället för industriell massproduktion och upprepning är det idag nytt kunnande och påhittighet som är trumf. Under de senaste årtiondena har städernas ställning som medelpunkt för olika ekonomiska, trafikmässiga, kulturella och kunskapsrelaterade strömningar stärkts. Samtidigt har metropolområden såsom Helsingforsregionen blivit dragkrafter för näringsverksamhet och välstånd.

På 1900-talet växte Helsingfors från en stad med ca. hundratusen invånare till en stadsregion med över en miljon invånare. Den s.k. Huvudstadsregionen bestående av Helsingfors och dess tre närmaste grannar kom i april 2007 upp till en miljon invånare, och idag har den vidare Helsingforsregionen med sammanlagt fjorton kommuner ca. 1,3 miljoner invånare.

Ett metropolområde är en funktionell helhet där invånarna rör sig oberoende av stadens administrativa gränser. Både bostads- och arbetsmarknaden är regionala, och i allt högre grad kan man också få service oberoende av kommungränserna.

Livaktigt kulturliv, mode och konst, kreativ ekonomi och stora happenings är egenskaper som förknippas med storstäder. Härvidlag har Helsingfors starka meriter även i internationell jämförelse. Förutom kultur spelar även utbildning en viktig roll för städernas kamp

vat näytöt myös kansainvälisesti. Kulttuurin lisäksi myös koulutuksella on keskeinen merkitys kaupunkien kilpailussa ns. avainalojen työpaikoista ja työntekijöistä. Helsingissä on Suomen merkittävin yliopistojen ja korkeakoulujen keskittymä, jolla on kansainvälistä vetovoimaa. Yliopistot ja korkeakoulut houkuttelevat jatkuvasti lahjakkaita nuoria Helsingin seudulle. Peruskoulutuksessa Suomi ja erityisesti Helsinki on pärjännyt hyvin, esimerkiksi PISA tutkimuksessa 15-vuotiaiden lukutaito ja matemaattiset taidot olivat OECD-maiden huippua. Helsingin roolia koulukaupunkina ja korkeatasoisen tutkimuksen kotipaikkana on syytä vaalia ja kehittää edelleen.

Elämänlaatua suunnittelun kautta

Vireä kulttuuritoiminta ja hyvä koulutarjonta eivät yksin riitä takaamaan viihtyisää elinympäristöä kaupungin asukkaille. On huolehdittava myös asuinalueiden asuin ympäristöjen ja asumisen laadusta, mahdollisuudesta kohtuuhintaiseen asumiseen, kaupunkirakenteen fyysisestä eheydestä, kaupunkiluonnon monimuotoisuudesta, toimivista hyvinvointipalveluista, lastenhoidosta, joukkoliikenteen riipeydestä. Viihtymisen ja kaupungin elinvoimaisuuden ehto on, että hyvän arjen eläminen on mahdollista kaikille helsinkiläisille. Näitä aiheita tutkitaan uudessa tutkimusohjelmassa.

Seudullinen yhteistyö

Avainkysymykseksi nousee kuinka Helsinki ja toisaalta koko metropolialue toimivat kokonaisuutena ja ratkaisevat metropolialueen hallintaan ja toimivaan suurkaupunkiin liittyvät moninaiset kysymykset. Kaupunkitieto ja sen hallinta on aiempaa tärkeämpää, koska metropolialueen kehityksen ohjaaminen vaatii tuekseen tietoa kaupunkikehityksen eri puolista. Yhtä tärkeää on tietää, milloin on kyse yleisestä kaupunkikehityksestä ja milloin erityisesti Helsinkiä koskevasta kehityksestä. Tämä vaatii vertailevaa otetta. Helsingin tapauksessa vertailukohtat on useissa tapauksissa haet-

om jobben och de anställda inom s.k. nyckelbranscher. Helsingfors har Finlands största anhopning av universitet och högskolor och därmed internationell dragningskraft. Högskolesektorn lockar hela tiden nya unga begåvningar till Helsingforsregionen. På grundskolestadiet har Finland och i synnerhet Helsingfors klarat sig bra i internationella jämförelser: som exempel konstaterade undersökningen PISA att läskunnighet och matematiskt kunnande bland 15-åringar i OECD-länderna var på toppnivå i Finland. Det gäller nu att omhulda och vidareutveckla Helsingfors roll som skolstad och hemvist för högklassig forskning.

Livskvalitet genom planering

Men det räcker inte med ett vitalt kulturliv och ett gott skolningsutbud för att säkra en trivsam livsmiljö för stadens invånare. Det gäller också att värna om boendets och boendemiljöns kvalitet, möjligheterna att bo till rimligt pris, stadsstrukturens fysiska enhetlighet, stadsnaturens mångfald, fungerande välfärdstjänster inklusive barnomsorg och att kollektivtrafiken löper smidigt. Ett grundläggande villkor för trivsel och livskraft i staden är att en bra vardag är möjlig för alla helsingforsbor. Det är dessa teman som det nya forskningsprogrammet inriktar sig på.

Samarbete inom regionen

En nyckelfråga är hur Helsingfors och dess metropolområde fungerar som helhet och hur man löser alla de frågor som gäller styrning av metropolområdet och en funktionell storstad. I och med att styrningen av metropolområdet kräver kunskaper om olika aspekter av stadsområdets utveckling blir det allt viktigare att hålla sig med fakta om staden och att hålla system på dessa. Lika viktigt är det att veta när det handlar om en allmän trend och när det är någonting specifikt för Helsingfors. Detta kräver ett jämförande grepp. För Helsingfors del gäller det i många fall att söka jämförelsepunkterna utomlands. Många fenomen blir begripliga först

tava ulkomailta. Monet ilmiöt tulevat ymmärrettäväksi vasta, kun katsantokantaa laajennetaan kaupungin tasolta toiminnallisen kaupunkiseudun, valtakunnan tai kansainvälisen toimintaympäristön tasolle.

Helsinkiläiset erottautuivat tuoreessa eurooppalaisessa kaupunkivertailussa kaupunkiinsa ja asuinalueeseensa tyytyväisinä asukkaina (Urban Audit Perception Survey 2007, tutkimukseen osallistui asukkaita 75 eurooppalaisesta kaupungista). Yli 90 % helsinkiläisistä oli hyvin tyytyväisiä kaupunkiinsa. Sama joukko koki kaupunkinsa myös turvalliseksi. Helsinkiläiset olivat tyytyväisiä myös palveluihin, kuten paikallisiin kouluihin, terveystaloihin, julkiseen liikenteeseen sekä viheralueisiin ja puistoihin.

Talouselämä kunnossa

Helsingin kaupungin mahdollisuus hyvien palveluiden järjestämiseen liittyy vahvasti Helsingin talouden ja elinkeinojen menestykseen sekä käytössä olevaan verojärjestelmään. Suomessa kunnat ovat järjestäneet tai organisoineet merkittävän osan kansalaisten palveluista ja valtio on osallistunut palvelujen rahoittamiseen myöntämällä kunnille valtionosuuksia. Valtio on kuitenkin talouttaan vahvistaakseen leikannut valtionosuuksia ja jättänyt kuntien tulopohjan tasauksen entistä enemmän kuntien kesken tapahtuvaksi. Menettäjänä ovat olleet muita vahvemman veropohjan kunnat, kuten Helsinki. Kuntien toimintaympäristöstä on tullut epävakaa, kun valtionosuuksien ja verojärjestelmiä on jatkuvasti pyritty uudistamaan. Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys edellyttää jatkuvaa tutkimusta.

Helsinki yksinään ei aina riitä tutkimusalueeksi, koska työmarkkina-alueen eri osat vaikuttavat toisiinsa. Helsingin aktiivisuus ja menestyminen alueiden välisessä kilpailussa ja yhteistyössä on varmistettava kansainvälisesti ja kotimaisesti. Tähän onkin kiinnitetty huomiota erityisesti kaupungin uudessa elinkeinostrategiassa. Sen tavoitteena on ”lisää duunia stadiin”. Tästä näkökulmasta tärkeää on erityisesti työvoiman riittävyys ja sen kohdentuminen tulevien työvoimatar-

när man utvidgar infallsvinkeln från staden till den funktionella stadsregionen, hela landet eller rentav den internationella verksamhetsmiljön.

I en färsk europeisk jämförelse av städer (Urban Audit Perception Survey 2007), där invånare från 75 europeiska städer deltog, framstod helsingforsborna som nöjda med sin stad och sitt eget grannskap. Över 90 procent av helsingforsborna var mycket nöjda med sin stad. Lika många upplevde också sin stad som trygg. Helsingforsborna var också nöjda med den offentliga servicen, såsom de lokala skolorna, hälsotjänsten, kollektivtrafiken samt grönområden och parker.

Näringslivet i skick

Helsingfors stads möjligheter att tillhandahålla god service hör starkt ihop med stadens ekonomis och näringsfrågors framgångar och med rådande beskattningssystem. I Finland är det kommunerna som ordnat en betydande del av servicen för invånarna, och staten har deltagit i finansieringen genom att bevilja statsandelar åt kommunerna. Men nu har staten för att stärka sin ekonomi skurit ner på statsandelarna och i allt högre grad låtit utjämmandet av kommunernas inkomstbasis ske kommuner emellan. De som förlorat här är de kommuner som haft stark skattebasis, t.ex. Helsingfors. Kommunernas verksamhetsmiljö har blivit osäker, i synnerhet som statsandels- och skattesystemet hela tiden reformerats. Det krävs fortgående forskning för att se hur skatteinkomster och statsandelar utvecklats.

Eftersom de olika delarna av en lokal arbetsmarknad påverkar varandra räcker det inte till att forska bara om Helsingfors. En annan viktig aspekt: Helsingfors aktivitet och framgång i konkurrensen och samarbetet regioner emellan bör säkras internationellt och nationellt. Detta har stadens nya näringsstrategi fäst vikt vid. Dess formulerade målsättning är ”mera jobb i stan”. Ur den synvinkeln är i synnerhet tillgången på arbetskraft viktig – och att den motsvarar kommande arbetskraftbehov. De åldersklasser som idag lämnar arbetslivet i regionen är större än de som kommer in i det.

peiden mukaan. Työelämästä poistuvat ikäluokat ovat seudulla nyt suurempia kuin sinne tulevat. Pienet ikäluokat eivät siis pysty korvaamaan työelämästä poistuvia suuria ikäluokkia, joten työmarkkinoiden on sopeuduttava uuteen tilanteeseen. Ongelmaa ei myöskään pystytä ratkaisemaan pelkästään työllistämällä työttömiä. Helsingin työttömyys on viime aikoina pienentynyt selvästi, mikä näkyy myös alhaisempana pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyytenä. Myöskään työvoiman ulkopuolelta ei saada riittävästi henkilöitä työvoiman riittävyysongelman ratkaisemiseksi. Jos työpaikkamäärä pysyy ennallaan tai kasvaa, on nykyistä laajempi työperäinen muuttoliike seudulle tarpeen. Työmarkkinoiden tutkiminen ja työvoimatarpeiden ennakointi ovat jatkossa tärkeitä päätöksenteon apuvälineitä. Nykyinen tilastotuotanto antaakin hyviä mahdollisuuksia tämän tehtävän toteuttamiselle.

Hyvinvointi tarkkailussa

Asukkaiden hyvinvoinnin ja elinolojen kehittymisen seuranta on tärkeä kaupunkitutkimuksen kohde. Kaupunkilaisten elinoloja koskeva Hyvinvoinnin selonteko laaditaan kaksi kertaa valtuustokaudessa. Se on valtuutetuille ja päättäjille suunnattu synteesi aiheita koskevasta ajankohtaisesta tutkimuksesta, tilastoista ja kaupunkitiedosta. Tutkimus ja tilastot osoittavat, että Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla ilmiöt esiintyvät usein äärimmäisissä muodoissaan. Häkellyttävää on, että helsinkiläisten tulotaso on muuta Suomea korkeampi, mutta elinajanodote on noin vuoden muuta maata alempi. Uudessa Helsingin kaupungin tutkimusohjelmassa on useita kaupunkilaisten hyvinvointia tarkastelevia hankkeita. Tämän kaupunkilaisten arjen kokemuksiin ankkuroituneen tutkimustiedon nojalla on mahdollista kehittää asukkaille hyvää Helsinkiä edelleen.

Tutkimus ja koulutus ovat olennaisia tekijöitä palveluiden ja uusien toimintatapojen kehittämisessä sekä laadun varmistamisessa. Monenlaiset asiakasryhmät käyttävät kunnan palveluja. Tulevaisuudessa korostu-

De yngre åldersklasserna räcker alltså inte till för att fylla luckorna efter de äldre, och detta måste arbetsmarknaden lösa på något sätt. Detta lyckas inte enbart genom att ordna jobb åt de arbetslösa, vilket ju skett: arbetslösheten har minskat klart i Helsingfors, både bland de unga och de långtidsarbetslösa. Inte heller räcker det att man mobiliserar den reserv av medborgare som inte hört till arbetskraften. Om antalet jobb hålls konstant eller växer behöver regionen alltså ett större inflöde av arbetskraft än idag. Forskningsrön om arbetsmarknad och arbetskraftsbehov kommer att vara viktiga redskap för beslutsfattandet. Den statistikproduktion som idag finns ger goda möjligheter till det.

Välståndet under lupp

Invånarnas välstånd och levnadsförhållanden är ett viktigt objekt för stadsforskningen. Två gånger per fullmäktigperiod uppgörs en redogörelse för välståndet och stadsbornas levnadsförhållanden. Den är riktad till beslutsfattarna och är ett sammandrag av den senaste forskningen, statistiken och kunskapen om staden. Forskningen och statistiken visar att olika fenomen ofta får extrema uttryck i Helsingfors och Huvudstadsregionen. Förbryllande nog är inkomstnivån högre än riksgenomsnittet i Helsingfors, men i gengäld är den sannolika livslängden ca. ett år kortare i Helsingfors. I det nya forskningsprogrammet för Helsingfors stad finns flera projekt som analyserar invånarnas välstånd. Dessa forskningsrön om invånarnas vardag gör det möjligt att vidareutveckla ett bra Helsingfors att bo i.

Forskning och utbildning är väsentliga ingredienser för utvecklande av service och nya verksamhetsätt och för att trygga kvaliteten. Många slags klientgrupper nyttjar kommunens service. I framtiden betonas klienternas allt mera skiftande behov och de föränderliga krav detta för med sig. Under dessa omständigheter betonas forskningens betydelse. Samtidigt betonas stadens anställdas förmåga att tillgodogöra sig forskningsrön. En nyckel till förståelse och nyttjande av forskningsrönen är att upprätthålla och utveckla sta-

vat asiakkaiden tarpeiden erilaistuminen ja tästä seuraavat muuttuvat vaatimukset. Näissä oloissa tutkimuksen tarve korostuu. Samalla korostuu henkilöstön, kaupungin työntekijöiden kyky hyödyntää tutkimustietoa. Yksi avain tutkimustiedon ymmärtämiseen ja hyödyntämiseen on kaupungin oman tutkimustoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen sekä henkilöstön, työntekijöiden tietotaidon parantaminen. Helsingissä tilanne on hyvä, sillä henkilöstön koulutustaso on korkea ja nousee edelleen tulevaisuudessa.

Kaupunkitutkimusta verkoston puitteissa

Suomalainen kaupunkitutkimus on valtaosin keskittynyt Helsingin seudun yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin. Kaupungin oma tutkimustoiminta on kulkenut kohti verkostomallia, jossa Helsingin kaupungin tietokeskuksella on toimintaa aktivoiva, koordinoiva ja kehittävä tehtävä. Tämä koskee ennen muuta sellaisia aiheita ja tietoja, jotka palvelevat kaupungin hallintokuntia yhteisesti, seutua kokonaisuutena ja kaupunki-ilmiöiden ymmärtämistä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupunki-ilmiöt ovat moninaisia. Siksi on luontevaa, että myös kaupunkitutkimuksen kenttä on monitieteinen, siten päätöksenteko voi perustua laajaan tietopohjaan.

Kaupunkitutkimuksen kenttä sai merkittävän lisävahvistuksen vuonna 1998, kun Helsingin kaupunki, Helsingin yliopisto ja opetusministeriö päättivät yhteisesti rahoittaa kuutta kaupunkitutkimuksen professuuria. Myöhemmin myös muut pääkaupunkiseudun kaupungit tulivat mukaan: vuodesta 2003 lähtien Espoo, Vantaa ja Lahti sekä Teknillinen korkeakoulu aikoivat rahoittaa kaupunkitutkimusverkostoa. Samalla rahoitettavien professuurien määrä nousi yhdeksään ja hankkeeseen palkattiin myös yhteistyön koordinaattori. Helsingin tutkimukselliset tuntosarvet ovat jopa kansainvälisestä näkökulmasta hyvässä kunnossa.

dens egen forskningsverksamhet och att höja de anställdas kunnskap. I Helsingfors är läget gott: de anställdas utbildningsnivå är hög – och kommer att stiga ytterligare i framtiden.

Stadsforskning i ett nätverk

I Finland har stadsforskningen till största delen koncentrerats till Helsingforsregionens högskolor och forskningsinstitut. Stadens egen forskningsverksamhet har gått i riktning mot en nätverksmodell, där Fakultetscentralen har en aktiverande, koordinerande och utvecklande roll. Detta gäller framför allt sådana ämnen och rön som gagnar stadens förvaltningar gemensamt, regionen som helhet och förståelsen av stadsfenomen nationellt och internationellt. Stadsfenomenen är av många slag, och därför är det naturligt att även stadsforskningen är multidisciplinär. Då kan beslutsfattandet bygga på en bred kunskapsgrund.

År 1998 fick stadsforskningsfältet en betydande förstärkning i och med att Helsingfors stad, Helsingfors universitet och Undervisningsministeriet beslöt samfinansiera sex professurer i stadsforskning. Sedan år 2003 har även Esbo, Vanda och Lahtis samt Tekniska Högskolan kommit med i samarbetet. Samtidigt steg antalet stadsprofessurer till nio, och en koordinator anställdes. Så även i internationell jämförelse är Helsingfors forskningskänslspröt i gott skick.

Helsinkiläisperheiden ainoat lapset perhetilastojen valossa

Enda barnet eller minsting – statistik om familjerna i Helsingfors

Marjut Pietiläinen

Tilastoissa puhutaan usein yksilapsisista perheistä. Se ei kuitenkaan tarkoita välttämättä sitä, että tämän yksilapsisen perheen lapsi olisi perheen ainoaksi jäävä lapsi. Ainoana lapsena olo on usein vain tilapäistä: osalle syntyy sisarus myöhemmin ja osa taas on perheensä hännän huippuja eli sisarukset ovat jo täysi-ikäisiä ja ehkä lentäneet jo pesästä.

Perheet 2006

	Perheitä yhteensä	Lapsiperheitä	
		Yhteensä	1-lapsisia
Koko maa	1 431 376	589 448	254 705
Helsinki	138 151	54 990	27 660
Espoo	64 736	30 781	12 888
Vantaa	52 843	24 374	10 875

Lasten ja sisarusten määrän tulkinnan vaikeudet

Perhetilastoissa lasten ja sisarusten määrän tulkintaan liittyy kaksi vaikeutta. Yksilapsisten perheiden osuutta perheistä erehdytään usein tulkitsemaan suoraan ainoiden lasten osuudeksi lapsista. Kiinnitettäessä perheen lapsiluku lapsen ominaisuudeksi ja taulukoitaessa lapsia sisarusten määrän mukaan, tulee taulukoihin yksilapsi-

Inom statistiken talar man ofta om enbarnsfamiljer. Men det är inte säkert att barnet blir familjens enda barn. I många fall får barnet syskon så småningom. Det kan också vara fråga om yngsta barnet i en syskonskara, rentav ett såkallat sladdbarn – ”skrapabulla”, där de övriga barnen redan är utflugna.

Familjerna 2006

	Familjer sammanlagt	Barnfamiljer	
		Sammanlagt	1-barns
Hela Finland	1 431 376	589 448	254 705
Helsingfors	138 151	54 990	27 660
Esbo	64 736	30 781	12 888
Vanda	52 843	24 374	10 875

Tolkning av antalet barn och syskon

Det finns två svårigheter med tolkandet av antalet barn och syskon. Dels blandas andelen enbarnsfamiljer bland alla barnfamiljer ihop med andelen enda barn bland alla barn. Då man gör antalet barn i familjen till en egenskap som barnet har och alltså statistikför barn enligt antal syskon blir det följaktligen bara ett barn per

sesta perheestä vain yksi lapsi, mutta monilapsisesta perheestä monta lasta. Monilapsiset perheet ovat siis näissä taulukoissa edustettuna kaikkien lastensa kautta.

Toinen vaikeus liittyy siihen, että tilasto on poikkeileikkaus tietyn ajankohdan perheistä. Se siis kuvaa perheen kotona asuvien lasten lukua tietyssä ajankohdassa. Tilastossa ainoiksi lapsiksi tulevat siis lopullisesti ainoiksi jäävien lasten lisäksi niin perheen esikoiset kuin perheen viimeiset kotona asuvat lapsetkin. Tilasto kertoo vuodenvaihteen tilanteen, ei perheiden lopullista lapsilukua. Parhaan kuvan lasten sisarusarjan koosta saa tarkastelemalla kotona asuvien sisarusten määrän muuttumista lapsen iän myötä. (Kartovaara 2007, 57).

Helsingin lapsiperheitä puolet yksilapsisia

Helsingin lapsiperheet ovat pienikokoisempia kuin Espoon ja Vantaan perheet. Lapsiperheellä tarkoitetaan perhettä, johon kuuluu vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi. Helsingissä yksilapsisia lapsiperheitä oli vuoden 2006 lopussa peräti puolet, mikä on selvästi enemmän kuin esimerkiksi Espoossa (42 %) tai Vantaalla (45 %). Koko maassa yksilapsisten perheiden osuus oli 43 prosenttia.

Kaksilapsisten lapsiperheiden osuus oli puolestaan pienempi Helsingissä kuin naapurikunnissa Espoossa ja Vantaalla. Helsingissä kaksilapsisia lapsiperheitä oli 36 prosenttia, kun Espoossa osuus oli 41 ja Vantaalla 40 prosenttia. Koko maan tasolla osuus asetui pääkaupunkiseudun osuuksien väliin ollen 38 prosenttia.

Kolmelapsisten perheiden osuus oli myös hieman pienempi Helsingissä (10 %) kuin Espoossa (13 %) tai Vantaalla (12 %). Pääkaupunkiseudulla osuus oli ylipäätään hieman pienempi kuin koko maassa, jossa osuus oli 14 prosenttia.

Nelilapsisten ja sitä suurempien perheiden osuussissa oli vain vajaan prosenttiyksikön ero Helsingin (3 %) ja Espoon (4 %) ja Vantaan (4 %) välillä. Koko maassa vähintään nelilapsisten perheiden osuus oli noin viisi prosenttia.

familj i enbarnsfamiljer men flera i flerbarnsfamiljer. Så flerbarnsfamiljerna representeras alltså i statistiken av alla sina barn.

För det andra berättar statistik bara om läget vid en viss tidpunkt, vanligtvis ett årsskifte, och fler barn kan ännu komma att födas i familjen. Så de enda barn som syns i statistiken kan också vara familjens första, som ännu inte fått syskon, eller dess sista, vars syskon flyttat hemifrån. Bästa bilden av familjens storlek får vi om vi tittar på hur antalet barn som bor med sina föräldrar förändras med barnets ålder (Kartovaara, Leena. Suomalainen lapsi 2007. p. 57).

Ett barn i hälften av barnfamiljerna

I Helsingfors är barnfamiljerna mindre än i Esbo och Vanda. Med barnfamilj avses familj med åtminstone ett hemmaboende barn under 18. I slutet av år 2006 hade ganska precis hälften av de helsingforsiska barnfamiljerna bara ett barn. Motsvarande andelar för t.ex. Esbo var 42 procent och Vanda 45 procent. I Finland som helhet fanns det ett barn i 43 procent av barnfamiljerna.

Dessutom var tvåbarnsfamiljernas andel av barnfamiljerna mindre i Helsingfors än i grannkommunerna Esbo och Vanda. I Helsingfors var andelen 36 procent, mot 41 procent i Esbo och 40 procent i Vanda. I hela Finland var den 38 procent.

Andelen trebarnsfamiljer var också något mindre i Helsingfors (10 %) än i Esbo (13 %) och Vanda (12 %). I Finland som helhet var andelen lite större än i Huvudstadsregionen, dvs. 14 procent.

Andelen barnfamiljer med fyra eller flera barn var 3 procent i Helsingfors och 4 procent i Esbo och Vanda. I hela landet var den ca . 5 procent.

Lapsiperheet alle 18 vuotiaiden lasten määrän mukaan 2006, %

Barnfamiljernas procentuella fördelning enligt antal barn under 18 år 2006

	Lapsiperheitä yhteensä Barnfamiljer sammanlagt		Alle 18 vuotiaiden lasten lukumäärä Antal barn under 18				Alle 18 v lapsia/per-he Under 18-åriga barn per familj
		%	1	2	3	4-	
Koko maa Hela landet	589 448	100	43,21	38,29	13,71	4,79	1,83
Helsinki Helsingfors	54 990	100	50,30	36,28	10,37	3,05	1,68
Espoo Esbo	30 781	100	41,87	41,45	13,19	3,49	1,80
Vantaa Vanda	24 374	100	44,62	40,10	11,66	3,61	1,76

Lapset (0–17v) perheen alle 18-vuotiaiden lasten määrän mukaan 2006, %

Barnens (0–17 år) procentuella fördelning enligt antalet barn i deras familj 2006

	Lapsia yhteensä Barn sammanlagt		Lasten lukumäärä Antal barn			
		%	1	2	3	4-
Koko maa Hela landet	1 080 728	100	23,57	41,77	22,43	12,23
Helsinki Helsingfors	92 299	100	29,97	43,23	18,53	8,27
Espoo Esbo	55 397	100	23,26	46,06	21,99	8,68
Vantaa Vanda	42 922	100	25,34	45,55	19,87	9,24

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus.

Källa: Statistikcentralens befolkningsstatistik.

Vajaa kolmannes yksilapsisissa perheissä

Kun tarkastelunäkökulma vaihdetaan perheestä lapseen, näyttää yksilapsisten perheiden tilanne hieman toiselta. Vaikka peräti puolet helsinkiläisistä lapsiperheistä oli yksilapsisia, vain vajaa kolmannes helsinkiläislapsista kasvoi yksilapsisissa perheissä. Osuus on kuitenkin suurempi kuin Espoossa, missä osuus oli 23 prosenttia, ja Vantaalla, missä neljännes lapsista asui yksilapsisessa perheessä. Myös koko maan tasolla neljännes lapsista asui yksilapsisissa perheissä.

Suurin osa alle vuoden ikäisistä lapsista saa vielä sisaruksia

Helsinkiläislapset olivat myös useammin perheidensä ainoita lapsia kuin Espoon ja Vantaan lapset tai suomalaislapset ylipäätään. Vuonna 2006 alle yksivuotiaista helsinkiläislapsista 53 prosenttia oli perheensä ainoita lapsia. Espoossa alle yksivuotiaista lapsista 43 pro-

Nästan vart tredje barn i enbarnsfamilj

Om vi ändrar infallsvinkel och utgår från andelen enda barn bland barnen ser enbarnsfamiljernas läge lite annorlunda ut. Trots att hälften av barnfamiljerna i Helsingfors hade bara ett barn bodde knappt en tredjedel av barnen i en enbarnsfamilj. I Esbo var andelen under en fjärdedel (23 %), och i Vanda och Finland som helhet ganska precis en fjärdedel.

Flertalet under ettåringarna får syskon

I Helsingfors var det vanligare än i Esbo, Vanda och hela Finland att barnet var enda barnet. År 2006 var 53 procent av under ettåringarna i Helsingfors enda barnet i familjen. I Esbo var andelen 43 procent, i Vanda 44 procent och i hela Finland 42 procent. Men största delen av dessa spädbarn kommer att få syskon. Bara en del förblir alltså enda barnet.

senttia ja Vantaalla 44 prosenttia oli perheensä ainoita lapsia. Koko maan tasolla osuus oli vain 42 prosenttia. Suurin osa näistä ainoista lapsista tulee kuitenkin samaan sisaruksen myöhemmin ja vain osa tulee jäämään perheensä ainoaksi lapseksi.

Suhteellisesti vähiten ainoita lapsia oli alakoulu-
laisten ikäluokissa. Tuohon ikään mennessä on lapselle jo yleensä syntynyt sisar tai veli, jos sellainen yli-
päättään syntyy. Toisaalta mahdollinen isosisko- tai
-veli ei ole myöskään vielä tullut täysi-ikäiseksi. Tuol-
loin myös sisarussarjat ovat suurimmillaan; yli 40 pro-
senttia alakouluikäisistä elää perheissä, joissa on
vähintään kolme alaikäistä lasta.

Erot sisaruumäärissä

Helsingiläislapsista 37 prosenttia eli yhden sisaruksen
kanssa vuonna 2006. Osuus on selvästi Espoon ja Van-
taan osuuksia pienempi, sillä Espoossa ja Vantaalla
yhden sisaruksen kanssa eli peräti 46 prosenttia lapsista.
Kaikista suomalaislapsista 42 prosenttia eli yhden
sisaruksen kanssa.

Kahden sisaruksen kanssa elävien osuuksissa ei ol-
lut kovin suurta eroa pääkaupunkiseudulla. Helsinki-
läislapsista 19 prosenttia eli kahden sisaruksen kanssa.
Vantaalla osuus oli prosenttiyksikön suurempi kuin
Helsingissä ja Espoossa kahden sisaruksen kanssa elä-
viä lapsia oli kolme prosenttiyksikköä enemmän.
Koko maan tasolla osuus oli 22 prosenttia.

Myöskään kolmen sisaruksen kanssa asuvien lasten
osuuksissa ei ollut suurta eroa Helsingin, Espoon ja
Vantaan välillä. Helsingissä vähintään kolmen sisaruk-
sen kanssa eli kahdeksan prosenttia lapsista, kun
Espoossa ja Vantaalla yhdeksällä prosentilla lapsista
oli vähintään kolme sisarusta. Osuus on sama myös
Uudellamaalla. Uuttamaata pienemmät prosentit olivat
vain Varsinais-Suomessa, Kymenlaaksossa, Ete-
lä-Karjalassa ja Ahvenanmaalla. Pohjois-Pohjanmaal-
la jopa neljännes lapsista kasvoi vähintään kolmen si-
saruksen kanssa. Koko maan osuus oli 12 prosenttia.

Minst var andelen enda barn i lägre lågstadieåldern.
I det skedet är sannolikheten störst att barnet fått ett
yngre syskon och att de äldre syskonen ännu inte fyllt
aderton. Antalet syskon är följaktligen också störst om
man utgår från barn i lägre lågstadieåldern: över 40
procent av dessa barn bor i familjer med minst tre barn
under 18.

Skillnader i antalet syskon

År 2006 bodde 37 procent av barnen i Helsingfors till-
sammans med ett syskon. Det var klart mindre än i
Esbo och Vanda, där andelen var 46 procent i vardera.
Av samtliga finländska barn bodde 42 procent med ett
syskon.

Att bo med två syskon var ungefär lika vanligt i hela
Huvudstadsregionen: i Helsingfors bodde ungefär 19
procent av barnen med två syskon, i Vanda ca. 20 pro-
cent och i Esbo – liksom i hela Finland – omkring 22
procent.

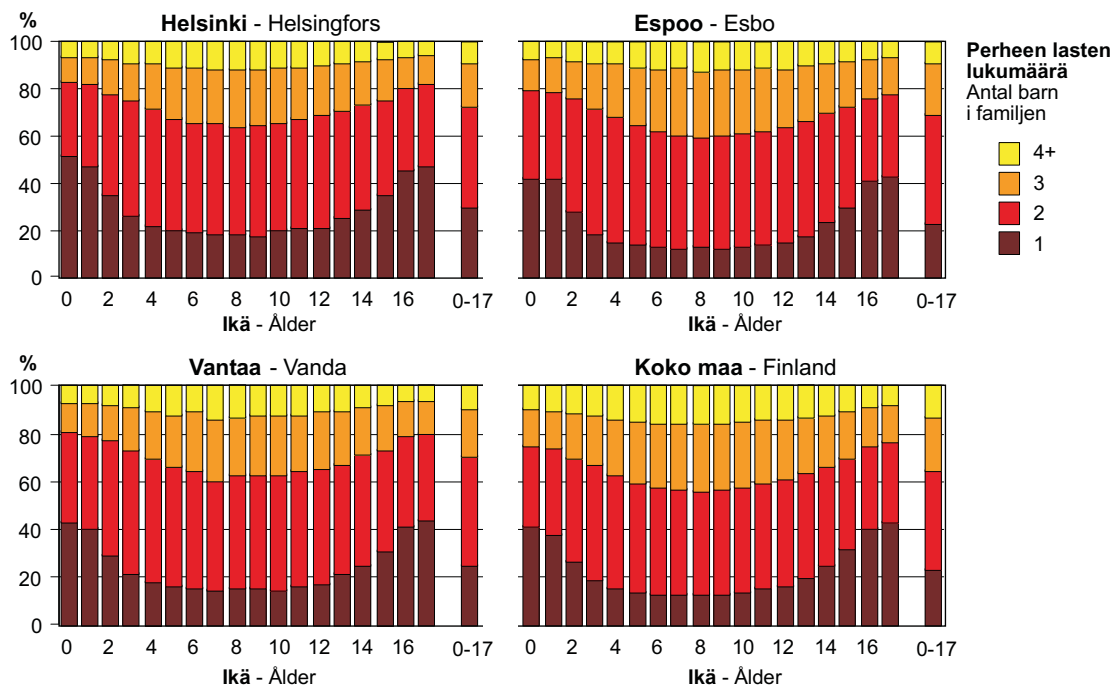
Likaså var det ungefär lika vanligt i hela Huvud-
stadsregionen att bo med tre syskon: andelen barn som
bodde med minst tre syskon var åtta procent i Helsing-
fors och nio procent i Esbo, Vanda och Nyland. Mindre
än i Nyland var andelen bara i Egentliga Finland,
Kymmenedalen, Södra Karelen och på Åland. I Norra
Österbotten bodde rentav vart fjärde barn tillsammans
med minst tre syskon. I hela Finland var andelen 12
procent.

Vart femte förblir enda barn i Helsingfors

De barn som i lägre lågstadieåldern är enda barnet
kommer sannolikast att förbli sin familjs enda barn. I
Helsingfors år 2006 var 19 procent av barnen sådana
sannolika enda barn i familjen. I Esbo var andelen 12
procent, i Vanda 15 procent och i hela Finland 13
procent.

Lapset iän ja perheen alle 18-vuotiaiden lasten määrän mukaan 2006

Barn enligt ålder och antal barn under 18 i familjen år 2006

Joka viides perheidensä ainoita lapsia

Ne lapset, jotka vielä alakouluikäisinä ovat perheidensä ainoita lapsia, ovat toden-näköisimmin myös perheidensä ainoiksi jääviä lapsia. Helsinkiläislapsista noin 19 prosenttia oli tällaisia perheidensä ainoita lapsia vuonna 2006. Espoolaislapsista vain 12 prosenttia ja vantaalaislapsistakin vain 15 prosenttia oli näitä perheidensä ainokaisia. Kaikista suomalaislapsista ainoita lapsia oli noin 13 prosenttia.

Ainoiden lasten osuuksissa ei tapahdu juurikaan muutoksia, vaikka lasten ikärajaa nostettaisiin tarkastelussa esimerkiksi 24-vuoteen.

Lähteet: | Källor:

Kartovaara Leena (2007). Lasten perheet. Julkaisussa Suomalainen lapsi 2007. Tilastokeskus

Väestötilastot, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/perh/index.html>

Helsinkiläiset tyytyväisempiä sosiaalipalveluihinsa kuin muut pääkaupunkiseutulaiset

Invånarna nöjdare med socialservicen i Helsingfors än i Huvudstadsregionen

Anu Muuri

Sosiaalipalveluja käyttää vuosittain runsaat miljoona suomalaista ja ne ulottuvat elämämme kaikkiin vaiheisiin. Julkisessa keskustelussa sosiaalipalvelut herättävät kuitenkin monenlaisia tunteita. Mitä sosiaalipalveluista oikeasti ajatellaan? Tässä artikkelissa kuvataan helsinkiläisten mielipiteitä sosiaalipalveluiden nykytilasta ja esitellään kaupunkilaisten kehittämistoiveita.

Kansalaisten mielipiteistä sosiaalipalveluista on vähän kansallista tai kansainvälistä tutkimusta (esim. Muuri 2007, 23). Kunnat ovat sen sijaan tehneet runsaasti asiakastytyväisyyskyselyjä, jotka ovat usein kohdennettu tiettyjen sosiaalipalveluiden käyttäjille ja heidän omaisilleen (esim. Helsingissä Muurinen ym. 2007; Muurinen ym. 2006). Sosiaalipolitiikkaan ja sosiaalipalveluihin kohdistuva yleinen mielipidetutkimus on kuitenkin tärkeätä, koska siinä on aina kysymys hyvinvointivaltion kannatusperustasta ja sen muutoksista (Forma 2006, 160).

Muutoksen tuulia onkin ilmassa. Aiemmissä tutkimuksissa esimerkiksi naisten ja miesten mielipiteissä ei ole havaittu merkittäviä eroja suhtautumisessa hyvinvointivaltion palveluihin. Jos eroja on havaittu, ne ovat olleet sen suuntaisia, että naiset suhtautuvat pal-

Socialservicen används årligen av en dryg miljon finländare, och den omfattar hela vårt liv från vaggan till gravan. Ändå visar den offentliga debatten att socialservicen väcker motstridiga känslor. Vad tycker folk alltså om socialservicen? Föreliggande artikel handlar om helsingforsbornas åsikter om sin socialservices nuläge och tar fram deras önskemål.

Varken i Finland eller utomlands har det forskats särskilt mycket om folks åsikter om socialservicen (se Muuri 2007, 23). Men många kommuner har låtit göra enkäter om hur nöjda folk, klienter och deras familjer, är med olika sorters välfärdsservice (t.ex. i Helsingfors Muurinen et al. 2007; Muurinen et al. 2006). Icke desto mindre är det viktigt att ta reda på vad finländare i gemen anser om socialservicen, eftersom den utgör en grund för välfärdssamhället (Forma 2006, 160).

Samtidigt blåser förändringens vindar. Tidigare studier har t.ex. inte påvisat större skillnader i inställning män och kvinnor emellan i dessa frågor. I den mån det funnits skillnader har det handlat om att kvinnorna varit lite mera välvilligt inställda än männen till socialservicen (t.ex. Sihvo 1990; Allardt et al. 1992). Färskast studier visar nu att kritiken mot välfärdssamhället har

veluihin miehiä myönteisemmin (esim. Sihvo 1990; Allardt ym. 1992). Viimeaikaisten tutkimustulosten mukaan naisten kriittisyys hyvinvointivaltiota kohtaan on kuitenkin lisääntynyt. Kriittisyys näkyy siinä, että naiset kannattavat miehiä enemmän yksityisiä sosiaalipalveluja ja pitävät niiden toimintaa julkisia tehokkaampina (Forma 2006, 176).

Naiset olivat miehiä useammin tyytymättömiä sekä terveystalveluiden saatavuuteen (Klavus ym. 2006, 196) että sosiaalipalveluiden toimivuutta kohtaan (Muuri 2006, 219). Toisaalta naiset arvostelivat miehiä enemmän sosiaaliturvan tasoa ja pitivät rikkaiden ja köyhien välisiä eroja suurempina kuin miehet. Miehet vaativat naisia enemmän verojen alentamista, ja naiset vastustivat miehiä enemmän leikkausten kohdentamista sosiaalipalveluihin (Forma 2006, 178–179). Sosiaalipalvelututkimuksissa on myös havaittu, että toinen mielipiteitä jakava tekijä on vastaajan ikä. Sen sijaan sellaisia eivät ole olleet tulot, koulutustaso tai palveluiden käyttö. (Muuri 2007, 33.)

Artikkelin tiedot perustuvat Tilastokeskuksen Stakesille keräämän Hyvinvointi ja palvelut 2006 -kyselyn sosiaalipalveluosaan. Kysely toteutettiin puhelinhaastatteluna syksyllä 2006 ja sen perusotos oli 5 798 ja tästä onnistuneita haastatteluja saatiin 4 530, vastausprosentin ollessa 83,7 % (netto). Aineisto sisältää sekä väestölle että asiakkaille suunnattuja kysymyksiä. Koska asiakastietoja ei voi asiakkaiden määrän pienyyden vuoksi esittää kuntakohtaisina, esitellään tässä artikkelissa väestölle suunnattujen kysymysten tuloksia. Helsingin tietoja verrataan muun pääkaupunkiseudun ja koko maan tietoihin. Helsinkiläisiä vastaajia oli aineistossa 491 ja vastaajia muualta pääkaupunkiseudulta eli Espoosta, Vantaalta ja Kauniaisista kaikkiaan 381. Aineisto sisälsi kysymyksiä kansalaisten mielipiteistä sosiaalipalvelujärjestelmän toimivuudesta ja henkilöstöstä, luottamuksesta eri sosiaalipalveluihin ja kysymyksiä sosiaalipalveluiden kehittämisestä. Sosiaalipalvelut sisälsivät kaikki keskeiset palvelut kuten lasten päivähoidon, kotipalvelun, vammaispalvelut ja tässä aineistossa myös toimeentulotuen.

ökat bland kvinnorna. Idag tenderar kvinnor vara välvilligare än män mot privat välfärdsservice och tycker den är effektivare än den offentliga (Forma 2006, 176).

Kvinnorna var oftare än männen missnöjda med både hälsoservicens tillgänglighet (Klavus et al. 2006, 196) och socialservicens funktionalitet (Muuri 2006, 219). Likaså var kvinnorna mera kritiska än männen till socialskyddets nivå och upplevde klyftan mellan rika och fattiga större än männen. Dessa i sin tur yrkade mera än kvinnorna på sänkta skatter, och kvinnorna var mera än männen emot att nedskärningar skulle inriktas på socialservicen (Forma 2006, 178–179). Undersökningar av socialservicen har också visat att en annan faktor som delar åsikterna isär är åldern. Däremot tycks inkomster, utbildning eller serviceanlitande inte påverka åsikterna (Muuri 2007, 33.)

Rönen i artikeln bygger på avsnittet om socialservice i STAKES enkät om välfärd och service år 2006. Enkäten utfördes som telefonintervju hösten 2006 bland ett urval om 5 798 personer och gav 4 530 lyckade intervjuer, alltså en svarsprocent om 83,7 (netto). Materialet innehåller frågor som riktats till dels folk i allmänhet, dels klienter. Eftersom rönen angående klienterna på grund av det relativt låga antalet klienter inte kan framföras kommunvis och vår artikel gäller kommunen Helsingfors, för vi här fram rönen angående folk i allmänhet. De som gäller Helsingfors jämförs med övriga Huvudstadsregionen och hela Finland. Materialet innehöll 491 svarande från Helsingfors och 381 från övriga Huvudstadsregionen, dvs. Esbo, Vanda och Grankulla. Materialet innehöll frågor om invånarnas åsikter om socialservicesystemets funktionalitet och personal, förtroendet för olika former av socialservice och frågor om hur servicen kunde utvecklas. Det gällde alla de grundläggande formerna av socialservice, dvs. barndagvård, hemtjänst, handikappservice och inkomststöd.

Tulokset

Pääosa kansalaisista antoi tukensa julkisesti hoidetulle sosiaalipalvelujärjestelmälle. Helsinkiläiset, samoin kuin muualla pääkaupunkiseudulla ja koko maassa asuvat kansalaiset olivat sitä mieltä, että sosiaalipalvelut toimivat Suomessa hyvin. Tätä mieltä oli runsas 70 prosenttia vastaajista (ks. kuvio 1).

Naiset olivat miehiä selvästi kriittisempiä ja erityisesti helsinkiläisnaiset. Helsinkiläisnaisista runsas kaksi kolmasosaa luotti sosiaalipalvelujärjestelmän toimivuuteen, kun miehistä tätä mieltä oli vajaa 80 prosenttia. Mitä nuoremmasta henkilöstä oli kyse, sitä positiivisemmin hän sosiaalipalvelujärjestelmään suhtautui. Kaikkein negatiivisimpia olivat 65 vuotta täyttäneet helsinkiläiset. Positiivisimmat vastaajat löytyivät alle 35-vuotiaista, jotka asuivat muualla Suomessa.

Kansalaiset luottivat ennen kaikkea sosiaalipalveluiden henkilöstöön. Koko maassa runsas 80 prosenttia kansalaisista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että henkilöstön ammattitaitoon voi luottaa, kun helsinkiläisistä näin vastasi 75 prosenttia.

Kriittisimmin henkilöstöön suhtautuivat helsinkiläisnaiset ja -miehet. Helsingissä asuvista 65 vuotta täyttäneistä 67 prosenttia luotti henkilöstöön, kun tätä mieltä oli muualla pääkaupunkiseudulla asuvista kuntalaisista 74 prosenttia ja muualla maassa asuvista runsas 80 prosenttia.

Helsinkiläiset luottavat lasten päivähoidon

Sosiaalipalveluita koskeneiden yleisten kysymysten jälkeen kysyttiin kansalaisten luottamusta lasten päivähoidon, kotipalveluun, vammaispalveluun ja toimeentulotukeen. Seuraavassa tarkastellaan vastauksia siten, että täysin ja jokseenkin samaa mieltä olevat luetaan niihin, jotka luottivat palvelun saamiseen ja täysin ja jokseenkin eri mieltä olevat niihin, jotka eivät luottaneet. Ei osaa sanoa on poistettu tässä kohdin analyysistä.

Rön

Flertalet medborgare gav sitt stöd åt ett offentligt skött socialskyddssystem. Såväl i Helsingfors som i övriga Huvudstadsregionen och hela landet tyckte man att socialtjänsten fungerar bra i Finland. Drygt 70 procent av enkätsvararna tyckte så (se figur 1).

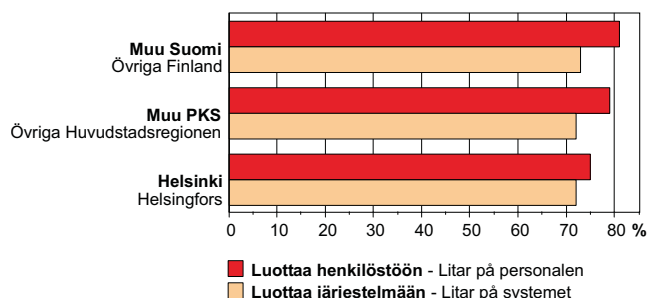
Kvinnor var klart mera kritiska än män, i synnerhet i Helsingfors, där bara drygt två tredjedelar av kvinnorna men fyra femtedelar av männen litade på socialservicens funktionalitet. Ju yngre svarare, desto positiva re tenderade inställningen till socialservicesystemet vara. Allra avogast ställde sig de 65 år fyllda i Helsingfors till systemet. Välvilligast var under 35-åringarna i övriga delar av Finland.

Man litade i synnerhet på socialservicens personal. I hela Finland var 80 procent och i Helsingfors 75 procent helt eller någorlunda ense om att man kunde lite på personalens yrkesskicklighet.

Mest kritisk till personalen var man i Helsingfors, både bland kvinnor och män. Bland de 65 år fyllda litade 67 procent i Helsingfors på personalen, i övriga Huvudstadsregionen 74 procent och i övriga Finland drygt 80 procent.

Kuvio 1. Luottamus sosiaalipalvelujärjestelmään ja sen henkilöstöön, % vuonna 2006, täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevat

Figur 1. Andel (%) som (helt eller någorlunda) litade på socialservicens personal resp. system år 2006

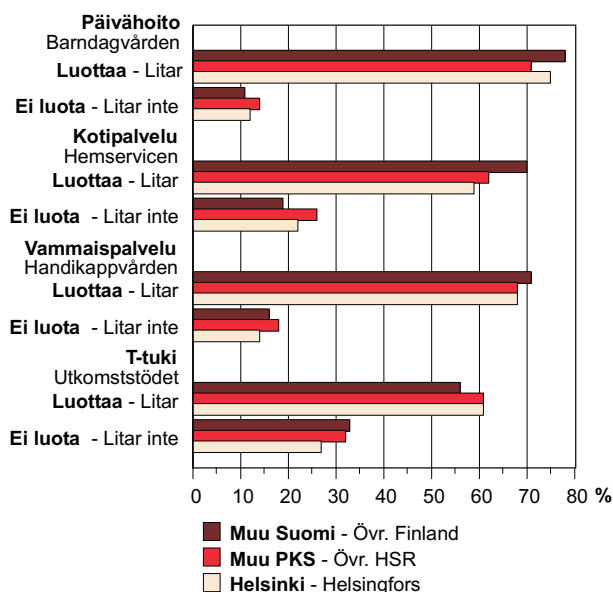
Kansalaisten enemmistö, niin Helsingissä, muualla pääkaupunkiseudulla kuin koko Suomessa, luotti eniten lasten päivähoitoon. Helsinkiläisistä 75 prosenttia luotti päivähoitopaikan saamiseen. Vastaus oli toki odotettu, sillä hoitopaikan saaminen on subjektiivinen oikeus.

Mielenkiintoisin ja ehkä myös huolestuttavin kehitys oli tapahtunut kotipalvelun kohdalla. Edellisen kyselyn aikaan vuonna 2004, kotipalveluun luotettiin vammaispalvelua enemmän, mutta nyt nämä kaksi palvelua olivat vaihtaneet paikkaa. Kotipalvelun saamiseen luotti helsinkiläisistä vajaa 60 prosenttia ja runsas viidesosa ei uskonut saavansa kotipalvelua lainkaan. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa luottamus kotipalvelua kohtaan oli vielä vähäisempää, sillä niissä joka neljäs oli sitä mieltä, ettei palvelun saamiseen voinut luottaa.

Toimeentulotuen osalta helsinkiläiset ja muut pääkaupunkiseutulaiset erosivat hieman positiivisempaan suuntaan muun Suomen mielipiteistä. Heistä 60 pro-

Kuvio 2. Luottamus erilaisten sosiaalipalvelujen saamiseen, % vuonna 2006

Figur 2. Andel (%) som litade på olika former av socialservice, 2006

Helsingforsborna litar på att få dagisplats

Efter frågorna om socialtjänsten i allmänhet ställdes frågor om de enskilda formerna, dvs. barndagvården, hemservicen, handikappservicen och utkomststødet. I vår analys utgick vi från att de som varit helt eller någorlunda av samma åsikt som våra påståenden litade på att de skulle få service och att de som varit helt eller någorlunda av annan åsikt inte gjorde det. De som svarat ”svårt att säga” har inte räknats med.

Både i Helsingfors, övriga Huvudstadsregionen och hela Finland litade man mest på barndagvården. I Helsingfors litade 75 procent på att de skulle få en daghemsplats. Det var i och för sig ett väntat svar, eftersom det är en s.k. subjektiv rättighet att få dagvårdsplats.

Den intressantaste – och kanske mest oroande – utvecklingen skönjdes för hemservicen. Vid föregående enkät, dvs. 2004, litade man mera på hemservicen än på handikappvården, men nu hade dessa två former bytt plats. I Helsingfors litade knappt 60 procent på att få hemservice vid behov, och drygt 20 procent trodde inte de skulle få hemservice överhuvudtaget. I de övriga kommunerna i Huvudstadsregionen var tilliten till hemservicen ännu sämre: var fjärde litade inte på att få hemservice.

Beträffande utkomststødet var helsingforsbor och övriga i Huvudstadsregionen lite positivare än övriga finländare. Ändå litade bara 60 procent på att de skulle få stødet vid behov, och denna serviceform är fortfarande den man litar minst på – och som det av allt att döma känns svårast att ansöka om.

Kvinnors tillit till hemservicen vacklar i Helsingfors

I Helsingfors är kvinnorna mera kritiska än männen till all annan socialservice än barndagvården. Störst var skillnaderna könen emellan beträffande tilliten till hemservicen och handikappservicen. På hemservicen

senttia uskoi saavansa toimeentulotukea tarvittaessa. Silti toimeentulotuki on palvelu, johon luotetaan vähiten ja sen hakeminenkin on ihmisille edelleen vaikeinta.

Helsingiläisnaisten luottamuksessa kotipalveluun säröjä

Helsingiläisnaiset suhtautuivat miehiä kriittisemmin kaikkiin muihin sosiaalipalveluihin paitsi lasten päivähoitoon. Suurimmat erot sukupuolten välillä olivat luottamuksessa kotipalveluun ja vammaispalveluun. Kotipalveluun luotti helsinkiläisnaisista vain runsaat puolet, kun miehistä siihen luotti 70 prosenttia (ks. kuvio 3). Naisista vajaa kaksi kolmasosaa ja miehistä 75 prosenttia luotti vammaispalveluiden saamiseen.

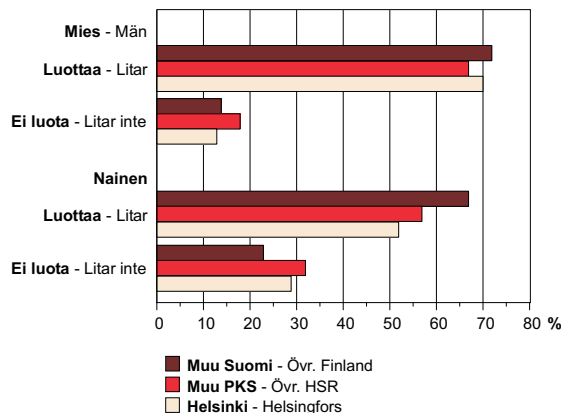
Luottamus toimeentulotuen saamiseen oli alhaista sekä miesten että naisten keskuudessa, mutta erityisen alhaista se oli muiden pääkaupunkiseudun kuntien naisten ja koko maan naisten joukossa. Heistä jopa vajaa 40 prosenttia oli sitä mieltä, ettei tuen saamiseen voinut luottaa. Helsingiläisnaiset olivat tässä suhteessa positiivisempia, vaikka heistäkin toimeentulotuen saamiseen luotti vajaa 60 prosenttia.

Helsingiläisnuoret luottavat toimeentulotuen saamiseen muita enemmän

Mitä iäkkäämpi henkilö oli kyseessä, sitä vähemmän hän luotti sosiaalipalveluiden saamiseen. Tämä asetelma toimi kaikkein muiden palveluiden paitsi kotipalvelun kohdalla. Helsingissä negatiivisimmin kotipalvelun saamiseen suhtautuivat 35–64-vuotiaat, kun muualla pääkaupunkiseudulla näin oli 65 vuotta täyttäneiden kohdalla (ks. kuvio 4).

Helsingiläisistä alle 35-vuotiaista jopa 83 prosenttia oli sitä mieltä, että päivähoitopaikan saamiseen voi luottaa. Vammaispalveluissa erottuivat 65 vuotta täyttäneiden mielipiteet. Heidän ikäryhmän helsinkiläisistä luotti vammaispalveluihin vajaa 60 prosenttia. Muualla pääkaupunkiseudulla näin vastasi vain 44 prosenttia

Kuvio 3. Luottamuksesta, että tarvittaessa saisin kotipalvelua, % sukupuolittain vuonna 2006
Figur 3. Andel (%) som litade på att de skulle få hemvårdshjälp vid behov, enligt kön 2006

litade bara drygt hälften av kvinnorna i Helsingfors, mot 70 procent av männen (se figur 3). Knappa två tredjedelar av kvinnorna och tre fjärdedelar av männen litade på att vid behov få handikappvård.

Tilliten till att få utkomststöd var svag både bland män och kvinnor, och särskilt bland kvinnor i övriga Huvudstadsregionen och Finland, som till nästan 40 procent ansåg att man inte kunde vara säker på att få stödet. I detta avseende var kvinnorna i Helsingfors mera optimistiska, trots att bara knappt 60 procent av dem litade på att en dag vid eventuellt behov få stödet.

Starkare tillit till utkomststödet bland unga i Helsingfors

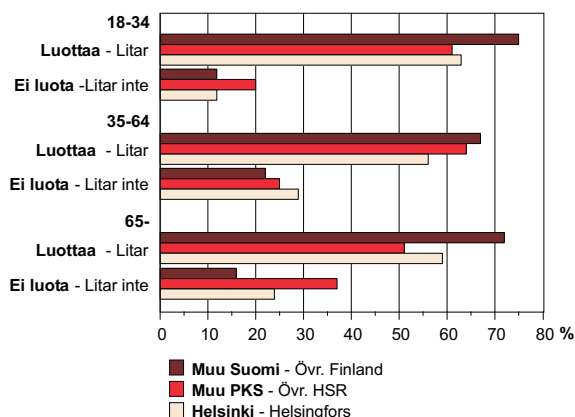
Tilliten till socialservicen minskade överlag med åldern, men hemservicen var ett undantag. I Helsingfors var nämligen 35–64-åringarna mest skeptiska till att vid behov får hemservice, medan de 65 år fyllda var mest skeptiska om saken i övriga Huvudstadsregionen (se figur 4).

Rentav 83 procent av under 35-åringarna i Helsingfors tyckte sig kunna lita på att få dagisplats vid behov. På handikappservicen litade de 65 år fyllda olika beroende på var de bodde: i Helsingfors var nästan 60 till-

vastaavasta ikäryhmästä. Myös toimeentulotuen kohdalla kriittisimpiä olivat 65 vuotta täyttäneet. Helsingissä asuvista iäkkäimmistä henkilöistä vain yksi kolmasosa luotti tuen saamiseen. Muualla pääkaupunkiseudulla asuvista 65 vuotta täyttäneistä jopa 55 prosenttia oli sitä mieltä, ettei tuen saamiseen voinut luottaa.

Kuvio 4. Luottamuksesta, että tarvittaessa saisin kotipalvelua, % ikäryhmittäin vuonna 2006

Figur 4. Andel (%) som litade på att de skulle få hemservice vid behov, enligt åldersgrupp 2006

Mitä sosiaalipalveluja helsinkiläiset kehittäisivät?

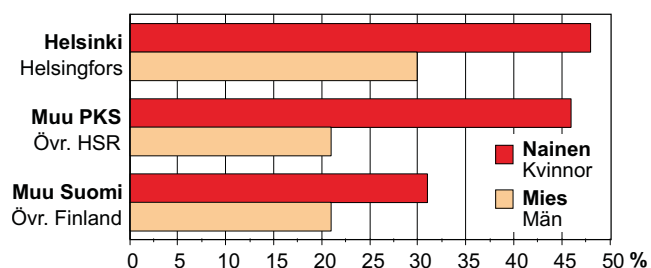
Naiset kehittäisivät kaikkia sosiaalipalveluita miehiä enemmän. Runsaat puolet naisista kehittäisi erityisesti vanhustenhuollon palveluita ja vajaa puolet lastensuojelun palveluita. Mielenkiintoinen oli ero naisten ja miesten välillä kotipalvelun kohdalla, sillä helsinkiläisnaisista yksi kolmasosa kehittäisi kotipalveluja paljon ja mutta miehistä vain runsas kymmenesosa. Naiset kehittäisivät myös vammaispalveluja, sillä Helsingissä asuvista naisista yksi kolmasosa kehittäisi niitä paljon.

Naisilla riitti kehittämistoiveita myös toimeentulotukea kohtaan. Helsinkiläisnaisista noin viidesosa toivoi tuen kehittämistä paljon, kun taas miehistä vain

itsfulla, i övriga Huvudstadsregionen bara 44 procent. Även beträffande utkomststödet var de 65 år fyllda mest kritiska. I Helsingfors litade bara en tredjedel av dem på att få stödet. I övriga Huvudstadsregionen tyckte 55 procent av dem att man inte kunde lita på att få stödet.

Kuvio 5. Kehittäisin paljon kotikuntani lastensuojelun palveluja, % sukupuolittain vuonna 2006

Figur 5. Andel som höll med om att "Jag skulle utveckla min hemkommuns barnskyddsservice mycket", % enligt kön 2006

Vilka former av socialservice skulle helsingforsborna utveckla?

För alla former av socialservice gällde att kvinnorna var ivrigare än männen att utveckla dem. Drygt hälften av kvinnorna skulle i synnerhet utveckla åldringsvården och nästan hälften barnskyddet. Ganska stor skillnad mellan könen blev det beträffande hemservicen, som en tredjedel av kvinnorna skulle utveckla mycket men bar en dryg tiondel av männen. En tredjedel av kvinnorna i Helsingfors skulle utveckla handikappservicen.

Även beträffande utkomststödet hyste kvinnorna förhoppningar om utveckling. En femtedel av kvinnorna i Helsingfors ville att det skulle utvecklas mycket, mot bara en tiondel av männen. Nuvarande nivå skulle räcka bra för en fjärdedel av männen i Helsingfors.

runas kymmenesosa oli tätä mieltä ja nykyinen taso riittäisi hyvin neljäsosalle helsinkiläismiehiä.

Helsinkiläiset 35–64-vuotiaat kehittäisivät eniten kotipalveluja ja vanhustenhuollon palveluja. Vammaispalveluja kehittäisi myös 65 vuotta täyttäneet helsinkiläiset. 35–64-vuotiaat kehittäisivät paljon nykyistä enemmän lastensuojelun palveluja. Toimeentulotuen ja päihdehuollon kohdalla kehittämistoiveet olivat vähäisempiä.

Yhteenveto

Suomalaisten suuri enemmistö kannattaa edelleen verovaroin tuettua, julkisen sektorin tuottamaa sosiaalipalvelujärjestelmää. Samaan aikaan tutkimukset osoittavat, että osa asiakkaista syrjäytyy palveluista (ks. Grönlund 2006) ja luottamuksessa sosiaalipalvelujärjestelmää kohtaan esiintyy säröjä (ks. Muuri 2007). Tutkimusten mukaan kansalaisilla on vaikeuksia luottaa sosiaalipalveluiden tasapuolisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Pääosa kansalaisista nimittäin toivoo, ettei sen tarvitsisi hakea sosiaalipalveluja. Erityisesti väestö toivoi, ettei joutuisi hakemaan viimesijaista toimeentulotukea. Yllättävää kuitenkin on se, että kansalaisten luottamus siihen, että hädän hetkellä kuitenkin apua saisi, on lisääntynyt. Kansalaisten suhtautuminen sosiaalipalveluihin on siten ambivalentti: järjestelmään luotetaan, mutta samalla toivotaan, ettei sitä tarvitsisi itse käyttää.

Myös helsinkiläisten suuri enemmistö oli sitä mieltä, että sosiaalipalvelut toimivat kaupungissa hyvin. Mielenpiteissä oli kuitenkin eroa ja erottavana tekijänä toimi sukupuoli ja ikä. Helsinkiläisnaisista runsas kaksi kolmasosaa luotti sosiaalipalvelujärjestelmän toimivuuteen, kun miesten mielestä asiat sujuivat paljon paremmin. Mitä nuoremasta henkilöstä oli kyse, sitä positiivisemmin hän sosiaalipalvelujärjestelmään suhtautui. Kaikkein negatiivisimmin palvelujärjestelmään suhtautuivat 65 vuotta täyttäneet helsinkiläiset.

Helsinkiläiset luottivat ennen kaikkea sosiaalipalveluiden henkilöstöön, sillä 75 prosenttia oli täysin tai

35–64-åringarna i Helsingfors skulle mest utveckla hemservicen och äldreomsorgen. Handikappvården skulle även de 65 år fyllda helsingforsborna utveckla. 35–64-åringarna skulle utveckla barnskyddet betydligt mera än idag. Förhoppningarna om utvecklande var mindre beträffande utkomststöd och missbrukarvården.

Sammandrag

Det stora flertalet finländare är fortfarande för en ofentlig skattefinansierad socialservice. Samtidigt visar utredningar att en del av klienterna fjärras från servicen (se Grönlund 2006) och att förtroendet för socialservicen inte alltid är så starkt (se Muuri 2007). Forskningsrönen ger vid handen att alla medborgare inte litar på att socialservicen är rättvis och lika för alla. Största delen av finländarna hoppas att de inte skulle behöva ansöka om socialservice. I synnerhet hoppades man att man inte skulle behöva söka om den allra sista ekonomiska utvägen, dvs. utkomststöd. Därför kan det kännas förvånande att folks tillit till att vid behov få hjälp i själva verket har stärkts. Det finns alltså en ambivalens: samtidigt som man hoppas att man själv inte behöver anlita socialskyddssystemet litar man ändå på att i nödens stund få hjälp.

Likaså ansåg det stora flertalet helsingforsbor att socialservicen fungerar bra i staden. Men åsikterna gick delvis isär, och de särskiljande faktorerna var kön och ålder. I Helsingfors litade bara drygt två tredjedelar av kvinnorna på att socialservicen fungerade, medan en betydligt större andel av männen tyckte så. Ju yngre man var desto positivare inställd tenderade man vara till socialtjänsten. Allra mest skeptiska till dess funktionalitet var de 65 år fyllda i Helsingfors

Helsingforsborna litade i synnerhet på socialservicens personal: 75 procent var helt eller någorlunda överens om att man kunde lita på de anställdas yrkesskicklighet. Mest kritiska var åldringarna i Helsingfors: bland de 65 år fyllda där litade nämligen bara 67 procent på personalens yrkesskicklighet, mot 74 pro-

jokseenkin samaa mieltä siitä, että henkilöstön ammatitaitoon pystyi luottamaan. Kriittisimmin henkilöstöön suhtautuivat iäkkäämmät kaupunkilaiset. Helsingissä asuvista 65 vuotta täyttäneistä nimittäin 67 prosenttia luotti henkilöstöön, kun tätä mieltä oli muualla pääkaupunkiseudulla asuvista kuntalaisista 74 prosenttia ja muualla maassa asuvista runsas 80 prosenttia.

Helsingiläiset luottivat ennen kaikkea lasten päivähoitoon. Kehitys kotipalvelun kohdalla ei ole ollut yhtä positiivinen. Aiemmin kotipalveluun suhtauduttiin positiivisemmin kuin vammaispalveluihin, mutta nyt näiden kahden palvelun järjestys on muuttunut. Kotipalvelun saamiseen luotti helsinkiläisistä vajaa 60 prosenttia ja runsas viidesosa ei uskonut saavansa kotipalvelua lainkaan. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa luottamus kotipalvelua kohtaan oli vielä vähäisempää, sillä niissä joka neljäs oli sitä mieltä, ettei palvelun saamiseen voinut luottaa.

Toimeentulotuen osalta helsinkiläiset ja muut pääkaupunkiseutulaiset erosivat hieman positiivisempaan suuntaan muun Suomen mielipiteistä. Heistä 60 prosenttia uskoi saavansa toimeentulotukea tarvittaessa.

Helsingiläiset suhtautuminen sosiaalipalveluihin on pääosin positiivisempaa kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa mutta hieman negatiivisempaa kuin keskimäärin koko maassa. Luottamuksessa sosiaalipalveluihin oli kuitenkin säröjä kuten tiedot osoittavat esimerkiksi kotipalvelun osalta. Kansalaisten silmissä periaatteessa universaali kotipalvelu kohdistuu yhä selektiivisemmin pienituloisille. Toisaalta vammaispalveluissa väestön mielipiteissä oli tapahtunut muutosta positiivisempaan suuntaan.

Tulokset saattavat kuvastaa yhä yleistyvää käsitystä siitä, että sosiaalipalveluja ei tuoteta koko kansalle vaan yhä valikoidummin vain sen osalle. Tulos kuvastanee kaiketi myös sitä, että tiukka taloudellinen tilanne kunnissa, samoin kuin sosiaalipalvelujen saama kielteinen julkisuus, ovat osittain heikentäneet luottamusta kunnallisiin sosiaalipalveluihin.

cent i övriga Huvudstadsregionen och drygt 80 procent i övriga Finland.

Helsingforsborna litade framför allt på barndagvården. Beträffande hemservicen har utvecklingen inte varit lika positiv. Tidigare var man positivare till hemservicen än handikappservicen, men nu har ordningen förbytts. Knappa 60 procent i Helsingfors litade nu på att få hemservice, och en dryg femtedel tyckte att man inte kunde lita på det. I de övriga kommunerna i Huvudstadsregionen var tilliten ännu svagare: var fjärde tyckte man inte kunde lita på att få hemservice.

Beträffande utkomststöd var man något mera tillitsfull i Helsingfors och övriga Huvudstadsregionen än i övriga Finland. 60 procent trodde sig få utkomststöd vid behov.

För det mesta är inställningen till socialservicen positivare i Helsingfors än i de övriga kommunerna i Huvudstadsregionen, men lite negativare än i landet i medeltal. Men t.ex. beträffande hemservicen fanns det brister i tilliten. I medborgarnas ögon riktas hemservicen, som i princip är universell, allt mera selektivt på låginkomsttagarna. Samtidigt hade medborgarnas åsikter om handikappservicen blivit positivare.

Våra rön kan återspegla en allt utbreddare uppfattning att socialservicen inte ges åt hela folket utan allt mera selektivt bara åt en del av det. Detta skulle också vara ett uttryck för att det skärpta ekonomiska läget i kommunerna parat med den negativa publicitet som socialservicen fått skulle ha försvagat folks förtroende för den kommunala socialservicen.

Kirjallisuus: | Litteratur:

Allardt, Monica & Sihvo, Tuire & Uusitalo, Hannu (1992) Mitä mieltä hyvinvointivaltiosta? Suomalaisten sosiaaliturvamielipiteet 1975–1991. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksia 17. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus.

Forma, Pauli (2006) Niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina – Suomalaisten sosiaalipolitiikkaa koskevat mielipiteet vuonna 2004. Teoksessa Kautto, Mikko (toim.): Suomalaisten hyvinvointi 2006. Helsinki: Stakes, 160–184.

Grönlund, Henrietta & Juntunen, Elina (2006) Diakonia hyvinvointijärjestelmän aukkojen tunnistajana ja paikkaajana. Teoksessa Juntunen, Elina & Grönlund, Henrietta & Hiilamo, Heikki: Viimeisellä luukulla - tutkimus viimesijaisen sosiaaliturvan aukoista ja diakoniatyön kohdentumisesta. Kirkkohallitus: Helsinki.

Klavus, Jan & Pekurinen, Markku & Nguyen, Lien & Häkkinen, Unto (2006) Väestön kokemukset, mielipiteet ja odotukset terveydenhuoltojärjestelmän toiminnasta. Teoksessa Kautto, Mikko (toim.): Suomalaisten hyvinvointi. Helsinki: Stakes, 185–203

Muuri, Anu (2006) Sosiaalipalvelut 2004 – Väestön mielipiteitä ja asiakkaiden palvelukokemuksia. Teoksessa Kautto, Mikko (toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2006. Stakes: Helsinki, 204–235.

Muuri, Anu (2007) Vaikuttaako palveluiden käyttö mielipiteisiin sosiaalipalvelujärjestelmästä? Yhteiskuntapolitiikka 72 (2007):1, 22–34.

Muurinen, Seija & Varis, Maarit & Haapaniemi, Hannele & Silander, Eila (2006) Asukkaiden tyytyväisyys hoitoon Helsingin vanhainkodeissa ja palvelutaloissa 2004. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Tutkimuksia 2006.1.

Muurinen, Seija & Mattila, Antti & Nuutinen, Hanna-Leena (2007) Omaisten mielipiteitä läheistensä hoidosta Helsingin palvelutaloissa ja vanhainkodeissa 2006. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Tutkimuksia 2007:1.

Sihvo Tuire (1990) Suomalainen sosiaalihuolto: Mielikuvat ja todellisuus. Sosiaaliviraston väestötiedustelun raportti II. Sosiaaliviraston julkaisuja 1/1990. Helsinki: Sosiaalivirasto.

Tukholman kaupunginosahallinto

Deltagardemokrati i Stockholm

Johanna Lilius

Viimeisten kymmenen vuoden aikana Tukholmassa on tehty paljon, jotta välimatka poliitikkojen, virkamiesten ja asukkaiden välillä pieneni. Vuonna 1997 perustettiin kaupunginosalautakuntia mm. päätöksenteon siirtämiseksi lähemmäksi asukkaita. Kaupunginosalautakunnat ovat vielä olemassa, mutta ne ovat vähentyneet 24:stä neljääntoista. Tämä artikkeli keskittyy niihin osallistumismuotoihin, joita lautakunnissa on kehitelty.

Kaupunginosahallintouudistus – monien vaiheiden jälkeen

1940-luvun lopulta saakka Tukholmassa on keskusteltu vallan hajauttamisesta pienempiin yksiköihin (Sandqvist 2000, 7–12), mutta vasta 1997, sosialidemokraattien enemmistökaudella, kaupunginosalautakunnat aloittivat toimintansa. Tänäpäin Tukholman kaupunki on organisoitu kahdelle tasolle. Toisella on kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus, jotka vastaavat kehittämisestä, johtamisesta ja seurannasta. Toisella on kaupunginosalautakunnat, erikoislautakunnat ja toimintavastuulliset yhtiöt (Bäck ym. 2001, 12). Viimeisissä vaaleissa vuoden 2006 syyskuussa ns. Allianssi koostuen Maltillisesta kokoomuksesta, Kansanpuolueesta ja Kristillisdemokraateista, saivat enemmistön kaupungintalolla. Valta siis vaihtui, ja tämä on muutta-

I Stockholm har man under de senaste tio åren gjort flera insatser för att minska avståndet mellan politiker, tjänstemän och invånare. År 1997 införde man stadsdelsnämnder bl.a. för att flytta beslutsfattandet närmare invånarna. Stadsdelsnämnderna finns fortfarande kvar idag, men de har minskat i antal från 24 till 14. Den här artikeln fokuserar på de former för deltagande som utvecklats inom stadsdelsnämnderna.

En stadsdelsnämndsreform – efter många om och men

I Stockholm har man diskuterat en decentralisering av makten till mindre lokala enheter ända sedan 1940-talet (Sandqvist 2000:7–12), men det var först 1997, under socialdemokratiskt styre, som stadsdelsnämnder infördes. Idag omfattar Stockholms stads organisation två nivåer. Den högsta nivån består av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Dessa har ansvaret för utveckling, styrning och uppföljning. Den andra nivån består av stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag med verksamhetsansvar (Bäck et al. 2001:12). I det senaste valet i september 2006 fick den så kallade alliansen bestående av moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna majoritet i stadshuset. Förutom att maktskiftet förändrat den politiska agendan har även en del

nut poliittista agendaa sekä johtanut rakenteellisiin muutoksiin kaupunginosalautakunnissa.

Keskushallinnon julkaiseman esitteen mukaan kaupunginosalautakuntien päämääränä on toisaalta tuoda päätöksentekijöitä lähemmäksi kansalaisia, toisaalta parantaa ja tehostaa kunnallisia palveluja. Lähes 75 % kaupungin budjetista kohdistetaan suoraan kaupunginosalautakunnille. Kunnanvaltuusto päättää resurssien jaon tavoitteista ja linjoista, mutta kaupunginosalautakunnat voivat vapaasti priorisoida eri toimintojen välillä. Kaupunginosalautakunnat voivat myös vapaasti päättää organisaatio- ja toimintamuodosta (Bäck ym. 2001, 13–14).

Kaupunginosalautakunnat vastaavat mm. lapsi- ja nuorisotoiminnasta, perhepalveluista, vammaishuollosta, kulttuuritoiminnasta, ympäristötyöstä ja vanhus-tenhuollosta, sekä toimivat asiantuntijatahona mm. kaupunki- ja liikennesuunnittelussa. Uuden enemmistön myötä kouluasiat on siirretty kaupunginosalautakunnilta opetuslautakunnalle sen turvaamiseksi (mallillisten Margareta Björkin mukaan 2007), että opetus on samantasoista koko kaupungissa.

Kaupunginosalautakunnissa on 13 tai 11 jäsentä ja näiden sijaiset. Puoluejakauma vastaa kunnanvaltuuston voimasuhteita. Jäsenet valitaan puolueiden keskuudesta neljäksi vuodeksi. Ne ovat vapaa-ajan poliitikoita ja nauttivat kiinteää palkkiota työstään (Tukholman kaupungin kotisivut). Jäsenten on määrä olla alueella asuvia luottamushenkilöitä.

Koska jäsenten on ajateltu asuvan alueella, lähtökohtana on, että heillä pitää olla läheinen kontakti asukkaisiin ja paikallistuntemusta joiden turvin heidän on helpompaa päättää kaupunginosalautakunnien palveluista (Bäck ym. 2001, 14). Jotta alueen eri intressiryhmät voisivat esittää näkemyksiään ja ehdotuksiaan, useimmat kaupunginosalautakunnat ovat perustaneet neuvostoja. Näiden jäsenet ovat yhdistysten tai muiden ryhmien asettamia ja lautakunnan nimeämiä. Neuvostoja hallinnoi kaupunginosalautakunta.

Asukasohjaltaan monikulttuurisen Rinkebyn kaupunginosa-alueen internetsivuilla kerrotaan, että Rin-

strukturella förändringar skett inom stadsdelsnämnderna.

Enligt en broschyr utgiven av Stadsledningskontoret är målet med stadsdelsnämnderna förutom att flytta beslutsfattarna närmare medborgarna, också att förbättra och effektivisera den kommunala servicen. Nästan 75 % av stadens budget går direkt över till stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktige fattar beslut om mål och riktlinjer för hur resurserna skall användas, men stadsdelsnämnderna kan fritt prioritera mellan de olika verksamheterna. Stadsdelsnämnderna kan även fritt bestämma organisations- och driftform (Bäck et al 2001:13–14).

Stadsdelsnämnderna ansvarar bl.a. för barn- och ungdomsverksamhet, familjerätt, handikappomsorg, kulturverksamhet, miljöarbete, äldreomsorg samt fungerar som remissinstans t.ex. inom stads- och trafikplanering. Skolfrågorna har sedan den nya majoritetens tillträde förflyttats från stadsdelsnämnderna under undervisningsnämnden, enligt moderatpolitikern Margareta Björk (2007) för att säkerställa att undervisningen håller samma kvalitet i hela staden.

I stadsdelsnämnderna sitter 13 eller 11 ledamöter och deras ersättare. Fördelningen mellan de olika partierna motsvarar proportionerna i kommunfullmäktige. Ledamöterna väljs inom partierna för fyra år framåt. De är fritidspolitiker och får ett fast arvode för sitt arbete (Stockholms stads webbplats). Ledamöterna avses vara förtroendevalda som bor på området.

Eftersom ledamöterna är tänkta att bo på området utgår man från att de skall ha en nära kontakt till invånarna och en lokalkännedom som gör att det är lätt för dem att bestämma om behovet av service på området (Bäck et al. 2001:14). För att olika intressegrupper i området skall kunna föra fram sina synpunkter och förslag har man också i de flesta stadsdelar inrättat råd. Medlemmarna i råden nomineras av föreningar eller andra grupper och utses av nämnden. Råden administreras av stadsdelsförvaltningen.

På Rinkebys webbplats får man veta att det i Rinkeby finns t.ex. ett kvinnoråd, handikappråd, brottsföre-

kebyssä on mm. naisten neuvosto, vammaisneuvosto, rikostenehkäisyneuvosto sekä siirtolapuutarhaneuvosto. Kaupunginosalautakunnan alaisuudessa on kaupunginosajohtajan johtama hallinto. Kaupunginosajohtajalla on yleisvastuu siitä, että lautakunnan päätökset pannaan täytäntöön. Kaupunginosahallinto vastaa suuresta osasta kunnan palveluista, kuten puistojen hoidosta ja vanhustenhuollosta.

Kohti lähempää yhteistyötä

Kuten jo todettiin, eräs kaupunginosalautakuntien päämäärinä on tuoda päätöksentekijöitä, toimihenkilöitä ja asukkaita lähemmäksi toisiaan. Tätä varten eri kaupunginosalautakunnat ovat lähteneet painottamaan eri toimintoja, kuten kaupunginosa-alueiden kotisivuilta ilmenee. Nämä avautuvat Tukholman kaupungin kotisivujen kautta.

Useimmat kaupunginosalautakunnat ovat perustaneet kansalaistoimiston, jonka puoleen voi kääntyä kunnan asioissa. Kansalaistoimistoissa voi esim. saada tietoa kaupunginosalautakunnasta ja sen päätöksistä ja pöytäkirjoista, saada apua kansalaisehdotusten muotoilemisessa, tutustua näytteille asetettuihin asemakaavaehdotuksiin ja saada opastusta ja neuvontaa lähinnä kaupunginosahallinnon toimialueista kuten lastenhuollosta ja vanhustenhuollosta. Vuonna 2002 tehtiin tutkimus kansalaisten käsityksistä omasta asumisesta, elämisestä ja paikalliseen muutostyöhön osallistumisesta kuudessa Tukholman kaupunginosassa, ja se osoitti, että yli puolet asukkaista tietää, että kaupunginosa-alueella on kansalaistoimisto (Spångberg & Ericksson 2002, 24).

Osallistumisen muodot vaihtelevat jonkin verran kaupunginosasta toiseen. Osa kaupunginosahallinnoista kertoo kaupunginosa-alueen kotisivuilla tai muilla keinoin miten kansalaiset voivat vaikuttaa kaupunginosa-alueensa kehittämiseen. Östermalmin kotisivuilla selviää, että östermalmilaiset, jotka kuuluvat kaupungin parhaiten koulutettuihin ja ansaitseviin,

byggande råd och ett koloniträdgårdsråd. Under stadsdelsnämnden lyder en förvaltning som leds av stadsdelsdirektören. Stadsdelsdirektören har det övergripande ansvaret för att nämndens beslut verkställs. Stadsdelsnämndens förvaltning ansvarar för en stor del av den kommunala servicen t.ex. parkskötsel samt åldringsvård.

Mot en närmare samverkan

Ett av målen med stadsdelsnämnderna är som sagt att föra beslutsfattare, tjänstemän och medborgare närmare varandra. För att uppnå detta har de olika stadsdelsnämnderna gått inför att betona olika typer av verksamheter. Detta framgår på stadsdelsnämndernas webbsidor som finns under Stockholms stads webbplats.

De flesta stadsdelsnämnder har inrättat medborgarkontor dit man kan vända sig om man har frågor som angår kommunala angelägenheter. På medborgarkon-

Kansalaiskokous Liljeholmenissa. Osanotto ei ole laajaa, ja useimmat ovat tulleet protestoimaan viheralueelle rakennettavaa asuinrakennusta vastaan. Kaupunginosalautakunnan puheenjohtaja yrittää kertoa, että liian myöhään ollaan liikkeellä – kaupunkirakennuslautakunta on jo päättänyt asemakaavasta. Mutta puheenjohtaja lupaa kertoa kaupunkirakennuslautakunnalle osanottajien kannan, että rakennushankkeesta ei ole saatu riittävän ajoissa riittävästi tietoa. | Medborgarmöte i Liljeholmen. Deltagandet är inte stort och de flesta är på plats för att protestera mot en bostadsbyggnad som skall byggas på ett grönområde. Stadsdelsnämndens ordförande försöker förklara att de är för sent ute. Beslut om detaljplanen har redan tagits i stadsbyggnadsnämnden. Men ordförande lovar att föra fram deltagarnas åsikt om att de inte fått tillräcklig information om bygget i tid till stadsbyggnadsnämnden. Kuva: - Foto: Johanna Lilius.

voivat vaikuttaa kaupunginosan päätöksiin seuraavin keinoin:

- ottaa yhteyttä paikallisiin poliitikoihin puhelimitse, kirjeitse tai sähköpostitse tai kutsumalla heitä kokouksiin, esim. vanhempainkokouksiin
- osallistua lautakunnan kokouksen kyselyhetkeen
- tehdä kansalaisehdotus
- antaa palautetta ja tehdä valituksia
- ottaa yhteyttä johonkin Östermalmin käyttäjäneuvostoista, eläkeläisneuvostoon, vammaisneuvostoon tai vanhustenhuollon paikalliseen käyttäjäneuvostoon tai
- käydä kaupunkisuunnittelukohteiden ja –projektien esittely- ja yhteistyökokouksissa.

Rinkebyn kaupunginosalautakunta on julkaissut kansalaistoimistosta jaettavan tiedotuslehtisen, joka kertoo ruotsiksi, espanjaksi, somaliksi, arabiksi ja turkiksi, että Rinkebyn kehitykseen vaikuttamisen keinot ja ovat:

- kirjoittaa kansalaisehdotus
- tavata poliitikoita kansalaistoimistossa viikkoa ennen lautakunnan kokousta
- käydä kaupunginosalautakunnan kokouksissa
- ottaa suoraa yhteyttä poliitikoihin
- puhua Rinkebyn käyttäjäneuvostojen kanssa (eläkeläis-, vammais- ja nuorisoneuvostot)
- äänestää vaaleissa.

Avoimia kyselytunteja ja kansalaiskokouksia

Suuri osa kaupunginosalautakunnista järjestää kyselytunteja kokouksiensa yhteyteen. Käytännössä kyselytunti voi olla vaikka klo. 18–19, ja lautakunnan kokouksen jälkeen. Tarkoitus on, että asukkaat voivat esittää kysymyksiä niistä aiheista, joita kokouksessa tullaan käsittelemään. Myös maankäyttösuunnitelmia voidaan esitellä. Tällöin lautakunta voi saada suoraa palautetta asukkailta.

toren kan man t.ex. få information om stadsdelnämnden och dess beslut och protokoll, få hjälp med att formulera ett medborgarförslag, se utställda detaljplaneförslag samt få vägledning och rådgivning främst inom stadsdelsförvaltningens verksamhetsområden, såsom barnomsorg och äldreomsorg. Av en undersökning om medborgarnas syn på att bo, leva och engagera sig i lokalt förändringsarbete i sex stadsdelar i Stockholm framgick att mer än hälften av invånarna känner till att det finns ett medborgarkontor i stadsdelsområdet (Spångberg & Erickson 2002:24).

Då det gäller deltagande har stadsdelsnämnderna valt lite olika tyngdpunkter. En del stadsdelar har valt att på sin webbsida eller på annat sätt informera sina invånare specifikt om hur de kan påverka utvecklingen i sitt stadsdelsområde. Som exempel uppger Östermalms stadsdelsförvaltning på sin webbsida att östermalmsborna, som hör till de mest välutbildade och väl-förtjänande i hela staden, kan påverka beslut i stadsdelen genom att:

- kontakta de lokala politikerna genom att ringa, skriva eller skicka e-post eller bjuda in politikerna till ett möte, t.ex. föräldramöte
- delta i nämndsammanträdet frågestund
- göra ett medborgarförslag
- lämna in synpunkter och klagomål
- ta kontakt med något av Östermalms brukarråd, med pensionärsrådet, handikapprådet eller äldreomsorgens lokala brukarråd eller
- gå på samrådsmöten i samband med stadsplaneringsprojekt.

Rinkeby stadsdelsnämnd, som har en mycket mångkulturell invånarsammansättning, har gett ut ett informationsblad som finns att få på medborgarkontoret där man på svenska, spanska, somaliska, arabiska och turkiska beskriver hur man kan påverka utvecklingen i Rinkeby:

- skriva ett medborgarförslag
- träffa politikerna på medborgarkontoret en vecka innan nämndsammanträdet

Jotkin kaupunginosalautakunnat järjestävät myös kansalaiskokouksia, yleensä viikkoa ennen lautakunnan kokousta. Kansalaiskokouksissa käsitellään usein erityistä teemaa, mutta kokoukset voivat olla myös yleisluontoisia kyselytunteja. Rinkebyssä on mahdollista tavata poliitikoita kansalaistoimistossa viikkoa ennen lautakunnan kokousta. Kansalaiskokouksista ja lautakunnan kokouksista tiedotetaan yleensä paikallismediassa viikkoa ennen kokousta, sekä kaupunginosa-alueen kotisivuilla. Spångberg & Erickssonin (2002, 27) tutkimuksen mukaan lautakunnankokouksessa on joskus käynyt noin 10 prosenttia asukkaista Skärholmenissa ja 6 prosenttia Rinkebyssä. Molemmissa maahanmuuttajaosuus on suuri.

Kaupunginosalautakuntien kokouksien pöytäkirjat ja esityslistat löytyvät kaupunginosa-alueiden kotisivuilta. Jotkut kaupunginosalautakunnat tarjoavat myös alueensa asukkaille Insyn -avoimuuspalvelun. Antamalla e-postiosoitteensa ja merkkamalla haluaako ryhtyä esityslistojen ja/tai pöytäkirjojen tilaajaksi voi saada näitä asiakirjoja sähköpostiosoitteeseensa sitä mukaa mitä niitä laaditaan. Tämän palvelun kautta voi myös saada vanhempia pöytäkirjoja ja esityslistoja. Tai sitten kotisivuilla voi käydä katsomassa esityslistoja ja pöytäkirjoja tai käyttää palvelun etsintätoimintoa tiedon saamiseksi vaikkapa kansalaisehdotuksesta.

Kansalaisehdotukset

Eräs tapa vaikuttaa oman kaupunginosalautakuntansa alueen kehitykseen on tehdä kansalaisehdotus, vastavasti kuin Suomen kunnallislainsäädännön kansalaisaloitteissa. Tukholmassa kansalaisehdotuksia voivat periaatteessa tehdä kyseisen kaupunginosa-alueen kaikki rekisteröidyt asukkaat ja yhdistykset. Kaupunginosa-alueen kotisivuilla löytyvät ohjeet ehdotusten tekoon. Maahanmuuttajatiiviissä Skärholmenissa informaatiota lähetetään kaikille uusille asukkaille ja kerrotaan mm. kansalaisehdotuksen tekemisen mahdollisuudesta.

- gå på stadsdelsnämndens sammanträden
- kontakta politikerna direkt
- tala med Rinkebys brukarråd (pensionärs-, handikapp- och ungdomsråd)
- rösta i val.

Öppna frågestunder och medborgarmöten

En stor del av stadsdelsnämnderna ordnar i samband med nämndsammanträdena frågestunder för invånarna. Det kan t.ex. i praktiken betyda att man har frågestund mellan kl. 18-19 och nämndsammanträdet därefter. Idén är att invånarna skall kunna ställa frågor om det som kommer att behandlas på mötet. Också planer för markanvändning kan presenteras. Då har nämnden möjlighet att genast ta del av de åsikter som invånarna kommer med.

En del stadsdelsnämnder ordnar också medborgarmöten i regel en vecka innan nämndsammanträdet. Medborgarmötena gäller ofta ett särskilt tema, men kan också vara frågestunder av allmän natur. I Rinkeby är det möjligt att träffa politikerna på medborgarkontoret en vecka innan nämndsammanträdet. Annonsering om medborgarmötena och nämndsammanträdena sker vanligtvis i lokalpressen en vecka innan sammanträdet samt på stadsdelsnämndernas webbsida. Enligt Spångberg & Ericksons (2002:27) undersökning har ca 10 % respektive 6 % av invånarna i de invandrartäta Skärholmen och Rinkeby någon gång besökt ett nämndsammanträde.

Protokoll och föredragningslistor som gäller nämndsammanträdena kan man få via sin stadsdelsnämnds webbsida. En del stadsdelsnämnder erbjuder sina invånare tjänsten Insyn. Genom att fylla i sin e-postadress samt genom att välja om man vill prenumerera på föredragningslistor och/eller protokoll kan man få dessa skickade till sin e-postadress vartefter de görs upp. Man kan även få äldre protokoll och föredragningslistor via tjänsten. Man kan också bara gå in och se på föredragningslistor eller protokoll eller an-

Hammarby, Sjöstad. Kuva: | Foto: Johanna Lilius

Kansalaisehdotus voi koskea mitä tahansa toimintaa, josta kaupunginosalautakunta on vastuussa, mutta ehdotuksen pitää olla konkreettinen toimenpide, ei näkökanta tai valitus. Kansalaisehdotuksen tehneen pitää myös antaa oma nimensä yhteystietoineen. Ehdotukset rekisteröidään, mutta sen jälkeen niiden käsittely vaihtelee kaupunginosalautakunnan mukaan. Useimmissa kaupunginosissa lautakunta käsittelee kaikki tehdyt kansalaisehdotukset, mutta joissakin vain ne, joihin lautakunta voi suoraan vaikuttaa.

Monet oppositiopoliitikot ovat sitä mieltä, että kaupunginosalautakunnan tukea nauttiva ehdotus, ts. sellainen, jota lautakunta on käsitellyt ja puoltanut, on vaikuttavampi kun se lähetetään edelleen oikealle taholle, esimerkiksi kaupunginohallinnolle tai toiselle lautakunnalle, kuten liikennelautakunnalle (Fagerström 2007, Lilius 2007).

Osana kandidaatin tutkintoni opinnäytettä (Lilius 2007) tarkastelin vuoden 2006 aikana tehtyjä kansalaisehdotuksia neljässä toistaan mm. asukasrakenteeltaan eroavassa kaupunginosassa. Kaikille kaupunginosalautakunnille oli jätetty ehdotuksia, mutta niiden määrä vaihteli suuresti.

Östermalmilla, siis oletetusti hyvää poliittista pääomaa omaavalla alueella, tehtiin eniten ehdotuksia niin absoluuttisesti kuin asukaslukuunkin suhteutettuna.

vända tjänstens sökfunktion t.ex. för att söka information om ett medborgarförslag.

Medborgarförslagen

Ett sätt att påverka utvecklingen i sin stadsdelsnämnd är genom medborgarförslag, något som också den finländska kommunallagstiftningen ger möjlighet till i form av invånarinitiativ. I Stockholm kan medborgarförslag i regel göras av alla folkbokförda invånare och lokala föreningar inom ett stadsdelsområde. Information om hur medborgarförslaget skall ges får man på respektive stadsdelsnämnds webbplats. I det invandrartäta Skärholmen skickar man information till alla nyinflyttade där man bl.a. berättar om möjligheten att göra medborgarförslag.

Ett medborgarförslag kan handla om all verksamhet som stadsdelsnämnden har ansvar för, men det skall vara en konkret åtgärd, inte en synpunkt eller ett klagomål. I samband med sitt medborgarförslag skall invånaren lämna sitt namn och sina kontaktuppgifter. När förslagen lämnats in registreras de. Behandlingen av medborgarförslagen varierar stadsdelsnämnder emellan. I de flesta stadsdelsnämnder behandlar nämnden alla inkomna förslag. I andra endast dem som stadsdelsnämnden direkt kan påverka.

Många oppositionspolitiker menar att ett medborgarförslag som har stadsdelsnämndens stöd, dvs. som har behandlats av stadsdelsnämnden och dessutom fått nämndens stöd, har större slagkraft då det skickas vidare till rätt instans, t.ex. stadsdelsförvaltningen eller en annan nämnd såsom trafiknämnden (Fagerström 2007, Lilius 2007).

Som en del av min kandidatuppsats (Lilius 2007) har jag granskat inkomna medborgarförslag i fyra stadsdelsnämnder som skiljer sig från varandra bl.a. genom sin invånarsammansättning. I alla stadsdelsnämnder hade medborgarförslag gjorts under år 2006, men mängden förslag varierade stort.

På Östermalm, ett område som förväntades ha gott politiskt kapital gjordes mest förslag både absolut sätt

Vähiten ehdotuksia tehtiin Rinkebyssä, ts. alueella, jolla koulutustaso on keskimäärin matalaa ja jolla asuu paljon ulkomaalaistaustaisia.

Kansalaisehdotukset koskivat hyvin vaihtelevia teemoja, mutta suurin osa koski viihtyvyys- ja liikenneasioita. Viihtyvyysseikkoja voidaan hoitaa kaupunginosalautakunnan toimesta, ja useimmiten nämä ehdotukset johtivat toimenpiteisiin. Lautakunnan toimesta saatettiin esim. lisätä puiston penkkien määrää, parantaa jonkin alueen hoitoa tai lisätä valaistusta johonkin paikkaan.

Sellaiset ehdotukset, joissa esitettiin tilojen luovuttamista tapaamispaikaksi esimerkiksi työnhakijoille tai eläkeläisille saivat myös usein tukea kaupunginosalautakunnissa. Sen sijaan liikennekysymykset lähetettiin yleensä liikennelautakunnan käsiteltäviksi. Niissä kaupunginosissa, missä kaupunginosalautakunta käsittelee kaikki ehdotukset, liikennekysymykset saivat yleensä kaupunginosalautakunnan tuen.

Opinnäytetyöni viitaa siis siihen, että kansalaisehdotukset toimivat hyvänä vaikutuskanavana paikallisissa kysymyksissä. Lisäksi ne tuntuvat toimivan eräänlaisena keskustelukanavana poliitikoiden ja kansalaisten välillä. Eräs poliitikko totesi, että kansalaisehdotukset voidaan nähdä keinona, jolla poliitikot saavat käsityksen kansalaisten mielipiteistä kaupunginosaa koskevissa kysymyksissä.

Monet lautakunnat antoivat selityksen miksi hylätyt ehdotuksia ei voitu toteuttaa, tai sitten ne sitoutuivat ottamaan ehdotuksen tekijään yhteyttä ja kertoa tälle miten hän voisi päästä ehdotuksensa kanssa eteenpäin. Niissä kaupunginosalautakunnissa, joissa lautakunta tutustuu kaikkiin ehdotuksiin, kansalaisten oli myös helppoa nähdä mihin ehdotukset olivat johtaneet lukemalla lautakunnan kokousten pöytäkirjat. Jäi epäselväksi miten kansalaiset saavat tietää mitä niille ehdotuksille on tapahtunut, jotka ovat olleet vain kaupunginosahallinnon käsittelyssä.

Mielenkiintoinen kysymys, joka liittyy vaikuttamiseen kaupunginosa-alueilla, on millä vaikutuskanavalla tulisi olla eniten vaikutusta. Poliitikot ovat sitä miel-

och i förhållande till mängden invånare. Minst förslag gjordes i Rinkeby, en stadsdelsnämnd med bl.a. låg utbildningsnivå samt ett stort antal invånare med utländsk bakgrund.

Medborgarförslagen behandlade mycket varierande teman. De flesta förslagen behandlade trivsel och trafikfrågor. Trivselfrågorna kan åtgärdas inom stadsdelsnämnden och förslagen ledde oftast till åtgärder. Nämnden förband sig t.ex. till att placera ut fler parkbänkar, förbättra skötseln av något område eller att öka belysningen på någon plats.

Medborgarförslag om att t.ex. överlåta utrymmen som samlingsplats för t.ex. arbetssökanden eller pensionärer fick även också ofta medhåll från stadsdelsnämnderna. Trafikfrågorna skickades däremot vanligtvis vidare för att behandlas av trafiknämnden. I de stadsdelar där stadsdelsnämnden behandlar alla förslag fick trafikfrågorna vanligtvis stadsdelsnämndens stöd.

Min studie pekar alltså på att medborgarförslag fungerar som en bra påverkningskanal i lokala frågor. Dessutom ser de ut att fungera som en sorts diskussionskanal mellan politiker och medborgare. En politiker nämnde att medborgarförslagen kan uppfattas som ett sätt för politikerna att få en uppfattning om medborgarnas åsikter i frågor som gäller stadsdelen.

Många nämnder gav en förklaring på varför avslagna förslag inte kunde förverkligas eller också förband de sig att kontakta förslagsgivaren och berätta för honom eller henne hur han eller hon kunde gå vidare med sitt förslag. I de stadsdelsnämnder där nämnden tar del av alla förslagen var det också lätt för medborgarna att se vad förslagen lett till genom att ta del av nämndsmanträdenas protokoll. Det förblev oklart hur medborgarna kan få information om vad som hänt med förslag som endast stadsdelsförvaltningen behandlat.

En intressant fråga som gäller medborgarinflytandet i stadsdelsnämnderna är vilken påverkningskanal som har mest verkan. Politikerna anser att medborgarförslagen väger tyngre än förslag som förts fram på ett nämndsmanträde.

tä, että kansalaisehdotuksilla on enemmän painoa kuin lautakunnankokouksissa esitetyillä ehdotuksilla.

Rinkebyssä hyvin harvat asukkaat olivat tehneet kansalaisehdotuksia, mutta sen sijaan osoittautui, että rinkebyläiset olivat osallistuneet hyvin aktiivisesti kaupunginosalautakunnan kyselytunteihin. Östermalmissa, missä lautakunnalle jätettiin paljon ehdotuksia, kyselytunneilla kävi yleensä vain 2–10 kansalaista.

Ehkä pitäisi olla suurempi herkkyys sille, mitä osallistumisen muotoja soveltaan eri alueilla. Kysymys herääkin, miten kauan kaupunginosalautakunnat tulevat varaamaan aikaa ja resursseja avoimiin kyselytunteihin, jos osallistuminen on yhtä heikkoa kuin Östermalmissa.

Onko tukholmalalaisten osallistuvuus lisääntynyt?

Vuoden 2006 kunnallisvaaleissa äänestysprosentti oli Tukholmassa 79 prosenttia. Vastaavasti Helsingissä vuoden 2004 kunnallisvaaleissa äänesti vain 57 prosenttia. Utrednings- och statistikkontoret USK:in tekemässä tutkimuksessa tukholmalalaisten käsityksistä Tukholman kaupungista ilmenee, että useimmiten tukholmalaisilla ei ole käsitystä siitä, onko kaupungin päätöksentekijöihin helppo saada yhteyttä tai siitä annetaanko Tukholman kaupungin poliittisia kysymyksiä ja päätöksiä koskeva tieto ajoissa ja selkeästi julkisuuteen. Niistä, joilla on mielipide, useimmat ovat kuitenkin negatiivisia kuin positiivisia.

Näin suomalaisnäkökulmasta tukholmalalaisten vaikutusmahdollisuudet tuntuvat joka tapauksessa monipuolisilta ja helposti asukkaiden ulottuvilla olevilta. Se, että on olemassa paikallinen taho, joka antaa tietoa vaikutuskeinoista myös kaupungin muihin hallintokuntiin, tekee tiedon saannin oman kaupunginosa-alueen ja koko kaupungin kehityksestä helpoksi.

Poliitikoiden, viranhaltijoiden ja kansalaisten vuorovaikutuksessa paikallinen taso tuntuu olevan yhteinen nimittäjä, joka vahvistaa yhteistyötä.

I Rinkeby hade bara ett fåtal invånare gjort medborgarförslag, men däremot framgick det att rinkebyborna deltar mycket aktivt i stadsdelsnämndernas öppna frågestunder. På Östermalm, där nämnden får in väldigt många medborgarförslag, brukar det endast vara 2-10 deltagare på frågestunderna.

Kanske borde det finnas en större känslighet för vilka former för deltagande som tillämpas på olika områden. Samtidigt kan man fråga sig hur länge stadsdelsnämnderna kommer att lägga ut tid och resurser på öppna frågestunder om deltagandet är så lågt som det är på Östermalm.

Har meborgardeltagandet ökat i Stockholm?

Valdeltagandet i kommunalvalet i Stockholm år 2006 var 79 procent, medan endast 57 procent av helsingforsborna röstade i kommunalvalet 2004. Enligt en utredning gjord 2006 av utrednings- och statistikkontoret (USK) om stockholmarnas bild av Stockholms stad saknar de flesta stockholmarna trots allt en bestämd uppfattning om huruvida det är lätt att komma i kontakt med stadens politiker och beslutsfattare samt huruvida informationen om de politiska frågorna och besluten i Stockholms stad ges i god tid och är tydlig. Av dem som har en åsikt är fler negativa än positiva (Ivarsson & Fried 2006:7).

Sett ur ett finländskt perspektiv ter sig ändå stockholmarnas påverkningsmöjligheter mångsidiga och nära till hands. Att det finns en lokal instans som ger information om påverkningsmöjligheter också inom andra förvaltningar i staden gör det lätt för medborgaren att få information om utvecklingen både i det egna stadsdelsområdet och inom hela staden.

Den lokala nivån i samspelet mellan politiker, tjänstemän och medborgare ser ut att vara en gemensam nämnare som förstärker samarbetet.

Lähteet: | Källor:

Björk, Margaretha (2007). Ordförande för Södermalms stadsdelsnämnd samt ledamot i Stockholms kommunfullmäktige. Intervju i Stockholm 23.5.2007.

Bäck Henry; Folke Johansson; Ernst Jonsson; Lars Samuelson (2001). Slutrapport. Stadsdelsnämnder i Stockholm – Demokrati och effektivitet. IKE Institutet för kommunal ekonomi 2001:111. Stockholms universitet.

Fagerström Pernilla (2006). Politikerna tar inte upp förslag. Mitt i Vasastan 5.12.2006.

Ivarsson, Jan-Ivar; Robert Fried (2006). Stockholmarnas bild av Stockholm stad. Utrednings- och statistikkontoret 2006-01-24. <http://www.stockholm.se/files/105100-105199/file_105114.pdf> . Hämtad 23.2.2007.

Lilius, Johanna (2007). Medborgardemokrati i Stockholm. En granskning över gjorda medborgarförslag i fyra stadsdelsnämnder 2006. Kandidatuppsats. Geografiska institutionen vid Helsingfors Universitet 2007.

Sandqvist, Jonas (2000). Hur Stockholm fick stadsdelsnämnder. Institutet för kommunal ekonomi, IKE 2000:97. Stockholms universitet.

Spångberg, Lisbeth; Ulla Ericson (2002). Är medborgarna med? Medborgarnas syn på att bo, leva och engagera sig i lokalt förändringsarbete. Enkätundersökning i sex stadsdelar i Stockholm. USK, Stockholm stad 2002.

Stadsledningskontoret s.a. Broschyr om Stockholms stadsdelsnämnder. Stockholms stad.

Stockholms stads webbplats: www.stockholm.se.

Äänestysaktiivisuuden ja puolueiden kannatuksen muutos vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Helsingissä

Röstningsfrekvens och partiandelar vid riksdagsvalet 2007 i Helsingfors

Tuomo Martikainen & Hanna Wass

Äänestysaktiivisuuden taso ja sen laskusuuntainen kehitys ovat jo pitkään olleet Suomen poliittisen elämän ja yhteiskunnallisen ilmapiirin eniten keskustelua herättäneistä ominaisuuksista. Vastoin odotuksia koko maan äänestysaktiivisuus jälleen heikkeni edellisistä vuoden 2003 eduskuntavaaleista 1,8 prosenttiyksikköä. Helsingissä lasku oli vielä koko maata voimakkaampaa, -2,7 prosenttiyksikköä. Artikkelin on lyhennelmä Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia sarjan julkaisusta 2007:8

(www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut.html).

Pohjoismainen vertailu osoittaa kiistatta, että Helsingin ja ylimalkaan suomalaisten matala vaaliosallistuminen ei ole osa jotain laajempaa kehityskulkua. Ero pohjoismaisiin naapureihin, erityisesti Tanskaan ja Ruotsiin on silmiinpistävä. Suomen kohdalla on myös syytä kiinnittää huomiota äänestysaktiivisuuden lähes monotoniseen laskuun viimeisten 40 vuoden aikana.

Seuraavassa tarkastellaan äänestysaktiivisuuden kehitystä Helsingissä iän ja alueen suhteen. Artikkelin toisessa jaksossa alueiden väliset ja alueiden sisäiset

Sedan många har röstningsfrekvensen och dess sjunkande tendens varit ett av de mest diskuterade ämnena inom finländsk politik och samhällsdebatt. Trots förhoppningar om en stegring år 2007 sjönk röstningsfrekvensen ännu en gång jämfört med föregående riksdagsval, denna gång med 1,8 procentenheter i landet som helhet och 2,7 procentenheter i Helsingfors. Vår artikel analyserar röstandet i Helsingfors med avseende å ålder och bostadsområde och hur dessa andelar eventuellt påverkar det stöd partierna får av röstarna. Jämförelsepunkt är riksdagsvalet 2003.

www.hel2.fi/tietokeskus/.html

En jämförelse med de övriga nordiska länderna visar entydigt att det låga valdeltagandet i Helsingfors och Finland som helhet inte är en del av ett större sammanhang. Skillnaden gentemot de nordiska grannarna, i synnerhet Danmark och Sverige, är iögonfallande. Man fäster sig också vid att röstandet minskat nästan oavbrutet i Finland under de senaste 40 åren.

I det följande analyserar vi hur röstandet utvecklats i Helsingfors i olika åldersgrupper och områden. I arti-

Taulukko 1. Äänestysaktiivisuus kaksissa viimeisimmissä parlamenttivaaleissa neljän pohjoismaan pääkaupungeissa (%)

Tabell 1. Röstningsfrekvens vid de två senaste parlamentsvalen i fyra nordiska huvudstäder (%)

	Vuosi År	Äänestysprosentti Röstningsprocent	Koko maa Hela landet
Helsinki Helsingfors	2003	68,8	66,7
Helsinki Helsingfors	2007	66,1	65,0
Kööpenhamina – Frederiksberg			
Köpenhamn – Frederiksberg	2001	87,1	83,0
Kööpenhamina – Frederiksberg			
Köpenhamn – Frederiksberg	2005	84,5	81,2
Oslo	2001	75,9	75,5
Oslo	2005	78,7	77,4
Tukholma Stockholm	2002	80,7	80,1
Tukholma Stockholm	2006	82,7	82,0

Lähteet: Statistics Norway, Statistics Sweden, the Ministry of Interior and Health (Denmark). Luvut perustuvat kaikkiin äänioikeutettuihin. Jotta luvut olisivat vertailukelpoisia, Suomen äänestysprosentti on ilmoitettu mukaan lukien kaikki äänioikeutetut eikä vain Suomessa asuvat Suomen kansalaiset, mikä on meillä yleensä käytäntö.

Källor: Statistisk centralbyrå, Norge, Statistiska centralbyrån, Sverige, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Danmark. För jämförbarhetens skull har röstningsprocenten i Finland också räknats utgående från samtliga röstberättigade, inte bara från finländska medborgare bosatta i Finland, såsom brukligt hos oss.

ikäluokkakohdaiset aktiivisuuserot ja niissä tapahtuneet muutokset kytetään vastaaviin puolueiden kannatuksen muutoksiin. Alueellisella vaaliosallistumisen vertailulla pyritään täsmentämään, kuinka tasaisesti tai epätasaisesti äänestysaktiivisuuden vaihtelut ovat kohdistuneet eri väestöryhmiin ja miten ne mahdollisesti heijastuvat puolueiden kannatukseen. Vertailukohtana ovat vuoden 2003 eduskuntavaalit.

Tutkimusaineisto pohjautuu 14 äänestysalueen otokseen, joihin vuoden 2007 vaaleissa sisältyi 38 031 äänioikeutettua. Tutkimuksen äänestämässä käymistä koskeva perusaineisto on koottu käsin ”tukkimiehenkirjanpidolla” äänestysluetteloista. 38 031 äänioikeutetun äänestämässä käymistä koskeva tieto on toisin sanoen koodattu suoraan äänestysluetteloista sukupuolen ja iän suhteen.

Tutkimuksessa käytetty 14 äänestysalueen otos on yhdistetty ja jäsennetty viiteen alueryhmään. Näistä ensimmäinen, ”ydinkeskustan eliitti”, koostuu Ullanlinnan sekä Kruununhaan ja Kluuvin äänestysalueista. ”Lähikeskustan eliitti” puolestaan kattaa Munkkiniemen, Paloheinän ja Marjaniemen äänestysalueet. ”Kerrostalolähiöön” on kerätty tiedot valituista Ylä-Malmin sekä Itäkeskuksen äänestysalueista. ”Keskiluokka” kuvaa Meilahden, Käpylän ja Roihuvuoren äänes-

kelns andra avsnitt ställer vi skillnaderna mellan åldersgrupper och områden i relation till förändringarna i partiernas röstandelar. Syftet med jämförelsen av det lokala röstandet är att visa hur röstningsfrekvensen varierat dels inom, dels mellan olika befolkningsgrupper, och hur detta påverkat partiernas röstandelar. Jämförelse görs som sagt med riksdagsvalet 2003.

Undersökningen bygger på ett urval av 14 röstningsområden, som vid valet år 2007 omfattade sammanlagt 38 031 röstberättigade. Statistiken köns- och åldersgruppsvis uppgjordes så, att vi efter valet gick igenom vallängderna och på en skild lista med kolumner för kön och åldersgrupper antecknade dem som röstat. Det blev alltså fråga om gammal hederlig ”gårdsgårdsbokföring” med fyra lodräta streck och ett femte tvärs över o.s.v..

De 14 röstningsområden som ingick i undersökningen har grupperats i fem kategorier. Den första, kallad ”stadskärnans elit”, består av Ulrikasborg, Kronohagen och Gloet. ”Närcentrums elit” omfattar Munksnäs, Svedängen och Marudd. ”Höghusförorten” står för Övre Malm och Östra centrum, ”medelklassen” för Mejlsans, Kottby och Kasberget. Den femte typen heter rätt och slätt ”Berghäll”, och omfattar tvenne områden i denna f.d. arbetarstadsdel.

tysalueita. Viides alueista, ”Kallio”, viittaa kahteen nyt jo entisen työläiskaupunginosan äänestysalueeseen.

Äänestysaktiivisuuden aluekohtainen muutos

Taulukossa 2 iän mukaista äänestysaktiivisuutta on tarkasteltu alueittain neljän vuoden takaisiin äänestysprosentteihin verraten. Päällimmäisenä huomiona nousee esiin jo aiemmissa tutkimuksissa tehty havainto huomattavista alueiden välisistä aktiivisuuseroista (Hellsten & Martikainen 2001; Martikainen ym. 2003; Martikainen & Fredriksson 2006; Martikainen & Wass 2005). Aktiivisimman ja passiivisimman alueryhmän eli ”lähikeskustan eliitin” ja ”kerrostalolähiön” välinen äänestysprosenttien ero oli vuoden 2007 eduskuntavaaleissa 20 prosenttiyksikköä. Kiinnostavaa on, että vuoden 2003 vaaleissa, joissa äänestysaktiivisuus oli 2,7 prosenttiyksikköä korkeampi, vastaava ero oli ainoastaan 14 prosenttiyksikköä. On myös syytä huomata, että alueelliset erot eivät kohdistu vain nuorimpiin ikäryhmiin vaan ulottuvat myös vanhempiin ikäryhmiin. Verrattaessa edelleen toisiinsa lähikeskustan eliittiä ja kerrostalolähiötä, voidaan havaita 25 prosenttiyksikön osallistumisero 35–44-vuotiaiden ja 20 prosenttiyksikön ero 45–54-vuotiaiden keskuudessa.

Toinen keskeinen seikka on äänestysprosentin laskeminen voimakkaimmin jo valmiiksi matalan osallistumisen alueella ”kerrostalolähiössä” (–7 prosenttiyksikköä). Selvemmin muutos näkyy nuorissa ja nuorissa työikäisissä äänestäjissä eli 18–44-vuotiaiden ikäluokissa, joissa pudotus vaihteli kahdeksan ja 15 prosenttiyksikön välillä. Vaikutus ulottuu kuitenkin myös vanhimpiin ikäryhmiin. ”Kerrostalolähiön” kohdalla kyse on selvästi äänestäjiä edellisissä vaaleissa voimakkaasti mobilisoineen ”Halme-ilmiön” haihtumisesta (ks. Martikainen ym. 2003).

Perussuomalaisilla tai millään muullakaan puolueella ei ollut tarjota sellaista ehdokasta, joka olisi kynnnyt haastamaan perinteisen politiikan ja siten vetoamaan alueella asuvaan äänestäjäreserviin. On kuitenkin

Lokal förändring i röstivern

Tabell 2 visar röstningsfrekvensen enligt ålder områdesvis åren 2003 och 2007. Det som först slår en är de stora skillnaderna områden emellan – vilket ju var bekant från tidigare (Hellsten & Martikainen 2001; Martikainen et al. 2003; Martikainen & Fredriksson 2006; Martikainen & Wass 2005). Skillnaden i röstningsprocent mellan den aktivaste kategorin (”närcentrums elit”) och den passivaste (”höghusförorten”) var 20 procentenheter vid riksdagsvalet 2007. Vid valet 2003, då valdeltagandet var 2,7 procentenheter högre, var denna skillnad bara 14 procentenheter. Det är också skäl att konstatera att de lokala skillnaderna inte inskränker sig till de yngsta åldersgrupperna utan gäller även äldre åldersgrupper. Jämför man närcentrums elit med höghusförorterna åldersgruppsvis märker man att skillnaden är 25 procentenheter bland 35–44-åringarna och 20 procentenheter bland 45–54-åringarna.

Ett annat viktigt rön är att röstningsprocenten sjönk mest (7 procentenheter) i de distrikt där valdeltagandet redan tidigare varit lågt, dvs. i ”höghusförorten”. Klarast syns förändringen i åldersgrupperna 18–44 år, dvs. bland unga i studie- och förvärvsarbetsålder, där minskningen åldersgruppsvis varierade mellan 8 och 15 procentenheter. Men man ser mönstret även i äldre åldersgrupper. I ”höghusförorten” är det helt klart fråga om att Tony Halme-fenomenet, som mobiliserade väljare vid föregående riksdagsval, nu ebbat ut (se Martikainen et al. 2003).

Lika lite som något annat parti hade Sannfinländarna denna gång någon kandidat som förmådde utmana den traditionella politiken och därmed fria till väljarreserven i ”höghusförorten”. Samtidigt bör vi lägga märke till att röstandet minskade (5–7 procentenheter) bland 18–24-åringarna även i distrikt som av hävd haft livligt valdeltagande. Bara Berghäll är ett undantag. Det verkar alltså klart att valupplägget och valkampanjerna saknade något som skulle ha tilltalat dem som ännu inte lagt sig till med fasta röstningsvanor (se även Plutzer 2002 om vaneröstande).

Taulukko 2. Äänestysaktiivisuus (%) Helsingissä vuoden 2007 eduskuntavaaleissa valituilla äänestysalueilla iän mukaan ja aktiivisuuden muutos (%-yks.) vuoden 2003 eduskuntavaaleihin (n=38 119 v. 2003, n=38 031 v. 2007)

Tabell 2. Röstningsprocent åldersgruppsvis vid riksdagsvalet 2007 i fem kategorier av röstningsområden i Helsingfors, samt förändring i röstningsfrekvensen sedan 2003 (i %-enheter). (n=38 119 v. 2003, n=38 031 v. 2007)

	Ydinkeskustan eliitti A Stadskärnans elit A		Lähikeskustan eliitti B Närcentrums elit B		Keskiluokka C Medelklassen C		Kerrostalo-lähiö D Höghusförorten D		Kallio Berghäll	
	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.
18–24	66	-5	71	-7	60	-5	46	-8	66	1
25–28	75	-3	69	-3	69	-	50	-15	68	-5
29–34	80	2	77	-1	75	-2	56	-12	72	-4
35–44	79	-1	83	-3	71	-4	58	-11	67	-2
45–54	85	-	86	-	76	-	66	-9	68	-3
55–69	89	-2	90	-	82	-1	78	-3	76	-
70+	82	4	81	5	73	-3	72	4	69	-1
Yhteensä Inalles	81	-	83	-	73	-1	63	-7	70	-2

A Jugend-keskustaa: Kruununhaka, Ullanlinna. - Jugend-centrum: Kronohagen, Ulrikasborg.

B Kallista lähikeskustaa: Munkkiniemi, Marjaniemi, Paloheinä. - Dyr ett stycke ut från centrum: Munksnäs, Marudd, Svedängen.

C Hajanaista ja keskiluokkaista: Meilahti, Käpylä ja Roihuvuori. - Spridda medelklassområden: Mejlsans, Kottby och Kasberget.

D 1960- ja 1970-lukua: Malmi, Itäkeskus. - 1960- och 1970-tal: Malm, Östra centrum.

kin syytä huomata, että äänestysaktiivisuus laski 18–24-vuotiaiden kohdalla myös perinteisillä korkean osallistumisen alueilla (5–7 %-yksikköä). Poikkeuksen muodostaa ainoastaan Kallion äänestysalue. Vaalien asetelmassa ja kampanjoinnissa näyttää siis selvästi olleen piirteitä, jotka tarjosivat vähän motivaatiota niille äänioikeutetuille, joilla tavanmuodostuminen äänestämisen suhteen on vielä kesken (tapaaäänestämisestä ks. Plutzer 2002).

Vaurailta ydin- ja lähikeskustan alueilla äänestysaktiivisuus on pysynyt edellisvaalien korkealla tasolla, mikä johtuu pitkälti keski-ikäisten ja erityisesti ikään-tyneiden äänioikeutettujen äänestysinnostasta, joka vaihteli 45–69-vuotiailla 85 prosentista 90 prosenttiin ja oli 70-vuotiailla ja sitä vanhemmillakin vielä yli 80 prosenttia. Poikkeuksen näilläkin alueilla muodostivat kuitenkin alle 25-vuotiaat, joiden kohdalla laskua on tapahtunut aggregaattitasoon verrattuna keskimääristä enemmän, kuten edellä todettiin.

Alueiden välisessä vertailussa huomionarvoinen havainto on myös Kallion muuttunut luonne. Nuorinta

I de välbärgade distrikten i stadskärnan och dess närhet hölls röstningsaktiviteten på lika hög nivå som vid tidigare val, vilket de äldre åldersgrupperna i hög grad bidrog till: bland 45–69-åringarna röstade mellan 85 och 90 procent, och bland över 70-åringarna över 80 procent. Även i dessa distrikt var under 25-åringarna de som röstade minst, och bland dem har också minskningen varit större än i populationen som helhet, såsom ovan redan konstaterats.

Ett noterbart rön från jämförelsen områden emellan var att läget förändrats även i Berghäll. Då vi tittar på den yngsta åldersgruppen ser vi att under 25-åringarna där hört till de aktivaste i sin åldersgrupp, tillsammans med sina gelikar i stadskärnan. Även följande åldersgrupp uppåt är i Berghäll på samma nivå som i kategorierna ”närcentrums elit” och ”medelklassen”, trots att nedgången jämfört med föregående val var större än genomsnittet.

En jämförelse av åldersgrupperna sinsemellan visar att deltagandet bland 55-åringar eller äldre antingen minskat bara lite, hållits oförändrat eller t.o.m. – i den

ikäryhmää tarkasteltaessa nähdään, että Kalliossa asuvat alle 25-vuotiaat ovat valituista alueista aktiivisimpia yhdessä ydinkeskustan alueen kanssa. Myös seuraavan ikäryhmän osallistuminen on samalla tasolla lähikeskustan eliitin ja keskiluokan alueiden kanssa, vaikka laskua viime vaaleihin on tapahtunut keskimääräistä enemmän.

Verrattaessa ikäryhmiä toisiinsa on kiinnostavaa havaita, että 55-vuotiaiden ja sitä vanhempien kohdalla osallistuminen on joko laskenut vain hieman, pysynyt samana tai paikoin vanhimman ikäryhmän kohdalla jopa noussut edellisvaaleihin nähden. Tätä voidaan pitää osoituksena siitä, että vuoden 2007 vaaleihin liittynyt selvä vasemmisto-oikeisto-jännite ja useiden puolueiden ideologisten profiilien terävöityminen kampanjoinnissa innostivat erityisesti vanhemman ikäluokan äänestäjiä. Epäilemättä ilmassa oli myös tiettyä muutoshalukkuutta, jonka kanavoimiseen vuoden 2007 vaaliasetelma näytti tarjoavan mahdollisuuden

Yhteenvedon voidaan siis todeta, että vuoden 2007 vaaleissa Helsingin äänestysaktiivisuuden voimakas pudotus kohdistui tarkasteltavista alueista ”kerrostalo-lähiöön”. Lasku oli merkittäväntä nuorilla ja nuorilla työikäisillä, mutta huomattava heikentyminen ulottui myös keski-ikäisiin äänioikeutettuihin. Tästä syystä alueiden väliset erot kärjistyivät entisestään ja koskivat nyt edellisiä vaaleja selvemmin myös vanhempia ikäryhmiä. Lasku selittyy pitkälti vaalikampanjointiin ja ehdokasasetteluun liittyvillä tekijöillä. Vähiten merkitystä ei liene myöskään ollut Tony Halmeen ja joidenkin muidenkin yksittäisten vetonaulojen puuttumisella näistä vaaleista.

Puolueiden kannatuksen muutos Helsingissä

Puolueiden kannatusosuuden muutoksen suhteen vuoden 2007 vaaleista voidaan Helsingin osalta tehdä useita kiinnostavia havaintoja. Ensinnäkin vihreät miltei nousivat SDP:n rinnalle, ja jatkoivat siten toistaiseksi katkeamatonta nousuaan vuoden 1987 vaalien

äldsta åldersgruppen – ökat något sedan föregående val. Detta kan ses som ett tecken på att den klara spänning mellan höger och vänster och den skärpning av den ideologiska profilen som skett gick hem i synnerhet hos de äldsta väljarna. Otivelaktigt fanns det också krav på förändring i luften, förändringar som upplägget inför valet år 2007 tycktes ge möjlighet till.

Vi kan alltså sammanfattningsvis konstatera att det var i kategorin ”höghusförorter” som största minskningen i röstandet skedde i Helsingfors år 2007. Nedgången var märkbarast bland unga studerande och förvärvsarbete, men minskning skedde även bland medelålders väljare. Därför kom skillnaderna områden emellan att tillspetsas ytterligare och gäller nu i högre grad än tidigare även de äldre åldersgrupperna. Nedgången förklaras i hög grad av faktorer som har med valkampanjerna och kandidatuppställningen att göra. T.ex. det faktum att Tony Halme och vissa andra dragplåster inte kandiderade år 2007 har högst sannolikt spelat en roll.

Förändring i partiernas röstandelar i Helsingfors

Riksdagsvalet 2007 ger upphov till en hel del intressanta observationer beträffande partiernas röstandelar i Helsingfors. För det första kom Gröna Förbundet nästan ikapp SDP, och fortsatte därmed den oavbrutna frammarsch det haft sedan 1987. Från 7 procent då har det i fem riksdagsval i följd ökat till nuvarande 20,1 procent. Vi kan anta att förändringen i näringsstrukturen i Helsingfors gagnar Gröna Förbundet allra bäst: andelen högskolestuderande och högt utbildade unga har vuxit, en modern nätverksekonomin har vuxit fram och de s.k. informationsyrkena har ökat starkt.

SDP led sitt största nederlag och dess popularitet dalade till sin lägsta nivå på 20 år. Under de senaste 20 åren har partiets röstandel varierat mellan 21 procent (år 1991) och 27 procent (år 1995). De 21,3 procent man nu nådde är alltså på bottenivå i 20-årsperspektiv. Både 1991 och 2007 förvisades man ju sedan till

yhdeksän prosentin tasosta jo viidensissä perättäisissä vaaleissa. Voikin olettaa, että Helsingin elinkeinorakenteen muutos on hyödyttänyt eniten juuri vihreitä. Korkeakouluopiskelijoiden ja nuorten hyvin koulutettujen suhteellisen osuuden kasvu sekä modernin verkostotalouden ja niin kutsuttujen informaatioammattien voimakas lisääntyminen ovat luoneet edellytyksiä vihreiden kannatuksen kasvulle.

SDP kärsi vaalissa suurimman tappion ja puolueen kannatus putosi heikoimmalle tasolle 20 vuoteen. SDP:n kannatus on 20 vuoden aikajaksolla vaihdellut vuoden 1991 21 prosentista vuoden 1995 27 prosenttiin. Nyt saavutettu 21,3 prosentin kannatusosuus on 20 vuoden perspektiivissä heikoimman eli vuoden 1991 vaalien tuloksen tasolla. Molemmissa tapauksissa SDP myös ajautui hallitusoppositioon. Helsingin yhteiskuntarakenteen kehitys ei näytä olleen suotuisa SDP:n kannatuskehitykselle, mitä ilmentää puolueen kannatuskehityksen polkeminen paikallaan. Lisäksi puolueen kannatus on enemmän kuin muiden puolueiden ollut riippuvainen äänestysaktiivisuuden tason vaihtelusta.

On myös syytä korostaa, että Perussuomalaisten ja Tony Halmeen äänten menetys vuonna 2007 ei myöskään kanavoitunut SDP:n eduksi, kuten kenties odotettiin. Muutenkin Halme jäi hetkelliseksi ilmiöksi, jolla

oppositionen. Utvecklingen i samhällsstrukturen i Helsingfors tycks inte ha varit förmånlig för SDP. Dessutom har partiets röstandel mera än andra partiers varit knuten till variationer i den allmänna röstningsfrekvensen.

Det är också befogat att konstatera, att Sannfinländarnas och Tony Halmes förlorade röster inte kom att kanaliseras till SDP, såsom kanske väntat. Halme blev ett engångsfenomen, som inte hade förutsättningar att upprepas. Däremot klättrade ju Sannfinländarna upp ända till 2,9 procent röstandel efter den blygsamma starten med 0,1 procent år 1999.

Tony Halmes framgång visade att det finns en överraskande mobiliseringspotential i Helsingfors, en potential som dock endast kan utlösas med medel som bryter mot politisk sed. Detta är i och för sig ingenting nytt: man minns kommunalvalet 1984 då en del landsbygdsparter med Liisa Kulhia i spetsen bildade protestgrupp i Helsingfors och fick ihop över 8 procent av rösterna – och tillsammans med de gröna förorsakade en brakförlust för vänstern i deras egna starka fästen.

År 2007 blev Samlingspartiet den stora valsegraren. I 20-årsperspektiv återtog det toppnivån från år 1987. Samlingspartiet har av hävd varit starkaste parti i Helsingfors, med undantag av socialdemokraternas ovanligt stora framgång år 1995, strax efter den ekono-

Taulukko 3. Puolueiden kannatusosuudet vuosien 2003 ja 2007 eduskuntavaaleissa Helsingin vaalipiirissä (%) ja kannatuksen muutos (%-yks.) vuoden 2003 eduskuntavaaleihin

Tabell 3. Partiernas röstandelar (%) vid riksdagsvalen 2003 och 2007 i Helsingfors som helhet och förändringen (%-enheter) i dessa

	2003	2007	Muutos Förändring
Kansallinen Kokoomus Samlingspartiet	24,0	30,0	6,0
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue Finlands Socialdemokratiska Parti	24,3	21,3	-3,0
Vihreä Liitto Gröna Förbundet	18,4	20,1	1,7
Suomen Keskusta Centern i Finland	8,1	6,9	-1,2
Vasemmistoliitto Vänsterförbundet	7,1	6,8	-0,3
Ruotsalainen Kansanpuolue Svenska Folkpartiet	7,0	6,0	-1,0
Perussuomalaiset Sannfinländarna	5,3	2,9	-2,4
Kristillisdemokraatit Kristdemokraterna	3,4	2,5	-0,9
Muut Övriga	2,2	3,3	1,1
Yhteensä Sammanlagt	100	100	

ei ollut edellytyksiä toistua. Sitä vastoin puolueena Perussuomalaiset nousivat vuoden 1999 vaalien ole-mattomasta 0,1 prosentin kannatuksesta 2,9 prosentin tasolle. Tony Halmeen menestys osoitti, että helsinkiläisissä on yllättävää mobilisaatioherkkyttä, joka kuitenkin voidaan laukaista vain perinteistä politiikkaa rikkovin keinoin. Tässä ei sinänsä ole mitään uutta, sillä jo niinkin varhain kuin vuoden 1984 kunnallisvaaleissa SMP ja niin kutsutut kulhialaiset eli Liisa Kulhi-an edustama protestiryhmä saivat yhdessä yli kahdeksan prosentin kannatuksen ja yhdessä vihreiden kanssa aiheuttivat vasemmistopuolueille suur tappion niiden omilla vahvoilla alueilla.

Kokoomus oli vuoden 2007 vaalien suurin voittaja. Puolue saavutti 20 vuoden perspektiivistä katsoen vuoden 1987 huippukannatuksensa tason. Kokoomus on ollut perinteisesti Helsingin suurin puolue lukuun ottamatta SDP:n poikkeuksellisen hyvää menestystä laman jälkeisissä vuoden 1995 vaaleissa, joita ennen SDP oli ollut hallitusoppositiossa. Edellisissä vuoden 2003 vaaleissa kokoomus ja SDP olivat tasavahvoja 24 prosentin kannatuksillaan.

Vuoden 2007 vaalit olivatkin hegemoniakamppailun mielessä dramaattiset, sillä kokoomus teki SDP:hen lähes yhdeksän prosenttiyksikön eron. Taus-talla oli ehdokasasetteluun ja vaalikampanjaan liittyviä tilannetekijöitä ja edellisen vuoden presidentinvaaleis-sa kokoomuksen saama hyvä noste. Erityisesti äänestysaktiivisuuden lähes kolmen prosenttiyksikön lasku vahvasti valikoidusti SDP:n alamäkeä ja vastavuoroi-sesti tuki kokoomuksen menestystä.

Puolueiden kannatuksen ja äänestysaktiivisuuden muutos

Vuoden 2007 vaalien puolue muutoksen taustaa voi-daan tarkentaa taulukossa 4. Koko Helsingin tasolla päälinja oli lyhyesti seuraava: suurimman tappion kärsi SDP (-3 %-yksikköä) ja suurimman voiton korjasi puolestaan Kokoomus (+ 6 %-yksikköä) ja puolueiden välinen kannatusero kasvoi 9 prosenttiyksiköksi.

miska depressionen. Då hade SDP suttit i opposition. Vid valet 2003 var Samlingspartiet och SDP jämnstarka, med 24 procent av rösterna vardera.

År 2007 blev kampen om hegemonin dramatisk, och plötsligen var gapet mellan dem nästan 9 procentheter till Samlingspartiets fördel. I bakgrunden fanns faktorer såsom kandidatuppställning och kampanjuppläggning och det lyft som Samlingspartiet haft vid presidentvalet året innan. I synnerhet den nedgång i röstningsfrekvens på nästan tre procentheter som skedde kom att selektivt accelerera SDP:s nedgång och stärka Samlingspartiets framgång.

Lokal förändring i röstandelar och röstningsprocent

Figur 5 visar partiernas röstandelar i de fem områdes-kategorierna, och förändringen sedan föregående riksdagsval. I Helsingfors som helhet är huvudtrenden i korthet följande: största förlusten led SDP (-3 procentheter) och största segern bärgade Samlingspartiet (+6 procentheter). Gapet mellan dem blev plötsligen hela 9 procentheter. På områdesnivå förlorade SDP mest i elit- och medelklassområdena.

Med andra ord förlorade socialdemokraterna år 2007 mest i de områden där Samlingspartiet segrade klarast, dvs. dels i elitområden där röstandet var livligt och det ökade bland de äldre åldersgrupperna, dels medelklassområden där röstandet minskade bland äldre åldersgrupper. Den höga aktiviteten bland de äldre väljarna i ”elitområdena” kom alltså att hjälpa fram Samlingspartiet. Att de äldre väljarna i ”medelklassområdena” – där SDP i regel rönt ganska starkt stöd – samtidigt passiverades innebar att SDP inte fick motsvarande stöd i dessa gamla fästen.

Det går lätt att konstatera att en orsak till socialdemokraternas kräftgång i elitområdena måste ha varit att den starkaste politikern i partiet dragit sig ur spelet. Till exempel i kategorin ”närcentrums elit” fick Paavo Lipponen ensam nästan 6 procent av rösterna år 2003. År 2007, då Lipponen inte var med, var SDP:s ordförande

SDP:n suurimmat menetykset tulivat Helsingin eliittialueilta ja ”keskiluokan” aluetyypistä. SDP menetti toisin sanoen vuonna 2007 eniten siellä, missä kokoomus sai suurimmat voittonsa. Nämä olivat alueita, joissa äänestysaktiivisuus oli yhtäällä korkea ja se edelliisiin vaaleihin verraten nousi voimakkaasti varsinaisten eliittialueiden vanhoissa äänestäjäryhmissä ja toisaalla laski ”keskiluokan” vanhojen äänestäjien keskuudessa. Eliittialueiden vanhojen äänestäjien kova aktiivisuus vahvisti kokoomuksen nousua. Vastaavasti ”keskiluokkaisten” alueilla – SDP:n kannatus yleensä suhteellisen vahva – vanhojen äänestäjien passiivointi ei tuonut kompensatioksi vastaavalla tavalla lisäkannatusta SDP:lle.

On helppo nähdä, että SDP:n eliittialueiden kannatusmenetysten taustalla – muiden tekijöiden lisäksi – oli puolueen vetovoimaisimman poliitikon puuttuminen. Esimerkiksi ”ydinkeskustan eliitin” alueryhmässä Paa-vo Lipponen yksin sai vuonna 2003 noin kuuden prosentin kannatuksen. Vuonna 2007, jolloin Lipponen ei ollut mukana, SDP:n puheenjohtaja Eero Heinäluoma sai noin 15 prosenttia Lipposen äänisaaliista. SDP:n muutkaan ehdokkaat eivät pystyneet kompensoimaan Lipposen ääniä, esimerkiksi Erkki Tuomiojan ääni-
osuus oli kokolailla sama kuin mitä se oli vuonna 2003.

Vasemmistoliitto säilytti vuoden 2003 vaalien äänimääränsä miltei samana kaikissa alueryhmissä, joskin eniten ääniä puolue menetti ”lähikeskustan eliitin” alueella. Puolueen kannatus ei ollut yhteydessä myöskään äänestysprosentin vaihteluihin.

On kiinnostava havainto, että SDP:n tappiot olivat pienimmillään ”kerrostalolähiön” alueella, vaikka alueen äänestysprosentti siellä laski tarkasteltavista alueista eniten. Kuten edellä havaittiin, alueen 70-vuotiaiden ja sitä vanhempien äänioikeutettujen aktiivisuus kuitenkin nousi selvästi (+ 4 prosenttiyksikköä), ja dramaattisin äänestysaktiivisuuden pudotus koski alle 55-vuotiaita. Viimeksi mainittu seikka selittääkin vain Perussuomalaisten kannatuksen heikentymisen (yli 4 prosenttiyksikön tappio) ja niin kutsutun Halme-ilmiön lopullisen haihtumisen. Itse asiassa SDP ei tämän

Eero Heinäluomas röstetal bara ca. 15 procent av vad Lipponen fått fyra år tidigare. Inte heller de övriga SDP-kandidaterna förmådde kompensera Lipponens frånvaro: t.ex. Erkki Tuomioja fick ungefär lika många röster år 2007 som år 2003.

Vänsterförbundet fick nästan lika mycket röster år 2007 som år 2003 i samtliga områdeskategorier, men förlorade mest i kategorin ”närcentrums elit”. Partiets röstandelar hade inget kännbart sammanhang med skiftena i valdeltagandet.

Intressant nog förlorade SDP minst i kategorin ”höghusförorter”, trots att valdeltagandet sjönk allra mest i just den. De 70 år fyllda i denna kategori ökade nämligen sitt valdeltagande med 4 procentenheter, samtidigt som under 55-åringarna passiverades allra mest. Sistnämnda faktum förklarar därför enbart Sannfinländarnas nedgång (med över 4 procentenheter) och den omständighet att det s.k. Halme-fenomenet ebbat ut fullständigt. I skenet av våra rön ser SDP de facto inte ut att ha lidit av att röstandet minskade i kategorin ”höghusförorter”, eftersom nedgången var störst i de åldersgrupper som sannolikt till stor del stod bakom Sannfinländarnas och Halmes stora frammarsch år 2003.

Mätt med relativt väljarstöd, fastän kanske inte alltid med avgivna röster, klarade sig Gröna Förbundet bra i samtliga områdeskategorier. Mest förlorade det i Berghäll, där det varit starkt redan tidigare och där det tappat minst röster vid kommunalvalet 2004. Berghäll utgjorde ett intressant undantag såtillvida att det var enda stället där röstandet ökade bland 18–24-åringar.

Om Berghäll, den gamla arbetarstadsdelen som nu blivit Gröna Förbundets starkaste fäste, är det också intressant att konstatera att röstandet där blev lamt bland medelålders och äldre åldersklasser, för det mesta rentav lamare än i kategorin ”höghusförorter”. Skiftningarna i Gröna Förbundets väljarstöd har alltså ovedersägligen ett samband med skiftningarna i den allmänna röstningsfrekvensen.

Gröna Förbundet klarade sig också bra i områdeskategorierna ”stadskärnans elit” och ”medelklassen”,

tutkimuksen perusteella näyttäisi kärsineen ”kerrostalolähiön” äänestysprosentin laskusta, sillä pudotus oli suurinta niissä ikäryhmissä, jotka todennäköisesti olivat suurelta osin Perussuomalaisten ja Halmeen nousun taustalla vuonna 2003.

Suhteellisella kannatuksella, vaikkakaan ei kaikissa tapauksissa annetuilla äänillä, mitattuna Vihreät menestyivät hyvin kaikissa alueryhmissä. Suurin menestys tuli sieltä, missä puolue oli jo perinteisesti vahva eli Kalliossa, jossa myös vuoden 2004 heikosti menneiden kunnallisvaalien tappio oli pienin. Kallio oli myös 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä ainoa alue, jossa äänestysaktiivisuus poikkeuksellisesti nousi. On kiinnostavaa havaita, että vihreiden vahvimaksi linnakkeeksi nousseessa Kalliossa, entisellä perinteisellä työväestön asuinalueella, keski-ikäisten ja vanhojen ikäluokkien äänestysaktiivisuus jäi heikoksi, enimmäkseen alle vastaavien ”kerrostalolähiön” lukujen. Vihreiden kannatuksen vaihtelut ovat siis varsin kiistattomasti yhdistettävissä äänestysaktiivisuuden vaihteluihin.

där de fått blygsamt med röster vid kommunalvalet 2004. Det goda valresultatet 2007 innebar att de nya kandidaterna lyckades hålla kvar röstmagneten Osmo Soininvaaras röster från år 2003.

Centern, som är ett litet parti i Helsingfors, led största förlusterna i de områden där Anneli Jäätteenmäki varit stark år 2003, t.ex. just i Berghäll. Men här föreligger inget systematiskt samband med röstningsaktiviteten i olika områden eller åldersgrupper. Det samma gäller även Kristdemokraterna.

Svenska Folkpartiets märkbart stora förlust (2,8 procentenheter) i partiets starkaste fästen, dvs. områdeskategorin ”stadskärnans elit”, beror helt enkelt på att partiets röster minskade i antal. Detta trots att valdeltagandet var livligt i samtliga åldersgrupper, och saken blev inte bättre av att Samlingspartiet rönste ovanligt stor framgång i området.

Taulukko 4. Kahdeksan puolueen kannatusosuudet (%) valituilla äänestysalueilla ja kannatuksen muutos (%-yks.) vuoden 2003 eduskuntavaaleihin (ääniä 27 259 v. 2007, 28 422 v. 2003)

Tabell 4. Åtta partiers röstandelar (%) i de fem områdeskategorierna, samt förändringen sedan riksdagsvalet 2003 (27 259 röster år 2007 och 28 422 år 2003)

	Ydinkeskustan eliitti Stadskärnans elit		Lähikeskustan eliitti Närcentrums elit		Keskiluokka Medelklassen		Kerrostalolähiö Höghusförorten		Kallio Berghäll	
	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.	2007 2007	Muutos Förändr.
Kokoomus										
Samlingspartiet	39,5	8,8	49,7	8,0	24,5	5,2	19,9	3,8	18,9	2,7
SDP	10,1	-3,9	14,0	-3,8	21,4	-4,0	29,4	-1,8	20,6	-2,3
Vihreät										
Gröna Förbundet	24,2	1,4	14,1	0,8	26,9	3,8	16,0	0,8	31,7	5,0
Suomen keskusta										
Centern i Finland	4,5	-1,6	6,2	-1,0	6,0	-1,4	9,6	0,2	5,6	-3,4
Vasemmistoliitto										
Vänsterförbundet	4,4	0,1	3,0	-0,8	8,5	-0,1	9,2	0,4	11,5	0,7
RKP										
Svenska Folkpartiet	13,3	-2,8	7,7	-1,2	4,2	-1,3	3,0	-0,1	3,0	-1,1
Perussuomalaiset	1,2	-0,9	1,5	-1,4	2,5	-2,0	4,7	-4,4	2,1	-1,5
Sannfinländarna										
Kristillisdemokraatit										
Kristdemokraterna	1,2	-1,0	2,0	-1,0	2,3	-1,3	3,7	-0,2	2,4	-0,9
Äänestysprosentti										
Röstningsprocent	81	-	83	-	73	-1	63	-7,0	70	-2

Vihreät menestyivät hyvin myös ”ydinkeskustan eliitin” ja ”keskiluokan” äänestysalueilla, joissa molemmissa puolue sai vuoden 2004 kunnallisvaaleissa vaatimattoman äänisaaliin. Hyvään vaalitulokseen pääsemistä helpotti myös se, että vetovoimaisen ja paljon ääniä keränneen Osmo Soininvaaran vuonna 2003 saama ääniosuus säilyi vihreiden uusien ehdokkaiden ansiosta kokonaisuudessaan puolueessa.

Helsingissä pienenä puolueena vaikuttavan keskustan tappiot olivat suurimpia siellä, missä Anneli Jäätteenmäki oli ollut vahva vuonna 2003, kuten esimerkiksi Kalliossa. Mitään systemaattista yhteyttä äänestysaktiivisuuden alueelliseen ja ikäluokkakohtaiseen vaihteluun ei ole nähtävissä. Sama koskee myös Kristillisdemokraatteja. Ruotsalaisen kansanpuolueen huomattavan suuri tappio (-2,8 prosenttiyksikköä) puolueen vahvimmalla alueella ”ydinkeskustan eliitin” alueryhmässä johtui yksinkertaisesti puolueen äänimäärän putoamisesta. Asiaa ei helpottanut se, että äänestysprosentit olivat kaikissa ikäryhmissä korkeita ja että kokoomus menestyi alueella poikkeuksellisen hyvin.

Lopuksi

Vuoden 2007 eduskuntavaaleihin liittyi sekä muutosta että jatkuvuutta ylläpitäviä piirteitä. Äänestysaktiivisuus laski paikoitellen selvästi, eniten yhtäältä alle 29-vuotiaiden ja toisaalta nuorten työikäisten äänioikeutettujen keskuudessa sekä jo valmiiksi matalan osallistumisen alueella ”kerrostalolähiössä”. Helsinki palasi – vastoin odotuksia – äänestysaktiivisuuden laskevalle uralle.

Vaalien suurin voittaja oli kokoomus, joka lisäsi vahvasti kannatustaan Helsingissä saavuttaen 30 prosentin osuuden kaikista annetuista äänistä. Suhteessa eniten ääniä menetti SDP, joka joutui vaalien myötä hallitusoppositioon. Perussuomalaiset eivät kyenneet säilyttämään vuoden 2003 vaalien huippukannatustaan, mutta saivat siitä huolimatta kohtuullisen jalansijan Helsingissä. Perussuomalaisten kannatus olikin kaikista puolueista ehkä selvimmin kytköksissä äanes-

Slutkläm

Riksdagsvalet 2007 innebar både förändring och kontinuitet. Ställvis minskade röstandet klart, mest bland dels under 29-åringar och dels bland unga förvärvsarbete – och i områdeskategorin ”höghusförorten”, där det redan tidigare varit lamt. Trots förhoppningar om motsatsen började röstandet sjunka igen i Helsingfors.

Valets största segrare blev Samlingspartiet, som klättrade upp till en 30 procents röstandel i Helsingfors som helhet. Förhållandevis mest röster förlorade SDP, som därmed kom att förpassas till oppositionen. Sannfinländarna förmådde inte hålla kvar sitt stöd från toppåret 2003, men bibehöll trots det ett rätt starkt fotfäste i huvudstaden. Det var just Sannfinländarnas röstandel som kanske tydligast var länkad till förändringarna i valdeltagandet. Även Gröna Förbundets, Samlingspartiets och SDP:s röstandelar hade klart samband med valdeltagandet. I de områden där man av hävd röstat flitigt hölls röstandet i stort sett på samma nivå som vid föregående val bland de äldre åldersgrupperna – och t.o.m. ökade i den allra äldsta åldersgruppen. I de områden vi analyserat var det Vänsterförbundet och Kristdemokraterna som hade minsta förändringen sedan föregående val.

tysaktiivisuuden muutoksiin. Myös vihreiden, kokoomuksen ja SDP:n kannatuksilla olivat selvät yhteydet äänestysaktiivisuuden vaihteluihin. Perinteisillä korkean äänestysaktiivisuuden alueilla äänestysaktiivisuus säilyi vanhempien ikäryhmien osalta pitkälti edellisten vaalien tasolla, vanhimmassa ikäryhmässä jopa merkittävästi nousten. Vasemmistoliiton ja Kristillisdemokraattien kannatus säilyi tarkastelluilla alueilla parhaiten edellisten vaalien tasolla.

Äänestysaktiivisuustietojen tie tutkimukseen

Väestörekisterikeskus perustaa jokaista vaalia varten erikseen äänioikeusrekisterin, johon tallennetaan väestötietojärjestelmästä tiedot vaaleissa äänioikeutetuista henkilöistä. Helsingissä, kuten suurimmassa osassa kunnista, kaikista ennakoäänestyksistä tehdään sähköisesti merkintä äänioikeusrekisteriin. Vaalipäivän äänestyspaikoissa käytettävät vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä ennakoäänestyksen päätyttyä siten, että jo äänestäneet äänioikeutetut jäävät pois. Tieto äänioikeutetun vaalipäivänä käyttämästä äänestä on siis olemassa vain paperisessa vaaliluettelossa.

Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos sai tätä tutkimusta varten käyttöönsä luottamuksellisesti äänioikeusrekisteristä tulostetut luettelot ennakkoon äänestäneistä tutkimukseen sisältyviltä neljäلتätoista äänestysalueelta sekä näillä alueilla vaalipäivänä käytössä olleet vaaliluettelot. Äänestysaktiivisuusaineisto koottiin äänestysluetteloista käsin niin sanotulla tukkimiehen kirjanpidolla äänestäneistä ja äänestämättä jättäneistä ikäryhmän ja sukupuolen mukaan.

Tutkimusaineiston kokoaminen käsin on jokseenkin työlästä, kun kyseessä on noin neljänkymmenen tuhannen äänioikeutetun otos (n=38 031). Vaalitietojärjestelmää kehitetään kuitenkin parhaillaan siten, että myös vaalipäivänä tieto äänestysosoikeuden käyttämisestä kirjattaisiin ylös sähköisesti. Sähköisen järjestelmän käyttöä tullaan kokeilemaan jo vuoden 2008 kunnallisvaaleissa Karkkilan, Kauniaisten ja Vihdin kunnissa. Uudistukset palvelevat myös alan tutkimusta, sillä ne mahdollistavat suurempien otosten ja tarkempien tietojen käytön.

Lähteet: ylitarkastaja Jussi Aaltonen oikeusministeriö; oikeusministeriön vaaliverkkosivut; vaalilaki (714/1998).

Valuppgifternas väg till forskningen

Inför varje allmänt val uppgör Befolkningsregistercentralen med hjälp av sitt Befolkningsdatasystem ett särskilt register över röstberättigade. I Helsingfors och största delen av vårt lands övriga kommuner används det först vid förhandsröstningen, varvid uppgifter om vilka som förhandsröstat införs elektroniskt. Därpå görs för vallokalerna utskriften av listor över alla de röstberättigade som inte röstat. De sistnämnda är de listor där valfunktionärerna antecknar röstning vid valet. Uppgifterna om vilka som röstat finns alltså bara på papper idag.

Institutionen för allmän statslära vid Helsingfors universitet fick för denna undersökning konfidentiellt tillgång till uppgifter om dem som röstat i 14 områden i Helsingfors. Dels erhöles uppgifter om dem som förhandsröstat, dels om dem som röstat vid vallokalerna. Statistiken över dem som röstat gjordes upp för hand sålunda, att de personer som på listorna antecknats ha röstat prickades för (medelst traditionell "gårdsgårdsbokföring") på en skild lista med kolumner för kön och åldersgrupp.

Att göra upp valdeltagarstatistik på detta sätt för hand är ganska tidskrävande då det handlar om nästan fyrtiotusen röstberättigade (n=38 031). Därför håller man nu på utveckla dataregistret för valdeltagande sålunda, att uppgiften om deltagande skulle börja matas in elektroniskt även vid vallokalerna. Detta kommer att prövas vid kommunalvalet 2008 i kommunerna Högfors (Karkkila), Grankulla och Vichtis. Reformen kommer att gagna även forskningen, i och med att större urval och därmed större allmängiltighet möjliggörs.

Källa: översinspektör Jussi Aaltonen vid Justitieministeriet; Justitieministeriets webbsidor om val; vallagen (714/1998).

Lähteet: | Källor :

Hellsten, Villiina & Martikainen, Tuomo (2001): Nuoret ja uusi politiikka. Tutkimus pääkaupunkiseudun nuorten poliittisista suuntauksista. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2001:3.

Martikainen, Tuomo (1988): Puuttuva punainen viiva. Äänestäminen vuoden 1987 eduskuntavaalissa. Helsinki: Tilastokeskus.

Martikainen, Tuomo & Fredriksson, Sami (2006): Vaalit ja politiikka: Pääkaupunkiseudun nuorten aikuisten poliittiset valinnat 1988-2004. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2006:5

Martikainen, Tuomo, Taimisto, Eeva & Wass, Hanna (2003): Äänestysviikkauuden alueellinen kehitys Helsingissä. Kvartti 4/03, 9-27.

Martikainen, Tuomo & Wass, Hanna (2002): Äänettömät yhtiömiehet. Osallistuminen vuosien 1987 ja 1999 eduskuntavaaleihin. Vaalit 2002:1. Helsinki: Tilastokeskus.

Plutzer, Eric (2002): Becoming a habitual voter: Inertia, resources, and growth in young adulthood. *American Political Science Review* 96:1, 41-56.

Helsingin seudun vahvistaminen uusilla yhteistyömuodoilla

Mera styrka åt Helsingforsregionen genom nya former av samarbete

Alexander Otgaar & Leo van den Berg & Jan van der Meer

Helsingin seudulla seudulliset kumppanuudet ovat hyvää vauhtia kehittymässä ja voivat osaltaan parantaa seudun kilpailukykyä ilman suurempia muutoksia seudun hallintorakenteissa. Mutta jos osoittautuu, että tämä vapaaehtoinen yhteistyö ei tuo toivottuja tuloksia tällaiset muutokset voivat käydä välttämättömiksi.

Monien tutkimuksessa haastateltujen mielestä Suomen suhteellisen yksinkertainen hallintorakenne on etu, josta kannattaa pitää kiinni. Tätä voidaan pitää tukena vapaaehtoisille kumppanuuksille pikemmin kuin vielä yhdelle hallintotasolle lisää.

Muiden eurooppalaisten suurkaupunkiseutujen tavoin Helsingin seutu on haasteen edessä: on tarve kehittää uusia yhteistyömuotoja metropolialueen kuntien toiminnan koordinoimiseksi. Koska monet kaupunkikehityksen kysymykset ovat ajankohtaisia ylin kuntarajojen, tarvitaan kuntien välisiä kumppanuuksia, jotta kaupunkiseudut olisivat kilpailukykyisempiä, ja jotta kestävä kehitys turvataisiin.

Joillakin suurkaupunkiseuduilla esim. Ranskassa on pyritty luomaan yhteistä seutuhallintoa. Muilla seuduilla esim. Saksassa, Alankomaissa ja Suomessa voi-

Regionala partnerskap i Helsingforsregionen är på god väg, och kan bidra till att göra regionen konkurrenskraftigare utan att drastiska förändringar i administrationen behöver göras. Men om det visar sig att samarbete på frivillig basis inte ger de resultat man önskar, kan dylika förändringar bli oundvikliga.

Enligt många av de intervjuade i undersökningen var Finlands relativt enkla förvaltningsstruktur en fördel att hålla fast vid, vilket kan ses som ett stöd för frivilliga partnerskap i stället för ytterligare en förvaltningsnivå.

I likhet med övriga storstadsregioner i Europa står Helsingfors inför utmaningen att utveckla nya former av samarbete som svar på behovet av koordinering på stadsregionnivå. Eftersom många frågor kring urban utveckling är aktuella oberoende av kommunala gränser behövs partnerskap kommuner emellan för att göra storstadsregioner konkurrenskraftigare och för att trygga hållbar stadsutveckling.

I vissa storstadsregioner t.ex. i Frankrike har man försökt inrätta ett gemensamt regionalt styre. I andra regioner t.ex. i Tyskland, Nederländerna och Finland kan man skönja starkt motstånd mot förändringar i ad-

daan havaita vahvaa vastustusta hallinnollisiin muutoksiin. Näissä maissa on vaihtoehdoksi nostettu vapaaehtoiset kumppanuudet ja verkostoyhteistyö. Parhaimmillaan sellaiset kumppanuudet eivät koske ainoastaan paikallisia viranomaisia vaan myös muita seudullisen kehityksen osallisia, kuten yliopistoja, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä.

Vuonna 2005 Helsingin kaupunki ja kahdeksan muuta Euroopan kaupunkia/seutua kutsuivat EURICUR:in (European Institute for Comparative Urban Research at Erasmus University Rotterdam) tekemään tutkimusta miten tämän kaltaiset vapaaehtoiset kumppanuudet ovat toimineet. Ideana oli selvittää missä olosuhteissa kumppanuusmallit ovat kehittyneet ja täten saada tietoa jotka selittävät niiden menestymistä tai epäonnistumista.

Osallistujakaupunkeja/seutuja pyydettiin valitsemaan yhdestä kahteen kumppanuutta Euricurin tutkijoiden työn kohteiksi. Kumppanuudet saattoivat olla esim. kulttuurin, matkailun, suunnittelun, talouskehityksen jne. alalta, mutta niissä piti olla osallisina eri julkiset ja yksityiset tahot yhteisellä päämäärällä tehdä seutua kilpailukykyisemmäksi. Kattavaa tutkimusviitekehitystä soveltamalla Euricur saattoi tehdä järjestelmällisen tarkastelun koalitionmuodostusprosessista.

Helsingin tapauksen osalta päätettiin analysoida kahden seudullisen kumppanuuden, so. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan (perustettu 2004) ja Helsingin seudun yhteistyökokouksen (perustettu 2005) kehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen avulla valittiin useita yhteistyön osapuolia Helsingin tapaustutkimuksen haastateltaviksi.

Marraskuussa 2005 Euricurin tutkijaryhmä kävi Helsingissä keskustelemassa yllä mainittujen kumppanuuksien kehityksestä. Taulukko 1 esittää tapaustutkimusten katsauksen. Siitä käy ilmi kumppanuuksien mittakaavat (maantieteellinen taso, jolta aloite lähtenyt) ja teemat (aloitteen pääasialliset päämäärät).

Tämän ja muiden tapaustutkimusten tulokset esiteltiin kokouksessa Barcelonassa tammikuussa 2007, ja ne ilmestyvät lähitulevaisuudessa Ashgate-kustannus-

ministrationen. Där har i stället frivilliga partnerskap lagts fram som ett alternativ. Idealet är att dylika partnerskap inte bara gäller mellan lokala myndigheter utan också inbegriper övriga intressenter i den regionala utvecklingen, såsom universitet, högskolor, forskningsinstitut och företag.

År 2005 gav Helsingfors stad och åtta andra europeiska städer/regioner en inbjudan åt EURICUR, (European Institute for Comparative Urban Research) vid Erasmus University Rotterdam att göra en studie av hur frivilliga partnerskap utfallit. Målet var att ta reda på under vilka förhållanden koalitioner mellan lokala intressenter har utvecklats och sålunda få insyn i framgångs- resp. motgångsfaktorer.

De deltagande städerna/regionerna ombads plocka fram ett eller två innovativa partnerskap till studieobjekt för Euricurs forskare. Det kunde gälla partnerskap inom t.ex. kultur, turism, planering, ekonomiskt utvecklande o.s.v., men de skulle omfatta olika offentliga och privata intressenter och dela målsättningen att göra regionen konkurrenskraftigare. Genom att tillämpa en övergripande forskningsram kunde Euricur göra en systematisk analys av koalitionsbildningsprocessen. För fallet Helsingfors beslöt man analysera hur två regionala partnerskap utvecklats: dels Delegationen för huvudstadsregionen (inrättad 2004), dels Helsingforsregionens samarbetsmöte (inrättat 2005). I samarbete med Helsingfors stads faktacentral fastslogs flera intressenter som diskussionspartners för fallstudien i Helsingfors.

I november 2005 besökte Euricurs forskarteam Helsingfors för att diskutera hur ovan nämnda partnerskap utvecklats. Tabell 1 visar en översikt av fallstudierna. Den visar också partnerskapens skala (geografisk nivå som initiativet tagits på) och tema (initiativens huvudsakliga målsättningar).

Rönen från denna fallstudie och övriga fall presenterades vid en konferens i Barcelona i januari 2007, och kommer att publiceras av förlaget Ashgate inom snar framtid (Otgaar et al., 2007). Föreliggande artikel

Taulukko 1: Tapaustutkimukset

Tabell 1: Fallstudierna

Kaupunki/seutu Stad/region	Aloite Initiativ	Mittakaava Skala	Teema Tema
Eindhoven (NL)	Brainport / ELAT	Seudullinen / maan rajoja ylittävä	Taloudellinen kehitys, innovaatiotoiminta
Eindhoven (NL)	Brainport / ELAT	Regional / gränsöverskridande	Ekonomisk utveckling, innovation
Wien (A) Wien (A)	Centrope Centrope	Maan rajoja ylittävä Gränsöverskridande	Integraatio, kilpailukyky Integration, konkurrenskraft
Helsinki (FIN)	Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta/ Helsingin seudun yhteisyökokous	Seudullinen	Talouskehitys, kilpailukyky, kaupunkirakenteen kehittäminen
Helsingfors (FIN)	Delegationen för Huvudstadsregionen/ Helsingforsregionens samarbetsmöte	Regional	Ekonomisk utveckling, konkurrenskraft, utveckling av stadsstrukturen
Kööpenhamina (DK) Köpenhamn (DK)	Wonderful Copenhagen Wonderful Copenhagen	Seudullinen Regional	Matkailu ja MICE Turism och MICE
München (D) München (D)	PV / RPV ¹ PV / RPV ¹	Seudullinen Regional	Alueiden ja maankäytön suunnittelu Utveckling av stadsstrukturen
Budapest (H) Budapest (H)	BKSZ ¹ BKSZ ¹	Seudullinen Regional	Joukkoliikenne Kollektivtrafik
Rotterdam (NL)	Noordrand	Kuntienvälinen	Taloudellinen kehitys, alueiden ja maankäytön suunnittelu
Rotterdam (NL)	Noordrand	Interkommunal	Ekonomisk utveckling, Utveckling av stadsstrukturen
Katalonien (E) Katalonien (E)	Serra d'en Mena (Better Districts) Serra d'en Mena (Better Districts)	Kuntienvälinen Interkommunal	Kaupunkialueen uusiutuminen Urban regeneration
Porto (P) Porto (P)	Serralves Serralves	Paikallinen/seudullinen Local/regional	Matkailu, kulttuuri, markkinointi Turism, kultur, marknadsföring

¹Kaksi seudullista suunnitteluelintä. - Två regionala planeringsorgan.

yhtiön toimesta (Otgaar et al, 2007). Käsillä oleva artikkeli on yhteenveto pääasiallisista johtopäätöksistä vahvalla painotuksella Helsingin tapaukseen.

Kontekstitekijät

Eräs tutkimuksen tärkeimmistä johtopäätöksistä oli, että kontekstitekijät ovat hyvin tärkeitä hallinto- ja sektorirajoja ylittävälle kumppanuuksille. Kontekstitekijät voivat sinänsä olla esteenäkin koalitionmuodostusprosessissa, mutta yhtä lailla ne voivat antaa virikkeitä yhteistyöhön.

Ne kontekstitekijät, jotka tänä päivänä estävät kumppanuuksien syntyä Helsingin seudulla ovat kuntien suhteellisen suuri rahoitus- ja suunnitteluautonomia ja niiden riippuvuus kunnallisverosta. Suo-

utgör ett sammandrag av de huvudsakliga slutsatserna med en stark betoning på fallet Helsingfors.

Kontextfaktorer

En av de främsta slutsatserna av studien är att kontextfaktorer är mycket betydelsefulla för partnerskap över administrativa och sektoriella gränser. Kontextfaktorerna kan i och för sig utgöra hinder i koalitionsbildningsprocessen, men de kan också ge stimuli att samarbeta.

De kontextuella faktorer som i Helsingforsregionen idag hindrar uppkomsten av partnerskap är kommunernas relativt stora autonomi inom finansiering och planering och deras beroende av kommunalskatt. I Finland står kommunerna för upp till 30 procent av alla of-

messahan kuntien osuus kaikista julkisista menoista lähentelee 30 prosenttia, mikä on aika paljon verrattuna muihin EU-maihin. Tilanne on samankaltainen Saksassa (tapaus München), missä seudullisen suunnittelun koordinoinnille on esteenä kuntien suunnitteluautonomia Planungshoheit. Yleensä on vaikeaa poistaa tällaisia poliittis-hallinnollisia raja-aitoja, vaikka Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta onkin ilmaissut tahonsa löytää uusia hallintomekanismeja, jotka voisivat jopa vähentää kuntien autonomiaa.

Lukuun ottamatta kunnallista autonomiaa olosuhteet kumppanuuksien muodostamiselle ovat Helsingissä melko suotuisat. Muihin maihin verrattuna Suomessa on suhteellisen yksinkertainen hallintojärjestelmä, jossa demokraattisesti valittuja päätöselimiä on vain kahdella tasolla. (Saksassa vastuu on jaettu neljälle tai viidelle tasolle.) Tämä oli monien keskustelukumppanien mielestä etu, josta kannatti pitää kiinni. Tätä voidaan pitää tukena vapaaehtoisille kumppanuuksille pikemmin kuin vielä yhdelle hallintotasolle lisää.

Tässä yhteydessä voidaan mainita, että seutuyhteistyö Centropen (uusi rajoja ylittävä seutu johon kuuluu Itävallasta, Tsekin tasavallasta, Slovakiasta ja Unkarista yksi seutu kummastakin) alueella on paljon vaikeampaa johtuen monimutkaisista ja erilaisista hallintorakenteista.

Suomen hallituksen uhkausta uudelleen organisoida julkista hallintoa on monilta tahoilta nähty tärkeänä virikkeenä vapaaehtoiselle yhteistyölle. Sitä paitsi sellainen kansallinen seutupolitiikka, joka tukee tulojen uudenlaista jakoa keskeisiltä syrjäisille seuduille, voi toimia sysäyksenä yhteistyöhön, kuten huomasimme ei ainoastaan Helsingin vaan myös Kööpenhaminan seudulla.

Yhteistyöllä kuntien voi onnistua saamaan sellaista valtion rahoitusta, mitä ne eivät ehkä erikseen saisi. Helsingin seudulla neljä keskuskuntaa Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen, ts. Pääkaupunkiseutu, ovat osoittaneet yhteistyön tuomaa lisäarvoa kehittäessään kaupunkiohjelmia, joissa valtio on maksanut jopa puolet kustannuksista.

fentliga utgifter, vilket är rätt mycket jämfört med övriga EU-länder.

Läget är liknande i Tyskland (fallstudie München), där koordineringen inom regional planering hämmas av kommunernas planeringsautonomi, Planungshoheit. I regel är det svårt att ta bort sådana politisk-administrativa barriärer, fastän Delegationen för Huvudstadsregionen har uttryckt en vilja att finna nya styresätt som rentav delvis kan tänkas minska den kommunala autonomien.

Frånsett den kommunala självbestämmanderätten är förutsättningarna för att bilda partnerskap rätt gynnsamma i Helsingforsregionen. Jämfört med övriga länder har Finland ett relativt enkelt administrativt system, med bara två nivåer av demokratiskt valda beslutsorgan. (I Tyskland är ansvaret uppdelat på fyra eller fem nivåer.) Detta tyckte många diskussionspartners var en fördel att hålla fast vid, vilket kan ses som ett stöd för frivilliga partnerskap i stället för ytterligare en förvaltningsnivå. I sammanhanget kan nämnas att det regionala samarbetet inom Centropen, en ny gränsregion bestående av en region var från Österrike, Tschekien, Slovakien och Ungern, är mycket svårare på grund av mycket invecklade och olika administrativa strukturer i de fyra länderna.

Hotet från den finländska regeringen att omorganisera den offentliga förvaltningen ses av många som en viktig orsak att samarbeta på frivillig basis. Dessutom kan en nationell regionalpolitik som främjar en omfördelning av inkomster från centrala till perifera regioner bli ett stimulus för samarbete, såsom vi märkte inte bara i Helsingforsregionen utan även i Köpenhamnregionen.

Genom att samarbeta kan kommunerna kanske lyckas få statliga medel som de inte annars hade fått var för sig. I Helsingforsregionen har de fyra centrala kommunerna (Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla, i.e. Huvudstadsregionen) visat vad samarbete kan ge för mervärde genom att utveckla stadsprogram där staten stått för hälften av kostnaderna.

Toinen edullinen seikka Helsingin seudulla on se, että ns. tilallinen integraatio on vahvaa. Pendelöintitilastot (ks. kuvio 1) osoittavat, kuinka Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialue on kasvanut yhä parempien liikenneyhteyksien edesauttamana (YTV, 2006). Tulevat investoinnit perusrakenteisiin ja esikaupunkiasumiseen voisivat lisätä seudullista integraatiota edelleen, Helsingin seudun yhteistyökokouksen linjausten mukaisesti.

Helsingin seudun yhteistyökokouksen 14 kunnan paikallistaso vastaa suurin piirtein Helsingin toiminnallista kaupunkiseutua. Tällä tasolla koordinointi on helpompaa kuin tutkimuksen muilla seuduilla, kuten Eindhovenin taikka Wienin yhteyteen kehitetyt seudut, missä taloudellinen integraatio on suhteellisen heikkoa ja liikenneyhteydet alkehittyneitä.

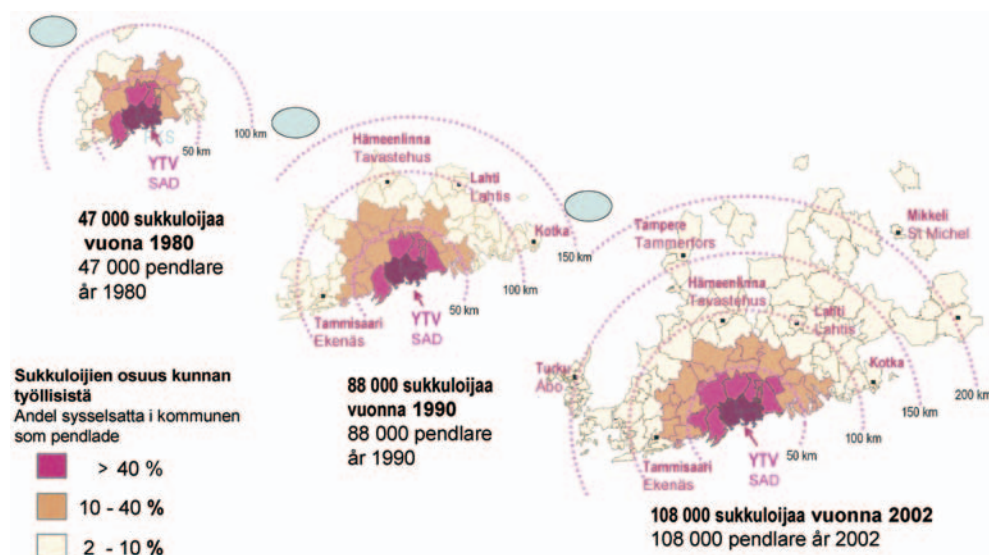
Tutkimuksemme osoittaa, että tärkeä kontekstiin liittyvä ehto seudulliselle yhteistyölle on miten kiireellisenä tai polttavana koetaan yhteistyön tarvetta. Haastatteluissa saimme käsityksen, että Helsingissä yhteistyön kehittämisen kiireellisyysaste on huomattavan korkea, siitäkin huolimatta, että taloudellinen tilanne on hyvä. Helsinkiin on suurine panostuksineen

En annan fördelaktig omständighet i Helsingforsregionen är att den s.k. rumsliga integrationen är stark. Pendlingsstatistiken (se figur 1) visar hur Huvudstadsregionens pendlingsområde vuxit, framhjälp av allt bättre trafikförbindelser och transportmöjligheter (SAD, 2006). Framtida investeringar i infrastruktur och förortsboende kunde öka den regionala integrationen ytterligare, i linje med Helsingforsregionens samarbetsmötes målsättningar.

Den lokalnivå på 14 kommuner som är med i Helsingforsregionens samarbetsmöte motsvarar i stort Helsingfors funktionella stadsregion. På denna nivå är koordinering görligare än i de övriga fallstudierregionerna, såsom gränsregionerna kring Eindhoven och Wien, där den ekonomiska integrationen är relativt svag och transport och kommunikationer underutvecklade.

Vår studie visar att ett viktigt kontextrelaterat villkor för regionalt samarbete är 'brådhetkänslan', dvs. hur trängande man upplever behovet att samarbeta. Av intervjuerna fick vi uppfattningen att man i Helsingfors upplever ett anmärkningsvärt stort behov, trots att det ekonomiska läget ju är gott. Med sina stora sats-

Kuvio 1: Pääkaupunkiseudun (YTV-kuntien) pendelöintialueen laajeneminen 1980–2002 (YTV, 2006)
 Figur 1: Huvudstadsregionens (SAD-kommunernas) pendlingsområdes expansion 1980–2002 (SAD, 2006)

T&K:n ja hyvin koulutettuine väestöineen pärjännyt monissa rankkauksissa mainiosti. Brainport Eindhovenin mielestä Helsinki on tässä suhteessa Euroopan edelläkävijä (Brainport Eindhoven, 2005).

Mutta Helsingin seudulla asiantuntijat tuntuvat olevan varsin tietoisia menestyksen mahdollisesta katoavaisuudesta. Heikkoutena on nähty eritoten vahvaa riippuvuutta Nokiasta, ja taloudellisen pohjan monipuolistamista on kaivattu (Helsingin kaupungin tietokeskus, 2004; OECD, 2005). Joidenkin mielestä kaupunki potee ns. suomalaista paradoksia, ts. että hyvin kilpailukykyinen ja taitava kansakunta ei vedä investointeja puoleensa, ei yllä korkean elintason kilpa-ajon paalupaikalle, eikä voi saada korkeahkoa työttömyyttä aisoihin (Sitra, 2005).

Monet ovat yhtä mieltä, että vapaaehtoista seudullista yhteistyötä (Helsingin seudun yhteistyökokouksen tai Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan puitteisissa) tarvitaan kansainvälisen kilpailukykyyn säilyttämiseksi. Luotaisiin noin puolentoista miljoonan asukkaan ns. kriittinen massa 560 000:n sijasta ja monipuolisempi miljöö (kansainvälisille) tietotyöntekijöille.

Totesimme, että muissa kaupungeissa seudullisen yhteistyön kiireellisyytaso on matalampi. Esim. Münchenin seudulla vain muutamat kunnat olivat huolissaan kontrolloimattomasta kaupunkialueen leviämisestä, ja ajan myötä tämä voi olla haitaksi seudun asumis- ja toimintaympäristölle.

Eräs ehkä vaikeimmin hahmoteltavista kontekstitekijöistä – erityisesti ekonomisteille – on yhteistyön perinne, tämä erittäin tärkeä tekijä koalitionmuodostuksen prosessissa. Silläkin kohdin Helsingin seudun tilanne on melko hyvä verrattuna muihin eurooppalaisiin kaupunkiseutuihin. Samoin kuin muissa Skandinavian maissa Suomeakin voi luonnehtia konsensusyhteiskuntana. Tämä kontekstitekijä oli havaittavissa myös Wonderful Copenhagenin tapauksessa.

Suomelle vieläkin ominaisempaa on tasavertaisuusajattelu. Käytännössä tämä voi tarkoittaa, että Helsingin kaupunginjohtaja käsittelee pienempien kuntien johtajia tasavertaisinaan, mikä ei ole kovin tavallista

ningar på F&U och sin högt utbildade befolkning har Helsingfors ju varit väl framme på många rankningar. Brainport Eindhoven anser att Helsingfors är europeisk föregångare i detta avseende (Brainport Eindhoven, 2005).

Men sakkunniga i Helsingforsregionen tycks vara väl medvetna om framgångens eventuella flyktighet. I synnerhet har det starka beroendet av Nokia setts som en svaghet, och en diversifiering av den ekonomiska grunden har påkallats (Helsingfors stads faktacentral, 2004; OECD, 2005). Det sägs att staden lider av vad man kallar den finländska paradoxen, dvs. att en mycket kompetenskraftig och skicklig nation inte drar till sig investeringar, inte leder kapplöpningen om en hög levnadsstandard och inte kan få bukt med sin höga arbetslöshet (Sitra, 2005).

Många är överens om att frivilligt regionalt samarbete (genom Helsingforsregionens samarbetsmöte eller Delegationen för Huvudstadsregionen) behövs i Helsingforsregionen för att säkra den internationella konkurrenskraften. Man skulle skapa en s.k. kritisk massa om halvannan miljon invånare i stället för 560 000 och en mångsidigare miljö för (internationella) kunskapsarbetare.

Vi kunde lägga märke till att övriga städer inte har samma brådhetstkänsla. T.ex. i Münchenregionen var det bara några kommuner som var bekymrade över okontrollerad utveckling av stadsstrukturen, och på sikt kan detta vara till skada för boende- och verksamhetsomgivningen i regionen.

En av de troligen mest svårbegripliga kontextfaktorerna – i synnerhet för ekonomister – är traditionen att samarbeta, en ytterst relevant ingrediens i processen att bilda en koalition. Även på den punkten är läget i Helsingforsregionen rätt gott jämfört med övriga europeiska regioner. I likhet med övriga Skandinaviska länder kan Finland beskrivas som ett konsensusområde. Den kontextfaktorn märkte vi också i fallet Wonderful Copenhagen.

Mera specifikt för Finland är jämlikhetstänkandet. I praktiken kan detta t.ex. betyda att Helsingfors över-

muissa maissa (esim. Alankomaissa tai Saksassa). Vahva yhteistyön perinne on myös Eindhovenissa, missä kolme strategista tukijalkaa on historiallisesti kytköksissä Philipsin toimiessa monissa yhteyksissä tärkeänä 'yhteenliittäjänä'. Muilla seuduilla, eritoten Kataloniassa ja Porton seudulla, havaitsimme keskustan ja periferian välisen vahvan köydenvedon, joka vaikeuttaa kumppanuuksia.

Organisaatiotekijät

Siinä missä kontekstitekijät määritelmällisestikin on vaikea muuttaa, organisaatiotekijöihin voidaan vaikuttaa: kumppanuuksien aloitteentekijät voivat sopeuttaa organisaatioasetelmaa kumppanuuden edellyttämiin ehtoihin.

Tekemämme seutujen aloitteiden analyysi vie siihen johtopäätökseen, että yksityisen sektorin mukanaolo voidaan nähdä tärkeänä ehtona menestykselle kumppanuuskehitykselle. Tästä hyviä esimerkkejä ovat Wonderful Copenhagen ja Brainport Eindhoven. Molemmat ovat pystyneet hyödyntämään sitä, että hyvin organisoitu ja attraktiivinen toimintaympäristö on myös yksityisen sektorin intressissä.

Wonderful Copenhagen on kehittänyt verkostoja samoja intressejä omaaville toimijoille (samassa arvoketjussa toimiville yrityksille) ennakoimaan vapaa- matkustajien ongelmaa. Brainport Eindhovenin katoksen alla on käynnistetty useita projekteja, joiden vetäjät ovat tulleet yksityiseltä sektorilta ja tietoinstituutioista, ja myös Brainportin konttoriin väki on haettu kaikista kolmesta tukijalasta. Eindhovenin seudun yritykset, erityisesti Philips, tuntuvat hyvin tietoisilta omasta intressistään kilpailukykyiseen, innovatiiviseen seutuun.

Molemmista Helsingissä tarkastelemistamme kumppanuuksista voidaan todeta, että ne ovat ennen kaikkea julkis-julkisia, mutta että yksityisen sektorin odotetaan olevan avainasemassa itse toteutuksessa. Huomaamme myös, että Helsinki on toisin kuin vastaavat asetelmat Rotterdamissa ja Wienissä, jo onnistu-

borgmästare behandlar mindre kommuners direktörer som jämlikar, vilket inte är särskilt vanligt i övriga länder (t.ex. Nederländerna eller Tyskland). En stark samarbetstradition finns också i Eindhoven där de tre stöttepelarna är historiskt kopplade, med Philips som en viktig 'sammankopplare' i många sammanhang. I övriga regioner, i synnerhet Katalonien och Portoregionen, konstaterade vi att en stark kamp mellan centrum och periferi försvårar partnerskap.

Organisationsfaktorer

Medan kontextfaktorer per definition är svåra att förändra kan man påverka organisationsfaktorer: de som tar initiativ till partnerskap kan anpassa det organisatoriska upplägget till de villkor partnerskapet uppställer.

Vår analys av de olika regionernas initiativ föranleder slutsatsen att medverkan från den privata sektorn kan ses som ett viktigt villkor för framgångsrik partnerskapsutveckling. Goda exempel här är Wonderful Copenhagen och Brainport Eindhoven. Vardera har förmått dra nytta av att den privata sektorn också har intresse av en välorganiserad och attraktiv verksamhetsomgivning.

Wonderful Copenhagen har utvecklat nätverk för aktörer med liknande intressen (firmor inom samma värdekedja) för att förekomma problemet med fripassagerare. Under taket Brainport Eindhoven har man satt igång flera projekt med ledare från den privata sektorn och kunskapsinstitutionerna, och i det centrala Brainport-kontoret är personalen också tagen från alla tre stöttepelare. Företag i Eindhovenregionen, i synnerhet Philips, verkar vara väl medvetna om sitt eget intresse av en konkurrenskraftig, innovativ region.

Beträffande de båda partnerskapen vi studerat i Helsingfors kan vi konstatera att de är framför allt offentlig-offentliga, men att den privata sektorn väntas spela en nyckelroll inom själva utförandet. Vi märker också att Helsingfors, i motsats till liknande upplägg i Rotterdam och Wien, redan har lyckats få med firmor (och högskolor och forskningsinstitut) tack vare den

nut saamaan mukaan yrityksiä sekä korkeakouluja, yliopistoja ja tutkimuslaitoksia – kiitos Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan menestyksekkään innovaatiostrategian.

Voidaan myös todeta, että Helsingin seudun yhteistyökokous lähinnä käsittelee julkisia asioita kuten asumista, liikennettä ja maankäyttöä. Myös Brainport Eindhovenissa Wonderful Copenhagenissa yritykset olettavat paikallisviranomaisten huolehtivan näistä.

Ja vielä on eräs organisatorinen haaste: valita oikea mittakaava ja teema. Ylipäättään todettiin kasvava tarve luoda kumppanuuksia korkeammalla aluetasolla turvaamaan riittävää kriittistä massaa globaalissa kilpailussa pärjäämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi tehokkaammin ja koordinoimaan kehitystä. Se, että neljän kunnan yhteistyöstä on päästy neljäntoista kuntaan, on kuvaavaa tälle kehitykselle.

Samalla kasvaa myös tarve laajentaa teemoja, koska kestävä taloudellisen kehityksen ja puoleensavetävän kaupunkiympäristön ainesosat (asunnot, saavutettavuus, asuinympäristö, julkiset palvelut jne.) ovat tiiviisti toisiinsa kietoutuneita. Aiemmin kuntien väliset kumppanuudet Helsingin seudulla olivat ainoastaan palvelun tuottamista varten, mutta nyt kyse on myös sopimuksista (tai ainakin aikomuksista tehdä sopimuksia) maankäytön, perusrakenteiden, asuntojen ja kansainvälisen markkinoinnin tiimoilta.

Mutta samalla kun totesimme tarvetta laajentaa teemoja, näimme myös argumentteja sekä teemojen että mittakaavojen vähentämisen puolesta. Pääargumenttina on, että skaalan ja teemojen lisääminen yleensä merkitsee lisääntynyttä kompleksisuutta – ei vain siksi, että kumppanien ja osallistuvien tahojen määrä kasvaa, vaan myös (institutionaalisten ja tilallis-taloudellisten) kontekstien sisäisten erojen takia.

Näin ollen voi usein käydä vaikeammaksi konkretisoida yhteistyötä ja tuottaa selkeitä, mitattavia (tai ainakin konkreettisia) tuloksia. Sisäinen kilpailu (seudun osien välillä) ja vapaamatkustajaongelmat sekoittavat kumppanuuksien kehitysprosessia.

frangångsrika innovationsstrategi som Delegationen för Huvudstadsregionen tillämpat.

Dessutom kan vi konstatera att i synnerhet Helsingforsregionens samarbetsmöte främst arbetar med offentliga saker som boende, trafik och markanvändning. Även i Brainport Eindhoven och Wonderful Copenhagen förväntar sig firmorna att de lokala myndigheterna sköter detta.

Ytterligare en organisatorisk utmaning är att välja rätt skala och tema. Överlag lade vi märke till ett växande behov av att skapa partnerskap på en högre geografisk nivå i syfte att skapa tillräcklig kritisk massa (för att överleva i den globala konkurrensen och ordna servicen effektivare) och av att koordinera utvecklingen. Att man från ett fyra kommuners samarbete hunnit fram till ett fjorton kommuners är målande för denna trend.

Samtidigt ökar även behovet att utvidga temana, eftersom de element som ingår i hållbar ekonomisk utveckling och en attraktiv stadsmiljö är tätt sammanflätade (bostäder, närbarhet, boendekomgivning, offentlig service o.s.v.). Tidigare var partnerskap kommuner emellan i Helsingforsregionen inriktade enbart på att ge service, men nu handlar de också om avtal (eller åtminstone om avsikter att sluta avtal) om markanvändning, infrastruktur, bostäder och internationell marknadsföring.

Men samtidigt som vi lade märke till behov att utvidga temana såg vi också argument för att minska både teman och skala. Huvudargumentet är att en ökning av skala och teman vanligtvis innebär ökad komplexitet – inte bara för att antalet partners och intressenter ökar, utan också p.g.a. interna skillnader i (den institutionella och rumslig-ekonomiska) kontexten.

Följaktligen blir det ofta svårare att konkretisera samarbetet och att komma med klara, mätbara (eller åtminstone handgripliga) resultat. Intern konkurrens (mellan olika delar av regionen) och problem med fripassagerare stökar till partnerskapsutvecklingsprocessen.

Myös Helsingin tapauksessa jää nähtäväksi missä laajuudessa seudulliset kumppanuudet pystyvät tuottamaan tuloksia tulevina vuosina (Karvinen, 2005). Miten kohdataan konflikteja? Miten ratkaistaan ne tilanteet, joissa kaikki eivät voi voittaa? Useimmat tähän asti tehdyistä sopimuksista ovat olleet tyyppiesimerkkejä tilanteista, joissa kaikki voittavat, ja niissä on enemmänkin ollut kyse julkisista palveluista kuin taloudellisesta kehityksestä. Sitä paitsi monet yhteistyömuodot eivät ole vielä lähteneet varsinaisesti käyntiin. Yleensä on aina helpompaa tehdä sopimuksia visiosta ja strategioista ja asettaa yhteisiä arvoja ja tavoitteita kuin ratkaista ristiriitoja käytännön asioissa.

Osa niistä toimijoista, joiden kanssa keskustelimme, tuntuivat hieman skeptisiltä ja ounastelivat vapaaehtoisten kumppanuuksien muodostamisen hiipuvan kun vaikeiden strategisten valintojen aika koittaa. Mutta oli myös yhteistyötahoja, jotka tähdensivät saavutettuja tuloksia, kuten esim. kansainvälistä “Greater Helsinki Vision 2050” -kilpailua (yhteistyössä valtion kanssa), useita Helsingin ja ympäröivien kuntien välisiä sopimuksia maankäytöstä ja liikenteestä (ml. uuden metrolinjan rakentaminen eteläisen Espoon ja Helsingin ydinkeskustan välille), sekä Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma.

Lopuksi

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että seudulliset kumppanuudet Helsingin seudulla ovat hyvää vauhtia kehittymässä ja voivat osaltaan parantaa seudun kilpailukykyä ilman dramaattisia muutoksia seudun hallintorakenteissa. Mutta jos osoittautuu, että tämä vapaaehtoinen yhteistyö ei tuo toivottuja tuloksia tällaiset muutokset voivat käydä välttämättömiksi. On vielä odotettava Pääkaupunkiseudun neuvottelukuntaa ja Helsingin seudun yhteistyökokousta koskevia arvioita, jotta nähdään missä mennään.

Också i fallet Helsingfors återstår det att se i vilken omfattning de regionala partnerskapen förmår ge resultat inom de kommande åren (Karvinen, 2005). Hur skall man tackla konflikter? Hur lösa situationer där alla inte kan vinna? De flesta avtal som hittills ingåtts har varit typexempel på situationer där alla vinner på saken, och har mera handlat om offentlig service än ekonomisk utveckling.

Dessutom har många samarbetsformer ännu inte kommit fram till själva handlingen. Det är ju i regel lättare att sluta avtal om visioner och strategier och att formulera gemensamma värderingar och målsättningar än att lösa konflikter i konkreta ärenden.

En del av de intressenter vi diskuterade med verkade något skeptiska och var inställda på att det frivilliga koalitionsbildandet ebbar ut då det blir dags att börja göra svåra strategiska val. Men det fanns också intressenter som betonade de resultat som redan har nåtts, såsom t.ex. den internationella tävlingen “Greater Helsinki Vision 2050” (i samarbete med staten), flera avtal mellan Helsingfors och kringliggande kommuner om markanvändning, trafik och transport (inklusive byggandet av en ny metrolinje som sammanbinder södra Esbo med Helsingfors stadskärna), samt Stadsprogrammet för Huvudstadsregionen.

Slutkläm

På det hela taget kan vi konstatera att regionala partnerskap i Helsingforsregionen är på god väg, och att de kan bidra till att göra regionen konkurrenskraftigare utan att man behöver göra drastiska förändringar i administrationen. Men om det visar sig att samarbete på frivillig basis inte ger de resultat man önskar, kan dylika förändringar bli oundvikliga. Vi måste vänta på utvärderingarna om Delegationen för Huvudstadsregionen och Helsingforsregionens samarbetsmöte för att se vad som händer.

Lähteet: | Källor:

Brainport Eindhoven (2005), Brainport Navigator 2013; Lissabon voorbij’.

City of Helsinki Urban Facts (2004), The Regional Economy of Helsinki from a European Perspective. In: Helsinki City Urban Facts Office: Webpublications 2004/31.

Karvinen, M. (2005), Innovation and creativity strategies in Helsinki. 41st ISoCaRP Congress 2005

OECD (2003), OECD Territorial Reviews: Helsinki, Finland. Paris: OECD Publications

OECD (2005), OECD Territorial Reviews: Finland. Paris: OECD Publications

Otgaar, A.H.J., Berg, L. van den, Meer, J. van der, and Speller, C.J.M. (2007), Empowering metropolitan regions through new forms of cooperation, Euricur Series, Ashgate, Aldershot.

Sitra (2005), Making Finland a leading country in innovation. Final report of the Competitive Innovation Environment Development Programme. Helsinki: Edita Prima Ltd.

YTV (2006), Sukkulointi pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueella, PLJ 2007 -tiedote 4, Elokuu 2006

Summary in English

by Magnus Gräsbeck MA, Translator

(quotations are translations from the original Finnish or Swedish texts, except Otgaar et al.)

In his editorial, Markus Laine, Acting Research Professor and head of Helsinki City Urban Facts Office's Urban Research Unit, notes:

“The articles in the current issue of *Kvartti* discuss public services, voting turnouts, the situation of families, various models for minding common matters, and urban research in Helsinki. Helsinki City Urban Facts remains committed to its original task [for almost a century, transl. rem.] of shedding light on life and business in the city by conducting research that keeps the City of Helsinki aware of its own operational environment. Deputy Mayor Tuula Haatainen's article addresses this challenge in illuminating the contents of the latest Research Programme for the City of Helsinki (2007–2009).”

“In the long term”, says Mrs. Haatainen in her article, “the city can be successful and provide public welfare services to all its residents only if it keeps abreast of changes in its operational environment. Antennas are needed to pick up the relevant signals, and this is something that urban research can do. The Research Programme for the City of Helsinki (2007–2009) identifies four challenges under which research projects are

grouped: 1) governing the metropolitan region and a functional metropolis; 2) successful businesses and public finances in the city; 3) Helsinki – a good place to live in; and 4) understanding the history of the city. These challenges cover the regional macro perspective and, over business and public finances in the city, the grass root micro perspective and the personal experiences of residents.”

Johanna Lilius MSc (pol.) contributes with an article on local democracy in Stockholm, where District Committees have been introduced to bring local policy-making closer to the residents: “Have District Committees led to closer interaction between policy-makers, civil servants and citizens? ... At the 2006 municipal elections, voting turnout in Stockholm was 79 per cent, versus just 57 per cent at the municipals in Helsinki in 2004. ... From the Finnish perspective, the opportunities for Stockholm residents to influence matters are varied and close at hand ... The local level in the interplay between politicians, officials and citizens seems to be a common denominator that strengthens this cooperation.”

Professor Emeritus Tuomo Martikainen and Hanna Wass MSc (pol.) report on a comparison of voting turnouts in Helsinki at the parliamentary elections in March 2007 and the previous elections held in 2004.

They grouped the sample districts into five categories according to their socio-economic profile, namely the “city centre elite”, the “inner city elite”, the “block-of-flat suburbs”, the “middle class”, and “Kallio”, a former workers’ district:

“To sum up, it was the category ‘block-of-flat suburbs’ that had the biggest fall in turnouts compared with the previous elections. This decline is most obvious among young people in education or employment, but it can also be seen among middle-aged voters. Thus the differences between district categories grew even bigger, in older age groups also. Much of this decline can be explained by factors relating to the campaigns and candidates. A highly obvious explanation is the fact that Tony Halme and certain other media celebrities did not run for the 2007 elections.”

Anu Muuri, a Development Manager of the FinSoc Group at the STAKES National Research and Development Centre for Welfare and Health, notes in her article that “Social welfare services are used annually by over a million Finns [in 5.2 million, transl. rem.], and they span our lives from cradle to grave. Yet the public debate shows that social welfare services arouse conflicting emotions. ... Our findings may reflect a spreading notion that social welfare services are not given to the entire population but increasingly to just a part of it. This would also endorse the idea that the tightened economic situation of municipalities coupled with negative publicity for social welfare services has undermined people’s confidence in municipal welfare services.”

From local to regional: authorities in Helsinki and its metropolitan region have responded to the need to coordinate public services in the Helsinki Metropolitan Area and its commuting area. The competitiveness

challenge, too, urges cooperation between various stakeholders at regional level. An article by Drs Alexander Otgaar, Prof. Dr Leo van den Berg and Dr Jan van der Meer of the European Institute for Comparative Urban Research (Euricur), Rotterdam (NL), tells us that

“in 2005, the City of Helsinki, together with eight other cities/regions in Europe, invited the European Institute for Comparative Urban Research (Euricur), based at Erasmus University, Rotterdam (The Netherlands), to study the development of such voluntary metropolitan partnerships. The aim of this research was to identify the conditions under which coalitions between the relevant stakeholders develop, thus gaining insight into the factors of failure and success. ...

... In sum, we conclude that the regional partnerships in the Helsinki Region are well underway and have the potential to make the region more competitive without drastic changes in the administrative system. Nevertheless, if it turns out that co-operation on a voluntary basis does not produce the desired results, such changes might be unavoidable.”

Helsinki City Urban Facts is tasked with providing statistics for planners and policy makers in Helsinki. Education planning, for example, requires reliable statistics on families and children. Marjut Pietiläinen of the STAKES contributes with an article on child and family statistics, shedding light on the proportions of families with various numbers of children. It appears that “almost every third child lives in a one-child family ... The proportion of sole children is smallest among 6-10-year-olds. At that age, the likelihood is greatest that the child has got a younger sibling or still has at least one elder sibling (under 18) living in the family.”

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

TUULA HAATAINEN, VM, on Helsingin kaupungin sivistys- ja henkilöstötoimen apulaiskaupunginjohtaja. | TUULA HAATAINEN, pol.mag., är biträdande stadsdirektör för Helsingfors stad, med ansvar för bildnings- och personalväsendet.

MARJUT PIETILÄINEN, fil.kand., toimii suunnittelijana Tilastokeskuksen väestötilastoyksikössä. | MARJUT PIETILÄINEN, fil.kand., är planerare vid Statistikcentralens befolkningsstatistikenhet.

ANU MUURI, fil.kand., toimii kehittämisspällikkönä STAKES:in Sosiaalipalvelujen arviointiryhmä FinSoc:issa. | ANU MUURI, fil.kand., är utvecklingschef vid STAKES utvärderingsgrupp för socialservice FinSoc.

JOHANNA LILIUS on luonnontieteiden kandidaatti ja opiskelee suunnittelumaantiedettä Helsingin yliopistossa. Artikkelin perustuu hänen kandidaattitutkielmaansa (kevät 2007) nimeltä Medborgardemokrati i Stockholm, en granskning över gjorda medborgarförslag i fyra stadsdelsnämnder 2006. | JOHANNA LILIUS nat.kand. studerar planeringsgeografi vid Helsingfors universitet. Artiklen bygger på hennes kandidatuppsats (våren 2007) vid namn Medborgardemokrati i Stockholm, en granskning över gjorda medborgarförslag i fyra stadsdelsnämnder 2006.

TUOMO MARTIKAINEN on Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin professori emeritus. | TUOMO MARTIKAINEN är professor emeritus från Institutionen för allmän statslära vid Helsingfors universitet.

HANNA WASS, VTM, työskentelee tutkijakoulutettavana Suomen Akatemian tutkimusprojektissa Vaalit ja edustuksellinen demokratia Suomessa. | HANNA WASS, Pol.mag., verkar som forskarstuderande vid Finlands Akademis projekt om val och parlamentarisk demokrati i Finland.

ALEXANDER OTGAAR, FT, LEO VAN DEN BERG, TTT, prof. ja JAN VAN DER MEER, FT, toimivat EURICUR:ssa (European Institute for Comparative Urban Research) ERASMUS yliopistossa Hollannissa. | ALEXANDER OTGAAR, FD, LEO VAN DEN BERG, ED, professor, och JAN VAN DER MEER, FD verkar vid European Institute for Comparative Urban Research (Euricur) vid Erasmus universitetet, Rotterdam (NL).

TILASTOKATSAUS | STATISTISK ÖVERSIKT

Toimittanut | Sammanställd av: Annikki Suihkonen ja Aila Perttilä
Tilasto- ja tietopalveluyksikkö | Enheten för statistik och informationstjänst

Ympäristö Miljö	61
Väestö Befolkning	62
Rakentaminen Byggande	65
Liikenne ja matkailu Trafik och turism	67
Työmarkkinat Arbetsmarknaden	70
Sosiaalitoimi- ja terveystpalvelut Social- och hälsoväsende	71
Kulttuuri Kultur	76
Koko maan indeksisarjoja Indexserier för hela landet	77

Symbolit

Ei mitään ilmoitettavaa	-
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu tai liian epävarma ilmoitettavaksi	..
Loogisesti mahdoton esitettäväksi	..
Ennakkotieto	*
Korjattu luku	*

Vaakasuora aikasarjan katkaiseva viiva osoittaa, että viivan yläpuolella ja sen alapuolella olevat tiedot eivät ole täysin verrannollisia.

Symboler

Intet finns att redovisa	-
Storheten mindre än hälften av den använda enheten	0
Uppgift inte tillgänglig eller alltför osäker för att anges	..
Logiskt omöjligt uppgift	..
Preliminär uppgift	*
Korrigerat tal	*

En horisontal linje som avskär en tidsserie markerar att uppgifterna ovanför och nedanför linjen inte är fullt jämförbara.

PÄÄKAUPUNKISEUTU

HUVUDSTADSREGIONEN

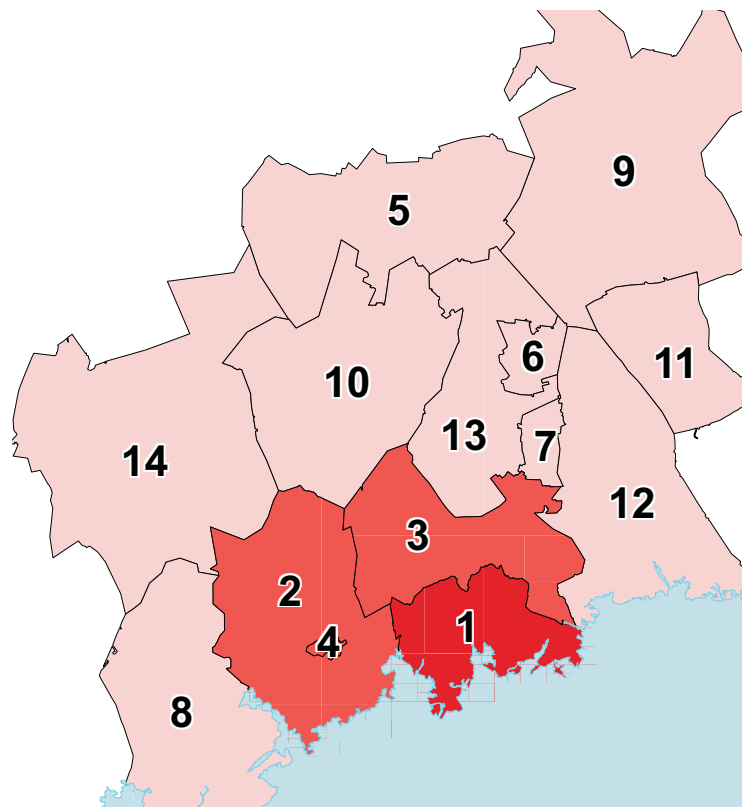
- 1 Helsinki | Helsingfors
- 2 Espoo | Esbo
- 3 Vantaa | Vanda
- 4 Kauniainen | Grankulla

MUU HELSINGIN SEUTU

ÖVRIGA HELSINGFORSREGIONEN

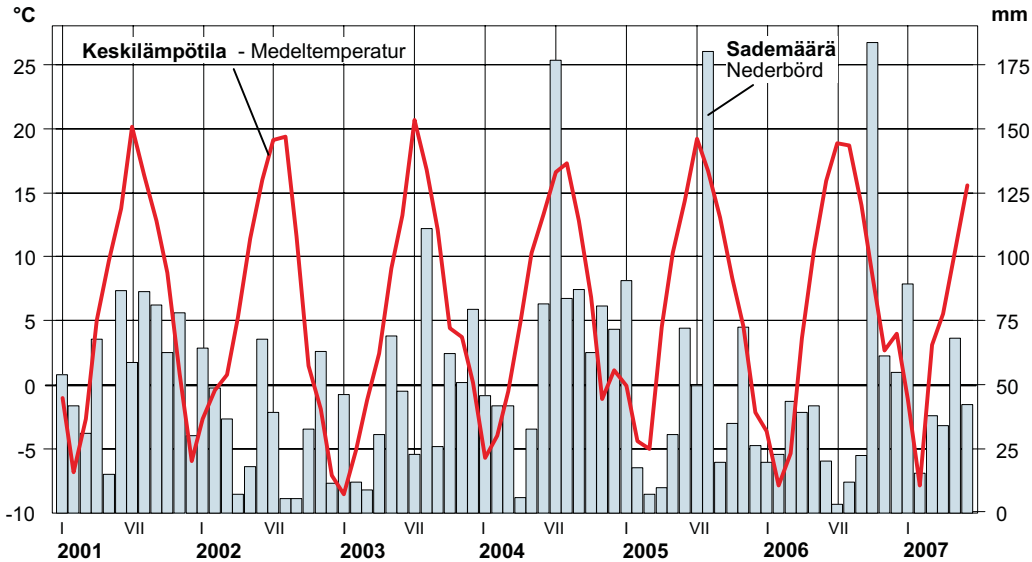
- 5 Hyvinkää | Hyvinge
- 6 Järvenpää | Träskända
- 7 Kerava | Kervo
- 8 Kirkkonummi | Kyrkslätt
- 9 Mäntsälä
- 10 Nurmijärvi
- 11 Pornainen | Borgnäs
- 12 Sipoo | Sibbo
- 13 Tuusula | Tusby
- 14 Vihti | Vichtis

Helsingin seutuun kuuluu 14 kuntaa 1.1.2006 alkaen. Uudet kunnat ovat Mäntsälä ja Pornainen. | Fr.o.m. 1.1.2006 består Helsingforsregionen av 14 kommuner. De nya kommunerna är Mäntsälä och Borgnäs.

1. Sademäärä ja keskilämpötila Helsingissä, Kaisaniemen havaintoasemalla I/2001–VI/2007

Nederbörd och medeltemperatur vid Helsingfors Kajaniemi observationsstation I/2001–VI/2007

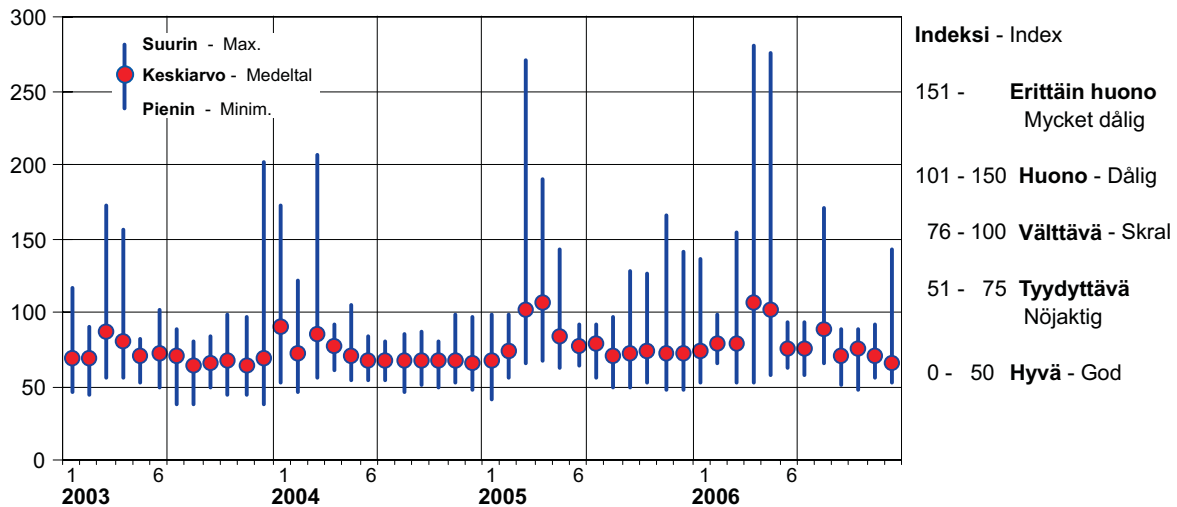

Lähde: Ilmatieteen laitos. Källa: Meteorologiska institutet.

2. YTV:n ilmanlaatuindeksi Helsingissä, Mannerheimintien¹ havaintoasemalla I/2003–XII/2006

SADs luftskvalitetsindex i Helsingfors vid Mannerheimvägens¹ observationsstation I/2003–XII/2006

Indeksi - Index

¹Vuoteen 2004 asti Töölön havaintoasema. | Fram till 2004 Töölö observationsstation.

Ilmanlaatuindeksi on rikkidioksidin (SO₂), typpidioksidin (NO₂), hiilimonoksidin eli hään (CO), otsonin (O₃) ja hengitettävän pölyn (PM₁₀) mittaus-tuloksista päivittäin laskettava luku, joka kuvaa senhetkistä ilmanlaatua. Indeksien arvo 0-50 kuvaa hyvää, 51-75 tyydyttävää, 76-100 välttävää ja 101-150 huonoa ja 151- erittäin huonoa ilmanlaatua. | Luftkvalitetsindexet är ett tal beräknat ur mätta halter av svaveldioxid (SO₂), kvävedioxid (NO₂), kolmonoxid (CO), ozon (O₃) och svävande partiklar (PM₁₀) under vissa dagar. Ett värde mellan 0 och 50 betyder god, 51-75 nöjaktig, 76-100 skral och 101-150 dålig och 151- mycket dåligt luftkvalitet.

Lähde: YTV. Källa: SAD.

3. Väestö Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Befolkningen i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År (1.1.)	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Väkiluvun- muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹
1995	515 765	7 177	874 953	14 315	1 103 310	16 102	5 098 754	20 842
1997	532 053	7 022	905 555	14 499	1 137 244	16 651	5 132 320	15 494
1998	539 363	7 310	920 009	14 454	1 154 770	17 526	5 147 349	15 029
1999	546 317	6 954	933 669	13 660	1 171 596	16 826	5 159 646	12 297
2000	551 123	4 806	945 725	12 056	1 187 195	15 599	5 171 302	11 656
2001	555 474	4 351	955 748	10 023	1 200 568	13 373	5 181 115	9 813
2002	559 718	4 244	964 953	9 205	1 213 743	13 175	5 194 901	13 786
2003	559 716	-2	971 785	6 832	1 224 107	10 364	5 206 295	11 394
2004 ²	559 330	-386	976 222	4 437	1 232 595	8 488	5 219 732	13 437
2005 ²	559 046	-284	980 412	4 190	1 262 950	8 449	5 236 611	16 879
2006 ²	560 905	1 859	988 347	7 935	1 274 746	11 796	5 255 580	18 969
2007 ²	564 521	3 616	997 730	9 383	1 288 791	14 045	5 276 955	21 375

¹Edellisestä vuodesta. | Från föregående år.

²Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

Lähde: Henkikirjat ja Väestörekisterikeskus.

Källa: Mantalslängderna och Befolkningsregistercentralen.

4. Ulkomaalaiset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Utlänningar i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År 1.1.	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %
1995	18 669	3,6	26 444	3,0	29 181	2,6	62 012	1,2
1997	22 154	4,2	32 120	3,5	35 188	3,1	73 754	1,4
1998	24 244	4,5	35 573	3,9	38 869	3,4	80 600	1,6
1999	25 465	4,7	37 696	4,0	40 959	3,5	85 060	1,6
2000	25 884	4,7	38 429	4,1	41 843	3,5	87 680	1,7
2001	26 363	4,7	39 460	4,1	42 879	3,6	91 074	1,8
2002	28 034	5,0	42 810	4,4	46 408	3,8	98 577	1,9
2003	28 812	5,1	45 148	4,6	48 881	4,0	103 682	2,0
2004 ¹	29 635	5,3	46 982	4,8	50 791	4,1	107 002	2,0
2005 ¹	29 186	5,2	46 827	4,8	50 889	4,0	108 346	2,1
2006 ¹	30 770	5,5	49 828	5,0	54 171	4,3	113 852	2,2
2007 ¹	33 196	5,9	53 739	5,4	58 522	4,5	121 739	2,3

¹Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

Lähde: Väestörekisterikeskus.

Källa: Befolkningscentralen.

5. Muuttoliike Helsingissä

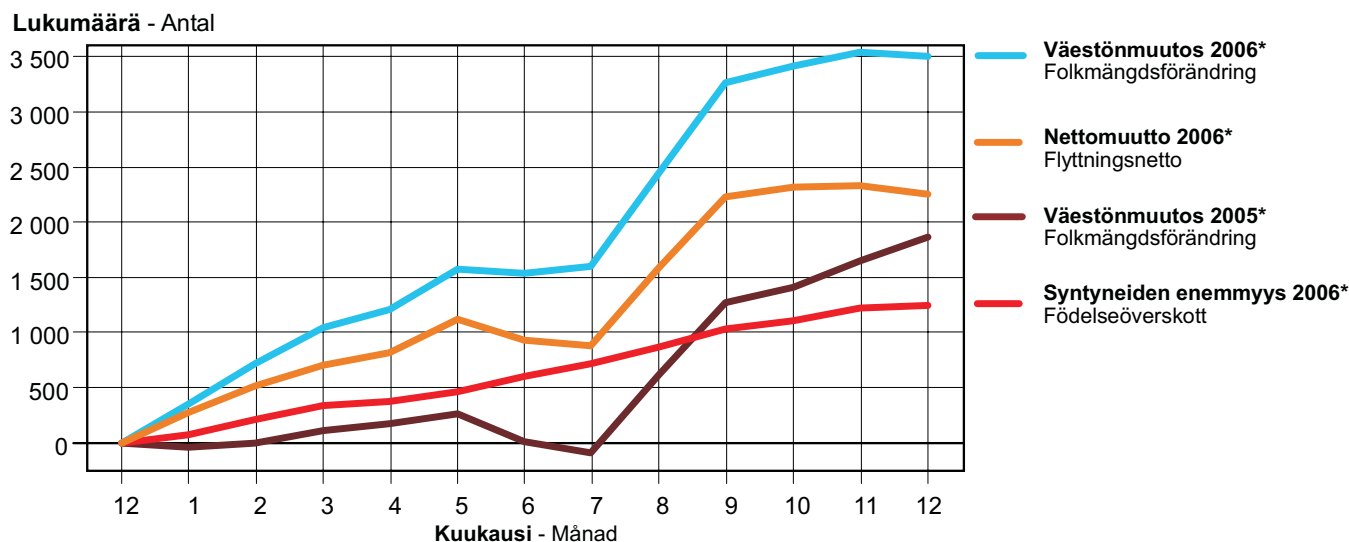
Flyttningsrörelse i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Maassamuutto Flyttning inom landet			Maahan- ja maastamuutto In- och utvandring			Nettomuutto yhteensä Flyttningsnetto totalt
	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	
1996	26 514	21 024	5 490	3 129	3 061	68	5 558
1997	26 223	21 574	4 649	3 219	2 099	1 120	5 769
1998	27 951	23 206	4 745	3 133	2 123	1 010	5 755
1999	28 505	25 138	3 367	3 123	2 404	719	4 086
2000	28 229	25 535	2 694	4 042	3 487	555	3 249
2001	30 493	28 331	2 162	4 171	2 971	1 200	3 362
2002	28 049	29 648	-1 599	4 015	3 292	723	-876
2003	26 809	29 771	-2 962	4 151	2 730	1 421	-1 541
2004	27 758	29 705	-1 947	4 227	3 672	555	-1 392
2005	29 056	30 462	-1 406	4 897	2 919	1 978	572
2006	28 959	29 138	-179	5 332	2 682	2 650	2 471
2006*							
III	9 625	9 020	605	1 684	780	904	1 509
IV	5 994	6 586	-592	1 272	621	651	59
2007*							
I	5 681	6 115	-434	1 405	667	738	304
II	7 351	7 660	-309	1 276	685	591	282
III	9 635	9 307	328	2 270	839	1 431	1 759

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Statistiskcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

6. Väestönmuutosten kertymät Helsingissä 12/2005–12/2006

Folkmängdsförändringarna i Helsingfors 2005 och 2006

Lähde: Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Helsingfors befolkningsdatasystem.

7. Väestönmuutokset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla
Folkmängdens förändringar i Helsingfors, Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi nelj. År, kvartal	Elävänä syntyneet Levande födda	Kuolleet Döda	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Tulomuutto Inflyttning	Lähtömuutto Utflyttning	Nettomuutto Flyttnings- netto	Väestön- muutos Folkmängds- förändring	
Helsinki		Helsingfors						
1999	6 317	5 225	1 092	31 628	27 542	4 086	5 178	
2000	6 282	5 122	1 160	32 271	29 022	3 249	4 409	
2001	6 169	5 133	1 036	34 664	31 302	3 362	4 398	
2002	6 064	5 176	888	32 064	32 940	-876	12	
2003	6 299	5 163	1 136	30 960	32 501	-1 541	-405	
2004	6 180	5 045	1 135	31 985	33 377	-1 392	-257	
2005	6 103	4 785	1 318	33 953	33 391	572	1 890	
2006	6 156	4 942	1 318	34 715	32 368	2 347	3 665	
2006	III	1 581	1 123	458	11 309	9 800	1 509	1 967
	IV	1 488	1 277	211	7 266	7 207	59	270
2007	I	1 427	1 226	201	7 086	6 782	304	505
	II	1 590	1 223	367	8 627	8 345	282	649
	III	1 536	1 134	402	11 905	10 146	1 759	2 161
Pääkaupunkiseutu²		Huvudstadsregionen²						
1999	11 857	7 223	4 634	60 176	52 674	7 502	12 136	
2000	11 970	7 208	4 762	60 902	55 504	5 398	10 160	
2001	11 726	7 162	4 564	65 516	60 832	4 684	9 248	
2002	11 800	7 253	4 547	63 525	61 238	2 287	6 834	
2003	12 219	7 440	4 779	61 320	61 682	-362	4 417	
2004	12 178	7 249	4 929	62 975	63 701	-726	4 203	
2005	12 087	7 085	5 002	66 000	63 716	2 884	7 886	
2006	12 430	7 178	5 252	65 978	61 995	3 983	9 235	
2006	III	3 191	1 654	1 536	20 859	18 642	2 217	3 753
	IV	3 013	1 825	1 188	14 567	14 305	262	1 450
2007	I	2 955	1 813	1 142	13 734	13 036	692	1 834
	II	3 137	1 753	1 384	16 381	15 721	660	2 044
	III	3 117	1 727	1 390	21 623	19 141	2 482	3 872
Helsingin seutu²		Helsingforsregionen²						
1999	14 827	8 779	6 048	76 173	66 631	9 542	15 590	
2000	14 997	8 871	6 126	76 832	69 418	7 414	13 540	
2001	14 747	8 790	5 957	83 137	75 931	7 206	13 163	
2002	15 010	8 814	6 196	80 902	76 705	4 197	10 393	
2003	15 402	9 000	6 402	79 494	77 409	2 085	8 487	
2004	15 552	8 822	6 730	81 366	80 203	1 163	7 893	
2005 ¹	15 645	8 957	6 688	87 360	82 317	5 043	11 731	
2006 ¹	16 222	8 882	7 340	86 615	80 064	6 551	13 891	
2006 ¹	III	4 173	2 085	2 087	26 611	24 444	2 167	4 254
	IV	3 899	2 258	1 647	19 538	18 560	978	2 619
2007	I	3 884	2 268	1 616	18 132	16 654	1 372	2 988
	II	3 990	2 140	1 850	21 633	19 879	1 754	3 604
	III	3 996	2 169	1 827	27 258	24 331	2 927	4 754

¹Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

²Muuttotiedot sisältävät myös kuntien väliset muutot. | Uppgifterna gäller också flyttningarna mellan kommuner.

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.

8. Talonrakennustoiminta rakennusvaiheittain Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Husbyggnadsverksamheten enligt byggskede i Helsingfors, i Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi, neljännes År, kvartal	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		
	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	
kerrosala - våningsyta, 1 000 m ²							
Myönnetyt rakennusluvut Beviljade byggnadstillstånd							
2002	298	377	780	693	1 099	923	
2003	255	210	783	654	1 147	875	
2004	297	175	731	484	1 054	487	
2005	220	221	658	592	1 055	595	
2006	307	342	684	905	1 062	1 189	
2006	II	77	153	178	277	302	372
	III	71	102	144	201	219	269
	IV	67	50	178	229	248	305
2007	I	63	130	151	236	229	297
	I *	71	180	71	180	279	383
Aloitettut rakennustyöt Påbörjade byggnadsarbeten							
2002	258	293	726	531	1 033	750	
2003	277	235	783	551	1 118	754	
2004	271	191	722	562	977	564	
2005	212	112	621	468	948	470	
2006	262	266	608	676	934	875	
2006	II	115	129	217	286	329	333
	III	48	57	118	146	218	221
	IV*	47	47	109	127	175	170
2007	I *	36	58	110	126	151	170
	II*	74	240	187	302	245	327
Valmistuneet rakennukset Färdigställda byggnader							
2002	279	311	693	632	952	808	
2003	312	249	741	509	1 036	700	
2004	264	220	741	485	1 003	487	
2005	229	250	692	671	1 026	674	
2006	198	148	602	506	886	712	
2006	II	46	78	180	159	279	01
	III	50	20	145	93	227	126
	IV*	45	18	140	104	175	170
2007	I*	79	15	174	72	262	102
	II*	46	36	127	108	219	142

Lähde: Rakennusvalvontavirasto ja Tilastokeskus.
Källa: Byggnadstillsynsverket och Statistikcentralen.

9. Valmistuneet asunnot lainoituksen, hallintasuhteen ja rakennuttajan mukaan Helsingissä

Färdigställda bostäder enligt finansiering, upplåtelseform och byggherre i Helsingfors

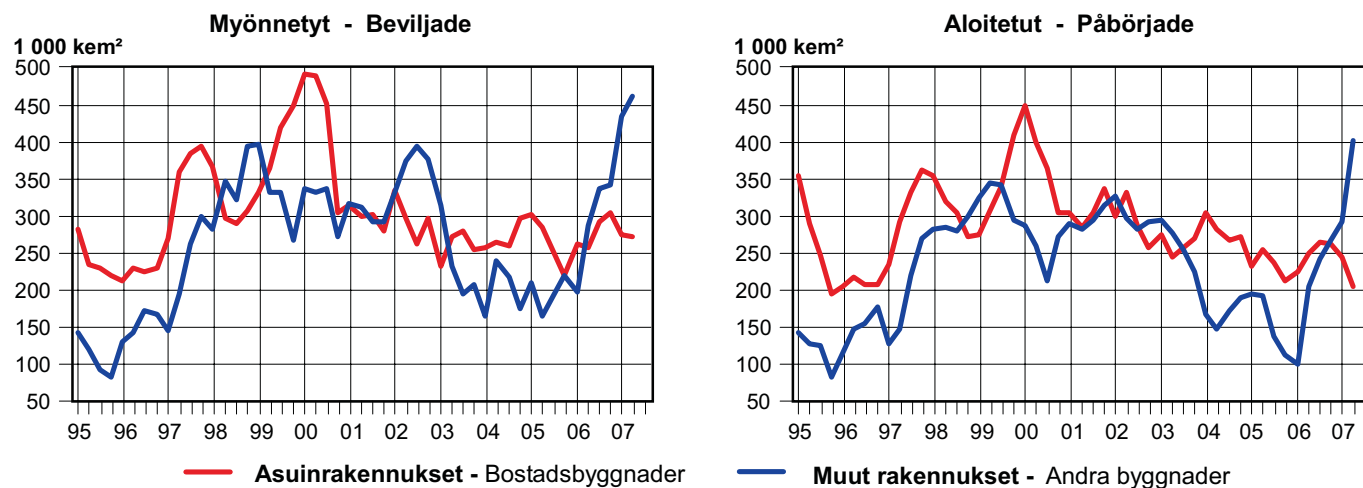
Vuosi, neljännes År, kvartal	Asuntoja yhteensä	Valtion tukema asuntotuotanto Bostäder totalt bostadsproduktion	Vuokra-asunnot Hyresbostäder Statsstödd	Kaupungin rakennuttamat asunnot Bostäder som staden låtit bygga	
				Yhteensä Totalt	Valtion tukema asuntotuotanto Statsstödd bostadsproduktion
2003	3 582	1 886	1 291	1 458	1 406
2004	3 134	1 474	896	730	680
2005	2 698	660	725	513	310
2006	2 289	574	626	306	145
2006 I	663	148	100	125	48
2006 II	586	320	352	97	97
2006 III	544	0	68	64	0
2006 IV	496	106	106	20	0
2007 I	880	398	345	453	398
2007 II	540	346	227	74	74

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.

Källa: Byggnadstillsynsverket.

10. Rakennusluvan saaneiden ja aloitettujen rakennusten kerrosalan liukuva vuosisumma Helsingissä I/1995–II/2007

Glidande årssumman för beviljad och påbörjad våningsyta i Helsingfors I/1995–II/2007

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.

Källa: Byggnadstillsynsverket.

11. Rekisteriin merkityt uudet moottoriajoneuvot

Inregistrerade nya motorfordon

Vuosi, neljännes År, kvartal	Rekisteröidyt uudet moottoriajoneuvot Inregistrerade nya motorfordon						
	Henkilöautoja Personbilar	Kuorma-autoja Lastbilar	Pakettiautoja Paketbilar	Linja-autoja Bussar	Moottoripyöriä Motorcyklar	Yhteensä Totalt	
2000	23 838	811	1 686	120	584	27 039	
2001	20 484	554	2 306	87	568	23 999	
2002	20 601	484	2 214	120	541	23 960	
2003	24 309	467	2 198	120	762	27 856	
2004	24 763	788	1 568	92	914	28 125	
2005	25 895	604	2 352	88	884	29 823	
2006	26 449	510	2 222	86	1 132	30 399	
2006	I	6 570	130	590	35	107	7 432
	II	8 699	137	667	21	630	10 154
	III	5 555	147	501	9	311	6 523
	IV	5 625	96	464	21	84	6 290
2007	I	6 619	111	647	30	154	7 561
	II	7 755	170	774	13	934	9 646

Lähde: Tilastokeskus.

Källa: Statistikcentralen.

12. Kaupungin sisäinen liikenne¹

Kollektivtrafiken inom staden¹

Vuosi, kuukausi År, kvartal	Matkustajia Passagerare, 1 000					
	Raitiliikenne Spårvägstrafiken	Linja-autoliikenne Busstrafiken	Metroliikenne Metrotrafiken	Suomenlinnan lauttaliikenne Färjtrafiken till Sveaborg	Yhteensä Totalt	
2001	57 330	99 320	52 780	1 420	210 850	
2002	56 120	97 390	54 910	1 510	209 930	
2003	56 840	93 360	55 350	1 330	206 880	
2004	56 620	90 040	55 400	1 390	203 450	
2005	55 550	79 380	56 040	1 420	192 390	
2006	52 757	78 477	56 771	1 447	189 452	
2006	I	14 000	21 520	14 880	180	50 580
	II	12 640	18 580	14 320	450	45 990
	III	12 130	16 920	12 950	610	42 610
	IV	13 992	21 452	14 936	207	50 587
2007	I	13 913	21 479	14 927	195	50 514
	II	12 790	18 780	13 678	461	45 709

¹Kaupungin ylläpitämä joukkoliikenne. Taulukko ei sisällä YTV:n seutuliikenettä. | Den av staden upprätthållna kollektivtrafiken. Tabellen innehåller inte SAD:s regiontrafik.

Lähde: Liikennelaitos.

Källa: Trafikverket.

13. Matkustajaliikenne

Persontrafiken

Vuosi, kuukausi År, månad	Matkustajia Passagerare, 1000								
	Lentoteitse		Med flyg		Meritse		Med båt		
	Saapuneet ja lähteneet Anlända och avresta	Siitä kansainvälisessä liikenteessä Därav i internationell trafik	Ulkomailta saapuneet Anlända från utlandet	Tallinnasta Från Tallinn	Tukholmasta Från Stockholm	Ulkomaille lähteneet Avresta till utlandet	Tallinnaan Till Tallinn	Tukholmaan Till Stockholm	
2003		9 711	7 026	4 433	2 839	1 256	4 403	2 830	1 249
2004		10 729	7 893	4 549	3 004	1 250	4 546	3 017	1 258
2005		11 133	8 327	4 633	3 030	1 257	4 637	3 046	1 261
2006		12 148	9 220	4 522	2 924	1 270	4 523	2 947	1 269
2006	VI	1 146	910	499	316	121	505	325	118
	VII	1 021	872	612	393	143	605	392	138
	VIII	1 050	846	530	330	118	529	325	121
	IX	1 100	839	355	245	83	363	252	83
	X	1 046	810	368	254	110	358	244	110
	XI	977	708	304	211	89	308	214	92
	XII	925	692	302	201	97	317	215	100
2007	I	943	701	250	147	93	233	132	94
	II	934	680	276	163	94	275	166	93
	III	1 157	827	290	186	93	293	191	94
	IV	1 048	788	350	236	103	346	236	102
	V	1 079	839	405	265	98	393	260	96
	VI	1 220	989	490	298	119	495	303	121

Lähde: Ilmailulaitos ja Merenkulkuhallituksen tilastotoimisto.
Källa: Luftfartsverket och Sjöfartsstyrelsens statistiska byrå.

14. Tavaraliikenne Helsingissä

Godstrafiken i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Ulkomainen tavaraliikenne Internationell godstrafik							
	Kappaletavara- tuonti Styckegods- Importen	Osuus Suomen kappaletavara- tuonnista, % Andel av Fin- lands st.gods- import, %	Kappaletavara- vienti Styckegods- exporten	Osuus Suomen kappaletavara- viennistä, % Andel av Fin- lands st.gods- export, %	Bulkkitavara Massgods	Rannikko- liikenne Kusttrafiken	Kokonais- tavaraliikenne Godstrafik totalt	
								1 000 tonnia 1 000 ton
2002	4 229	38	4 984	18	1 466	744	11 423	
2003	4 322	37	4 983	17	1 862	485	11 652	
2004	4 560	35	5 530	18	1 680	420	12 130	
2005	4 451	34	5 319	18	924	296	10 990	
2006	4 544	32	5 719	19	1 100	283	11 647	
2006	II	1 091	32	1 449	18	192	92	2 914
	III	1 134	31	1 426	19	182	66	2 731
	IV	1 282	33	1 444	18	399	79	3 205
2007	I	1 386	34	1 608	16	394	33	3 421
	II	1 444	36	1 604	21	247	77	3 373

Lähde: Helsingin Satama.

15. Hotellien käyttö

Utnyttjande av hotellkapacitet

Vuosi, kuukausi År, månad	Hotellien käyttöaste, % Utnyttjande av hotell- kapaciteten, %	Saapuneet matkustajat Anlända resande		Yöpymiset Övernattningar	
		Yhteensä Totalt	Ulkomailta Från utlandet	Yhteensä Totalt	Ulkomaalaiset Utlänningar
1999	69	1 215 212	644 359	2 188 389	1 283 484
2000	68	1 352 942	731 690	2 379 572	1 428 432
2001	67	1 348 990	746 066	2 369 637	1 448 754
2002	65	1 313 096	729 769	2 303 008	1 424 745
2003	64	1 313 475	713 392	2 297 226	1 398 217
2004	66	1 337 870	720 306	2 291 848	1 413 544
2005	67	1 356 897	703 274	2 365 261	1 431 425
2006	69	1 484 230	798 949	2 554 951	1 585 559
2006*					
I	55	268 316	128 438	443 801	238 601
II	69	365 581	207 936	629 289	405 036
III	78	447 593	273 049	808 136	548 264
IV	69	364 593	173 990	606 942	344 843
2007*					
I	64	329 851	157 515	548 676	310 214
II	72	390 182	216 458	687 935	444 315

Lähde: Tilastokeskus, Liikenne ja matkailu, Matkailutilasto.
Källa: Statistikcentralen, Transport och turism, Turismstatistik.

16. Työttömät työnhakijat Helsingissä

Arbetslösa arbetssökande i Helsingfors

Vuosi, kuukausi År, månad	Työttömiä työnhakijoita ¹ Arbetslösa arbetssökande ¹				Pitkäaikais- työttömät Långtids- arbetslösa	Työttömyys- aste, % Arbets- löshets- grad, %		
	Yhteensä Totalt	Naisia Kvinnor	Alle 25-v. Pers. under 25-år	Yli 50-v. työttömät Över 50-åriga arbetslösa ¹				
2003	27 859	11 933	2 308	8 741	8 426	9,0		
2004	28 707	12 358	2 327	9 215	8 855	9,4		
2005	27 582	12 027	2 022	9 210	8 728	9,1		
2006	25 094	10886	1 722	8 732	7 579	8,3		
2006	III	25 254	10 518	1 610	8 797	8 059	8,3	
	IV	24 683	10 294	1 596	8 691	7 887	8,1	
	V	24 506	10 569	1 509	8 671	7 742	8,0	
	VI	26 685	12 230	2 026	8 891	7 775	8,8	
	VII	28 022	13 025	2 331	9 089	7 803	9,2	
	VIII	25 639	11 496	1 901	8 811	7 507	8,4	
	IX	23 600	10 262	1 562	8 473	7 099	7,8	
	X	23 191	9 946	1 484	8 415	6 954	7,6	
	XI	22 731	9 626	1 395	8 378	6 750	7,5	
	XII	23 796	10 283	1 544	8 504	6 647	7,9	
	2007	I	23 150	9 833	1 606	8 321	6 492	7,6
		II	22 031	9 285	1 406	8 162	6 202	7,3
III		21 117	8 843	1 243	7 955	5 984	7,0	

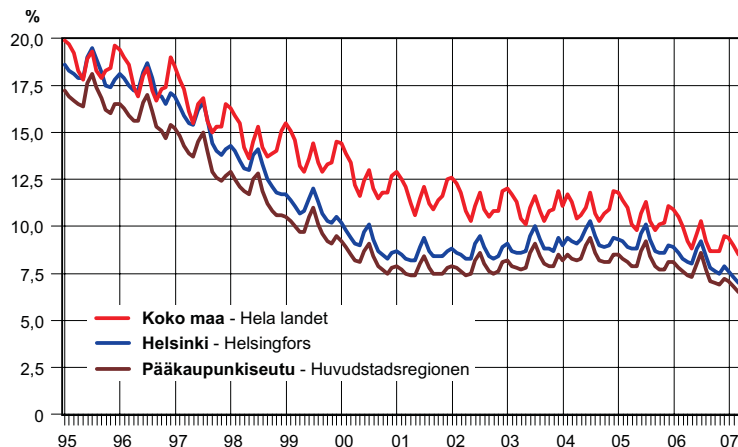
¹Henk.kohtaisesti lomautetut ml. | Inkl. personl. permitterade.

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

17. Työttömyysaste Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa I/1995–III/2007

Arbetslöshetsgraden i Helsingfors, Huvudstadsregionen och hela landet I/1995–III/2007

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

SOSIAALITOIMI- JA TERVEYSPALVELUT

SOCIAL- OCH HÄLSOVÄSENDET

18. Lasten päivähoito

Barndagvård

	2005	2006		2007		
	IV	III	IV	I	II	III
Kunnallinen päivähoito Kommunal dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia						
Barn i daghemsvård	16 651	16 735	16 883	17 776	..	17 051
Kokopäivä Heldags	15 281	15 531	15 728	16 642	..	16 033
Osapäivä Halvdags	1 370	1 204	1 155	1 134	..	1 018
Perhepäivähoidossa olevia lapsia						
Barn i familjedagvård	1 775	1 694	1 689	1 761	..	1 593
Kokopäivä Heldags	1 665	1 607	1 602	1 679	..	1 526
Osapäivä Halvdags	110	87	87	82	..	67
Yksityinen, kunnan valvoma päivähoito						
Privat, av kommunen övervakad dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia Barn i daghemsvård	2 768	2 701	2 627	2 649	..	..
Perhepäivähoidossa olevia lapsia Barn i familjedagvård	240	240	222	222	..	..
Lasten kotihoidon tuki Hemvårdsstöd för barn						
Tukea saavia perheitä Familjer som får hemvårdsstöd	6 528	6 065	6 419	6 448	7 048	5 964

Luvut koskevat neljänneksen loppua. | Talen hänför sig till slutet av kvartalet.

Kunnallisen päivähoiton toisen neljänneksen lapsiluvut ovat toukokuulta. | Barnantalen för den kommunala dagvårdens andra kvartal gäller maj.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

19. Lastensuojelun asiakkaat

Barnskyddsklienter

Vuosi, Är, kvartal	Avohuollossa neljänneksen aikana ¹ I öppen vård under kvartal ¹	Sijaishuollossa sijoitettuna neljänneksen päättyessä ¹ Placerade i vård utom hemmet i slutet av kvartalet ¹				Yhteensä Totalt
		Kaupungin laitoksissa I stadens anstalter	Ostolaitoksissa ² Inom köpt service ²	Perhehoidossa ³ I familjevård ³		
2002	5 293	376	418	642	1 436	
2003	5 435	379	422	655	1 456	
2004	5 537	384	403	639	1 426	
2005	5 101	464	510	656	6 630	
2006	5 212	461	602	803	7 135	
2006	III	5 235	463	545	783	7 026
	IV	5 269	461	602	803	7 135
2007	I	5 282	468	616	802	7 168
	II	5 290	448	649	807	7 194
	III	5 192	430	620	790	7 032

¹Avohuollossa keskimäärin neljänneksen aikana ja sijaishuollossa sijoitettuna olleet lapset ja nuoret vuoden lopussa. | I öppen vård i medeltal per kvartal, samt barn och unga placerade i vård utom hemmet vid slutet av året.

²Luvut eivät sisällä ammatillisia perhekoteja. | Talen inbegriper inte professionella familjehem.

³Luvut sisältävät ammatilliset perhekodit. | Talen inbegriper professionella familjehem.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

20. Vammaisten henkilökohtaisia palveluja ja taloudellista tukea saaneet¹

Personer som mottagit personlig service och ekonomiskt stöd för handikappade¹

Vuosi, neljännes År, kvartal	Saajat yhteensä Mottagare sammanlagt	Henkilökohtaisia palveluja saaneet Personer som mottagit personlig service		Taloudellista tukea saaneet yhteensä Personer som mottagit ekonomiskt stöd sammanlagt
			siitä kuljetuspua saaneet därav de som fått transportstöd	
2001	14 899	14 670	14 301	804
2002	14 015	13 763	13 415	829
2003	13 133	12 924	12 531	809
2004	11 956	11 716	11 312	827
2005	11 257	..	10 623	..
2006	10 766	10 538	10 128	851
2006 I	10 877	10 651	10 243	844
2006 II	10 782	10 560	10 147	842
2006 III	10 705	10 489	10 068	854
2006 IV	10 698	10 453	10 055	863
2007 I	10 668	10 459	10 044	855
2007 II	10 588	10 383	9 962	874
2007 III	10 293	10 110	9 693	857

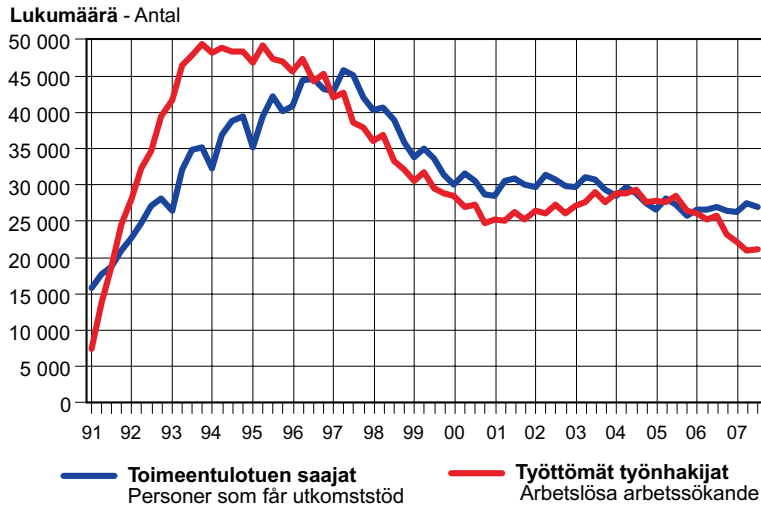
¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

21. Toimeentulotukea saaneet henkilöt ja työttömät työnhakijat Helsingissä I/1991–III/2007

Personer som får utkomststöd och arbetslösa arbetssökande I/1991–III/2007

Lähde: Sosiaalivirasto ja työministeriö.

Källa: Socialverket och Arbetsministeriet.

22. Vanhuspalvelu, palvelukeskus- ja virkistystoiminta

Åldringsservice, servicecentrals- och rekreationsverksamhet

Vuosi, neljännes År, kvartal	Vanhainkodeista laitospalvelua saaneet ¹ Personer som vårdats på åldringshem ¹			Palvelukeskus- ja virkistystoiminta ¹ Servicecentrals- och rekreationsverksamhet ¹	
	Yhteensä Totalt	Sosiaaliviraston laitokset Anstalter under socialverket	Yksityiset laitokset Privata anstalter	Kävijöitä keskim./avoinnaolopäivä Besökare i medeltal per öppethållningsdag	
2001	2 711	1 200	1 522	3 720	
2002	2 025	1 231	1 488	3 651	
2003	2 661	1 217	1 455	3 473	
2004	2 614	1 186	1 435	2 614	
2005	2 565	1 152	1 396	3 962	
2006	2 604	1 190	1 423	4 277	
2006	III	2 620	1 197	3 732	
	IV	2 636	1 219	5 109	
2007	I	2 614	1 214	5 005	
	II	2 642	1 227	4 072	
	III	2 704	1 278	4 202	

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

23. Kotihoito

Hemnavård

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kotihoito yhteensä Hemnavård sammanlagt				Yli 75-vuotiaiden kotihoito Hemnavård för över 75-år			
	Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit Kaikki yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Hälsocentralen Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök	Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit Kaikki yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Hälsocentral Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök
2003	..	2 041 598	472 211	22 689	..	1 571 243	334 882	16 465
2004	..	1 623 204	481 833	19 493	..	1 245 595	349 405	15 342
2005	15 071	1 423 881	1 031 784	392 097	9 931	1 101 766	782 982	318 784
2006	15 011	1 563 528	767 375	796 153	10 150	1 232 985	565 761	667 224
2006*	III	9 160	394 968	172 660	222 308	6 534	312 197	125 171
	IV	9 630	404 608	181 778	222 830	6 844	315 128	128 755
2007	I	9 481	415 921	187 591	228 330	6 849	328 627	136 316
	II	9 496	416 539	188 974	227 565	6 801	327 994	136 331
	III	9 349	427 498	196 144	231 354	6 689	335 276	141 499

Vanhusten ja vammaisten kotipalvelu on siirtynyt 1.1.2005 sosiaalivirastosta terveyskeskuksen kotihoidon yhteyteen. | Sedan 1.1.2005 har hemservice för äldre och handikappade flyttats över från Socialverket till Hälsovårdscentralens hemnavård. Hoitopuhelut on jätetty laskelman ulkopuolelle. | Telefonsamtal för vård ingår inte i kalkylen.

Lähde: Sosiaalivirasto ja terveyskeskus.

Källa: Socialverket och hälsovårdscentralen.

24. Terveysthuoltokäynnit (Helsingin terveystakeskuksen oma toiminta sekä ostopalvelut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä (HUS))

Besök vid Helsingfors stads egen och den hälsövärdsservice staden köper av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS

Vuosi, neljännes År, kvartal	Avohoito- käynnit Besök inom öppenvård	Lääkäriin vastaanotto Läkar- mottagning	Terveyst- keskus- päivystys Hälsocentral- jour	Kotihoito yhteensä Hemvård sammanlagt	Hammas- huolto Tandvård	Muu perus- terveyden- huolto Övrig bas- hälsövård	Somaattinen erikois- sairaanhoito Somatisk special- sjukvård	Psykiatrinen erikois- sairaanhoito Psykiatrisk special- sjukvård
2003	3 187 259	458 966	116 134	496 317	423 726	910 616	577 560	203 940
2004	3 165 270	460 058	109 357	501 683	414 523	909 708	571 426	198 515
2005	4 180 972	484 304	115 814	1 427 720	414 136	953 790	580 919	204 289
2006	4 306 319	464 120	115 924	1 563 528	448 111	930 904	582 218	201 514
2006	III 982 823 IV 1 149 238	103 067 120 466	28 309 29 271	394 968 404 608	92 531 122 524	190 697 269 886	131 430 149 623	41 821 52 860
2007	I 1 146 847 II 1 085 611 III 1 010 596	123 373 113 292 103 275	29 870 31 230 29 756	415 921 416 539 427 498	116 464 104 174 86 191	246 777 220 795 190 608	157 341 146 804 130 874	57 101 52 777 42 394

Vanhusten ja vammaisten kotipalvelu on siirtynyt 1.1.2005 sosiaalivirastosta terveystakeskuksen kotihoidon yhteyteen. | Sedan 1.1.2005 har hemser-
viken för åldringar och handikappade flyttats över från Socialverket till Hälsövärdscentralens hemmvård.

Hoitopuhelut on jätetty laskelman ulkopuolelle. | Telefonsamtal för vård ingår inte i kalkylen.

Lähde: Perusterveydenhuollon osalta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Gentia -tulosteet. Erikoissairaanhoidon osal-
ta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

25. Käynnit Helsingin terveystakeskuksen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) poliklinikoilla

Besök vid Helsingfors hälsocentrals och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts HNS polikliniker

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaikki poliklinikka- käynnit yhteensä Samtliga poliklinik- besök totalt	Kaupungin poliklinikat Stadens polikliniker			Käynnit HUS:n poliklinikoilla Besök vid HNS polikliniker		
		Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit Tidsbeställda besök	Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit Tidsbeställda besök
2003	781 500	218 223	22 777	180 555	563 277	88 891	254 872
2004	769 942	199 745	25 795	152 100	570 197	88 149	258 937
2005	785 208	204 787	24 206	149 470	580 421	86 508	263 362
2006	783 732	206 280	24 532	150 934	577 452	86 831	257 023
2006*	III 173 251 IV 202 483	43 380 53 746	6 292 6 275	31 125 39 194	129 871 148 737	21 877 21 489	56 835 65 889
2007	I 214 442 II 199 581 III 173 268	57 818 53 614 43 794	6 544 6 391 6 604	41 882 39 683 31 503	156 624 145 967 129 474	22 389 22 094 22 292	69 163 63 620 55 361

Lähde: Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.
Källa: Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR -utskriften.

26. Laitoshoito Helsingin terveystieteiden keskuksen sairaaloissa sekä helsinkiläisten potilaiden hoito Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS)

Anstaltsvård på Helsingfors hälsocentralers sjukhus och vård av helsingforspatienter vid bäddavdelningarna på Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts (HNS) sjukhus

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaupungin sairaaloissa hoidetut potilaat Patienter vårdade på stadens sjukhus			HUS:n sairaaloissa hoidetut helsinkiläiset potilaat Helsingforspatienter vårdade på HNS			
	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät jakson aikana Utförda vård- dagar	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät Utförda vård- dagar	
2004	24 818	2 540	900 048	78 026	737	340 601	
2005	24 606	2 419	858 660	81 819	601	340 951	
2006	25 651	2 399	852 975	..	..	..	
2006*	III	6 215	2 413	213 870	16 482	803	79 206
	IV	6 447	2 399	213 748	18 333	..	..
2007*	I	6 627	2 420	209 249	18 946	856	84 743
	II	6 358	2 328	208 509	18 200	735	81 135
	III	6 281	2 401	209 532	16 074	..	..

Lähde: Helsingin terveystieteiden keskus (Helsingin kaupungin terveystieteiden keskus): hoitopäivät Gentia-raportista, hoitojaksot Ecomed/OR-raportista Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS).

Källa: Helsingfors hälsocentral (Helsingfors stads hälsövårdsverk): vårddagarna ur Gentia-rapporten, vårdperioderna ur Ecomed/OR-rapporten Samkommunen för Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS).

27. Tartunta- ja eräiden muiden tautien todetut tapaukset

Upptäckta fall av smittosamma och vissa andra sjukdomar

	2004	2005	2006	2006*			2007*	
				II	III	IV	I	II
Salmonellataudit								
Salmonellasjukdomar	318	353	399	65	118	98	110	77
Punatauti - Dysenteri	27	32	22	2	4	8	9	7
Malaria	10	9	8	3	3	2	1	1
Vesikauhuepäily - Misstänkt rabies	10	11	11	3	3	1	6	10
Tuberculosis alia	14	14	16	3	3	6	3	6
Tuberculosis pulmonum	32	45	25	8	7	4	11	7
Virushepatiitti A	8	5	6	1	4	-	-	2
Virushepatiitti B akuutti	11	7	13	5	2	2	2	2
Virushepatiitti B krooninen	56	48	58	18	8	13	9	11
Virushepatiitti C akuutti	4	-	-	-	-	-	-	-
Virushepatiitti C krooninen	216	208	217	41	49	62	62	47
Tippuri · Gonorré	75	61	77	17	25	17	12	19
Kuppa · Syfilis	37	43	46	9	6	18	12	19
Klamydia	1 933	1 639	1 936	490	562	433	517	447
HIV	63	49	85	19	24	19	21	16

Lähde: Terveystieteiden keskus ja Kansanterveyslaitos.

Källa: Hälsövårdscentralen och Folkhälsoinstitutet.

28. Konsertit, teatterit ja ooppera

Konsserter, teatrar och opera

Vuosi, kuukausi År, månad	Konsertit Konsserter		Teatterit Teatrar		Ooppera Opera		
	Konsertteja Konsserter	Kävijöitä Besökare	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	
2000	131	135 697	3 279	659 032	393	227 180	
2001	113	117 603	3 409	672 721	344	218 663	
2002	131	126 649	3 727	739 128	382	226 152	
2003	130	144 627	3 647	730 694	397	217 945	
2004	158	140 859	3 918	718 603	368	210 063	
2005	144	180 525	3 669	743 019	418	216 185	
2005	II	25	26 854	872	166 294	88	47 615
	III	52	82 132	374	88 202	54	42 946
	IV	34	36 717	1 317	305 004	145	65 684
2006	I	32	30 337	1 130	245 856	105	58 944
	II	30	34 457	802	150 160	85	51 116

Lähde: Kaupunginorkesterin kanslia, Oy Yleisradio Ab:n konserttitoimisto, Helsingin Juhlaviikot, Teatterin tiedotuskeskus ry.

Källa: Stadsorkesterens kansli, Rundradions konsertbyrå, Helsingfors Festspele, Informationscentralen för teater i Finland.

29. Kaupunginkirjaston kokonaislainaus

Stadsbibliotekets totala utlåning

Vuosi, kuukausi År, månad	Kokonaislainaus Totalt antal lån	Muutos-% Förändrings-%	Lainaukset/asukas Lån per invånare	Käyntikerrat/asukas Besök per invånare	
					2001
2002	9 877 608	5,7	17,8	13,9	
2003	9 970 197	0,9	17,8	12,6	
2004	10 232 092	2,6	18,3	12,5	
2005	10 073 766	-1,5	18,0	11,8	
2006	9 604 384	-4,7	17,0	11,2	
2006	I	2 500 327	-1,9	4,5	3,0
	II	2 276 657	-8,2	4,1	2,6
	III	2 400 250	-4,4	4,2	2,8
	IV	2 427 150	-4,2	4,3	2,8
2007	I	2 418 318	-3,3	4,3	3,0
	II	2 319 201	1,9	4,1	2,7

Lähde: Kaupunginkirjasto.

Källa: Stadsbibliotek.

KOKO MAAN INDEKSISARJOJA

INDEXSERIER FÖR HELA LANDET

30. Kuluttajahintaindeksi

Konsumentprisindex

Vuosi, kuukausi, År, månad	2005 = 100					2000 = 100 Kokonaisindeksi Totalindex
	Kokonais- indeksi Totalindex	Elintarv. ja alko- holittomat juomat Livsmedel och alkoholfria drycker	Asuminen, lämpö ja valo Boende, värme och lyse	Uusimaat Nyland	Etelä-Suomi Södra Finland	
2005	100	100	100	100	100	100
2006	101,6	101,4	104,4	101,5	101,5	108,1
2006 VII	101,5	101,0	105,0	101,2	101,3	108,0
VIII	101,9	100,9	105,8	101,7	101,8	108,4
IX	102,0	101,1	105,5	102,1	101,9	108,5
X	102,3	101,3	106,1	102,4	102,2	108,8
XI	102,3	101,9	106,5	102,3	102,4	108,9
XII	102,4	102,1	106,8	102,3	102,5	109,0
2007 I	102,2	103,4	107,3	102,0	102,3	108,8
II	102,9	103,5	107,8	102,8	103,0	109,5
III	103,6	103,3	108,3	103,6	103,7	110,3
IV	104,1	104,6	108,9	104,0	104,2	110,8
V	104,0	102,8	109,6	103,8	104,2	110,7
VI	104,2	102,3	109,9	104,0	104,4	110,9

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi.
Källa: Statistikcentralen, Konsumentprisindex.

31. Asuntojen hintaindeksi

Bostadsprisindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	2000 = 100				
	Helsinki Helsingfors	Espoo-Kauniainen Esbo-Grankulla	Vantaa Vanda	Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen	Koko maa Hela landet
2002	109,7	108,5	107,8	109,2	106,8
2003	116,8	114,8	114,5	116,1	113,6
2004	123,8	122,4	124,5	123,6	121,9
2005	131,6	127,9	128,9	130,7	129,3
2006	144,6	137,9	137,7	142,3	139,0
2006* II	143,0	137,6	137,2	141,1	138,3
III	146,3	139,8	138,3	143,9	140,0
IV	148,8	140,8	140,7	146,1	141,7
2007* I	152,2	146,2	142,2	149,7	144,7
II	154,6	147,3	143,5	151,7	146,8

Lähde: Tilastokeskus, Asuminen, Asuntojen hinnat.
Källa: Statistikcentralen, Boende, Bostädernas priser.

32. Tukkuhinta- ja kotimarkkinoiden perushintaindeksi

Partiprisindex, samt basprisindex för hemmamarknadsvaror

Vuosi, kuukausi År, månad	Tukkuhinta- ja partiprisindex						Kotimarkkinoiden perushintaindeksi Basprisindex för hemmamarknadsvaror 2000 = 100
	Kokonaisindeksi Totalindex	Kotim. tavarat Inhemskavarors	Tuontitavarat Importvaror	Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet Råvaror och produktionsförnödenheter	Kulutus- tavarat Konsumtionsvaror	Investointi- tavarat Investeringsvaror	
2004	98,3	99,0	97,3	98,8	95,9	88,6	99,9
2005	101,6	101,0	103,3	102,4	94,4	89,4	103,6
2006	107,4	105,2	110,6	110,6	94,2	90,3	109,5
2006 V	107,2	104,7	110,8	109,7	93,8	90,4	109,2
VI	107,2	105,0	110,6	109,2	94,0	90,6	109,4
VII	108,5	105,8	112,6	111,2	94,2	90,4	110,6
VIII	109,2	106,7	112,8	112,0	94,1	90,2	111,1
IV	109,0	107,6	111,1	114,0	94,0	90,2	111,1
X	109,2	107,8	111,2	115,1	94,3	90,4	111,3
XI	109,3	108,3	110,8	114,9	94,0	90,4	111,5
XII	107,9	105,2	111,8	115,1	93,7	90,5	110,8
2007 I	108,9	108,3	109,7	114,3	94,8	90,9	111,2
II	109,4	108,6	110,6	114,8	95,0	91,6	111,8
III	110,1	108,9	111,8	116,3	94,8	91,6	112,5
IV	110,9	109,3	113,4	118,2	94,4	91,6	113,5
V	111,7	109,8	114,4	120,1	94,7	91,8	114,2

Lähde: Tilastokeskus, Tuottajahintaindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Producentprisindex.

33. Ansiotasoindeksijä

Förtjänstnivåindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	Palkansaajien ansiotasoindeksi Löntagarnas förtjänstnivåindex					
	Kaikki palkansaajat Löntagare totalt	Tuntipalkkaiset Med timlön	Kuukausipalkkaiset Med månads- lön	Kuntien Kommunalt	Valtion Statligt	Yksit. Privat
2000	100	100	100	100	100	100
2001	104,5	104,7	104,5	103,5	105,1	104,8
2002	108,2	108,1	108,3	106,8	109,3	108,6
2003	112,6	112,1	112,7	110,7	114,0	113,0
2004	116,8	115,6	117,2	115,1	118,6	117,1
2005	121,3	119,3	122,0	119,9	123,0	121,7
2006*	125,0	122,7	125,8	123,5	126,3	125,4
2006* I	123,1	120,9	123,8	121,8	124,3	123,4
II	124,2	121,9	125,0	122,6	125,5	124,6
III	126,1	123,4	127,0	124,7	127,4	126,4
IV	126,7	124,5	127,4	124,9	127,8	127,1
2007* I	126,9	125,0	127,6	125,1	128,9	127,3

Lähde: Tilastokeskus, Ansiotasoindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Förtjänstnivåindex.